

Escolltant la veu de les famílies

Concepcions, expectatives i necessitats de les famílies de Barcelona
respecte les escoles dels seus fills i les seves filles

Treball Final de Màster
Curs 2013-2014

Melania Muñoz Castillo
Tutora: Maria Rosa Buxarrais
Màster d'Educació en Valors i Ciutadania

Universitat de Barcelona

*A la meva mare i a en Gabi,
a qui si no a ells*

ÍNDEX

RESUM.....	2
1. INTRODUCCIÓ.....	3
2. MARC TEÒRIC.....	5
2.1. La relació família-escola.....	5
2.1.1. La família, l'agent educatiu per naturalesa	5
2.1.2. L'escola, compartint responsabilitats	7
2.1.3. Família i escola: els avantatges d'una bona relació	7
2.1.4. El recolzament legal a la relació família-escola	9
2.1.5. Formes i oportunitats de relació	10
2.1.6. Relació família-escola: obstacles i conflictes.....	11
2.1.7. Relació família-escola: vies de millora	13
2.2. Família i escola: conèixer i comunicar-se amb l'altre	14
2.2.1. Concepcions, expectatives i aspiracions	15
2.2.2. Valors i valors morals	17
2.2.3. Necessitats i demandes.....	18
2.3. De la família del s.XX a les famílies del s.XXI	22
2.4. La ciutat de Barcelona: la nostra realitat	24
2.4.1. Famílies i escoles de la ciutat de Barcelona.....	27
3. OBJECTIUS DE LA RECERCA	34
3.1. Plantejament del problema	34
3.2. Objectius	35
4. DISSENY GENERAL I PLA DE TREBALL DE LA RECERCA.....	36
5. POBLACIÓ I MOSTRA	39
6. INSTRUMENT D'OBTENCIÓ D'INFORMACIÓ.....	41
7. ANÀLISI DE RESULTATS.....	48
7.1. Descripció de la mostra	48
7.2. Anàlisi dels qüestionaris	54
7.2.1. Concepcions i expectatives	54
7.2.2. Valors	63
7.2.3. Necessitats i demandes.....	69
7.2.4. Pregunta oberta final	80
8. CONCLUSIONS.....	84
8.1. Propostes de millora	88
9. AGRAÏMENTS	90
10. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES	91
11. ANNEX	

RESUM

Antropòlegs, psicòlegs i, per suposat, pedagogs i professionals de l'educació, conceben la relació família-escola com a una gran oportunitat de millorar la realitat de la comunitat educativa i la societat en general. A l'actualitat, considerant les diverses problemàtiques socials i educatives que assetgen la nostra societat, l'establiment d'una relació positiva entre famílies i mestres pren més sentit que mai. No obstant això, l'enteniment i la complicitat entre ambdues institucions no és una tasca senzilla. Sovint, la relació entre les famílies i les escoles del nostre país es caracteritza pel desconeixement i la manca de comunicació al respecte de què esperen i necessiten les unes de les altres.

La recerca que es presenta a continuació s'ha elaborat amb la finalitat d'apropar-se a la realitat de les famílies i fer sentir la seva veu entorn de quines són les concepcions, les expectatives i les necessitats que tenen respecte les escoles dels seus fills. Per fer-ho, s'ha emprat un enfocament quantitatiu a través del mètode descriptiu d'investigació per enquesta. Les dades s'han rebut a partir d'un qüestionari dissenyat expressament per a aquest estudi, el qual han respost cent vint-i-cinc famílies de la ciutat de Barcelona.

Paraules clau: relació família-escola, educació, col·laboració, participació, concepcions, expectatives, necessitats, demandes, valors morals.

ABSTRACT

Anthropologists, psychologists and, of course, pedagogues and professionals of the education understand the family-school relationship as a huge opportunity to improve the reality of the educational community and the society in general. Nowadays, taking into account both the educational and the social issues our society has to face, the establishment of a positive relationship between families and teachers make more sense than ever. However, the mutual understanding and agreement between both institutions is not an easy task. The relationship between families and school in our country is often defined by the ignorance and the lack of communication of what they expect and need from each other.

This research has been focused on understanding the reality of the families and figure out which are the conceptions, expectations and needs they have regarding their sons' schools. In order to accomplish that, I used a quantitative approach based on surveys. Data has been collected throughout a descriptive questionnaire, which was responded by hundred twenty five different families from the city of Barcelona.

Keywords: school-family relationship, education, collaboration, participation, conceptions, expectations, needs, demands, moral values.

1. INTRODUCCIÓ

“Els pares no poden educar als seus fills sols, perquè no poden protegir-los d’altres influències molt poderoses. Els docents no poden educar als seus alumnes sols, per la mateixa raó. La societat tampoc pot educar als seus ciutadans sense l’ajuda dels pares i del sistema educatiu (...) Si volem educar bé a la nostra infància, és a dir, educar per a la felicitat i la dignitat, és imprescindible una mobilització educativa de la societat civil que reprengui l’esperit del vell proverbi africà: «Per a educar a un nen fa falta tota la tribu»” (Marina, 2004, 8).

Quan d’educar es tracta, parlar de família i escola es torna inevitable. Aquestes dues institucions constitueixen l’escenari en el que transcorren els primers anys de la vida de les persones i suposen la primera petjada al camí cap al nostre futur.

La importància cabdal d’ambdues institucions ha estat socialment reconeguda al llarg de la història; fins fa poques dècades, al nostre país la família i l’escola, juntament amb l’església catòlica, tenien un rol clarament delimitat i reconegut socialment. Actualment, però, els pares i mares de família i els mestres i professors afronten la seva tasca educativa en un context històric de notables transformacions.

És per tots conegut que la família en general i l’espanyola en particular ha experimentat profunds canvis al llarg dels darrers 50 anys. Un clar índex són les transformacions de tipus demogràfic –la disminució de matrimonis, l’augment de divorcis, la incorporació de la dona al món laboral, la disminució de l’índex de natalitat, entre d’altres–, però, sobretot, els nous valors i símbols que donen sentit a les relacions familiars (Bestard, 2011, 997). Les antigues certeses sobre les que es basava la família (religió, tradició i biologia) s’han desestabilitzat i, amb això, un model de família normatiu. És per això que actualment ja no podem parlar de *la* família sinó de *les* famílies.

Les escoles també estan en un moment de canvis. El fet que cada vegada siguin més els agents que de manera continuada es sumen a la tasca de la socialització dels nens i nenes –els mitjans de comunicació, la publicitat, les noves tecnologies i les xarxes socials, entre d’altres–, obliga a mestres i professors a pensar metodologies didàctiques cada vegada més sofisticades per aconseguir que l’educació arribi a tothom; circumstància que es veu agreujada per diferents motius: la creixent arribada d’alumnat nouvingut que desconeix la llengua, la manca de recursos atesa la greu crisi econòmica i la desvalorització generalitzada de la figura del mestre, entre d’altres.

Aquesta transformació de la societat a nivell organitzatiu i també moral suposa per a moltes famílies i escoles un repte de gran dificultat. Tanmateix, aquestes constitueixen encara els dos pilars bàsics de l’educació dels nens i nenes el que, en un moment de canvis incessants com l’actual, ens porta a preguntar-nos per la necessitat d’una col·laboració entre ambdues. Diversos són els autors que des de diferents disciplines com la psicologia, l’antropologia, la sociologia i la pedagogia, han desenvolupat aquesta temàtica arribant sempre a les mateixes conclusions: la relació família-escola és una gran oportunitat per a la millora de la realitat de la comunitat educativa i de la societat en general.

Com a recent graduada en pedagogia i conscient de la difícil situació que actualment travessa l'educació al nostre país, he decidit dedicar el meu Treball Final de Màster – pas previ d'una futura tesi doctoral– a estudiar aquesta relació.

Com ja s'ha assenyalat, hores d'ara replantejar-se l'establiment d'uns bons vincles entre famílies i escoles pren més sentit que mai; la relació família-escola ha deixat de ser un desig per a ser pràcticament una necessitat. Per aquest motiu, és tan important conèixer el potencial d'aquest vincle com les dificultats amb les que es troba.

Un dels majors impediments en la relació família-escola és el desconeixement i la falta de comunicació entre institucions. Els autors i autores que han desenvolupat aquest aspecte indiquen que els majors conflictes que es produeixen entre famílies i escoles prenen com a base principal una concepció diferent i no compartida del que ha de ser l'educació i un desconeixement al respecte de què espera i/o necessita l'un de l'altre.

És per aquest motiu que la present recerca es centra en conèixer les concepcions, les expectatives, els valors i les necessitats d'una de les dues institucions protagonistes en aquesta relació: les famílies. A través d'aquesta recerca es volen conèixer quines són les concepcions que tenen les famílies de Barcelona sobre de l'educació i de la seva tasca educativa; es vol esbrinar quines són les seves expectatives, quins són els seus valors preferents i quines necessitats tenen respecte les escoles dels seus fills. En definitiva, amb la recerca que teniu a les mans es vol escoltar la veu de les famílies.

2. MARC TEÒRIC

2.1. La relació família-escola

2.1.1. La família, l'agent educatiu per naturalesa

Poques categories històriques, diuen Chacón i Bestard (2011), adquireixen la universalitat que posseeix el terme família. Per al nostre sentit comú sembla un terme evident –tots hem tingut alguna experiència relativa a la família– però el cert és que no ens situem davant un fenomen únic. Molts han estat els teòrics que han intentat aproximar-se al concepte de família (Berger i Berger, 1983; Roigé, 1989; Palacios i Rodrigo, 1994; Musitu i Allat, 1994; Flaquer, 1998; Seginer i Vermulst, 2002; Kim i Rohner, 2002; Elzo, 2003; entre molts altres), si bé des de teories i perspectives diferents.

Des de l'antropologia interessa l'estudi de la família quant al seu origen, la seva universalitat temporal i cultural, les formes que assumeix al llarg dels anys, les normes que la regeixen i les relacions de la família amb d'altres grups. Així, algunes definicions que s'han fet des d'aquesta ciència són:

“Un grup social caracteritzat per residència en comú, per cooperació econòmica i per reproducció. Inclou els adults d'ambdós sexes, al menys dos dels quals mantenen una relació sexual socialment aprovada, i un o més fills/es dels adults, propis o adoptats que cohabituen sexualment”. (Murdock, 1949, 53)

“Un grup social que posseeix al menys, les tres característiques següents: 1) Té el seu origen al matrimoni, 2) Està formada pel marit, la muller i els fills/es nascuts del matrimoni, tot i que és possible que altres parents trobin el seu lloc a prop del grup nuclear; 3) Els membres han d'estar units per: a) lligams legals, b) drets i obligacions econòmiques, religioses i d'altre tipus i c) una xarxa precisa de drets i prohibicions sexuals, més una quantitat variable i diversificada de sentiments psicològics tals com amor, afecte, respecte, temor, etc.” (Levi-Strauss, 1974, 17)

Des de la sociologia la família es pot entendre des de dues perspectives. La primera és la “microsociològica”, la qual ens permet analitzar les característiques de la família com a grup primari; en aquest sentit, cobren interès els elements que la componen, les relacions que s'estableixen entre els membres, els rols i funcions, els processos d'interacció, la dinàmica i fases per les que transita, els efectes que produeix l'alteració del número de membres, entre d'altres. L'altra perspectiva és la “macrosociològica”, on la família s'entén com una institució social que assumeix com a tasca bàsica la reproducció de l'ordre social, assegurant la transmissió del patrimoni tècnic-cultural a les generacions futures. Els sociòlegs Adorno i Horkheimer van elaborar la següent definició de família:

“La família es troba sotmesa a una doble dinàmica social. D'una banda, la creixent socialització –la “racionalització” i “integració” de totes les relacions humanes en la societat de l'intercanvi plenament desenvolupades– tendeix a comprimir i negar al màxim l'element irracional i natural –espontani des del punt de vista de la societat, de l'ordenament familiar–. D'altra banda, el desequilibri entre l'individu i les potències totalitàries de la societat la persistència autònoma de les quals sembla inconciliable amb el desenvolupament general”. (Adorno i Horkheimer, 1969, 131)

Des de la psicologia es fa èmfasi en el paper de la família en el procés de la formació de la personalitat i les actituds dels individus. Per als psicòlegs, aquests lligams de solidaritat i afecte (a més dels econòmics) entre un nombre reduït de persones és el que caracteritza a la família de qualsevol època i societat:

“La família és una institució social, fundada en la sexualitat i en les tendències maternals i paternals la forma de la qual varia segons les cultures (monògama, polígama, poliàndrica, etc.). En la nostra societat occidental tenen per funció essencial garantir la seguretat dels seus membres i l’educació dels seus fills. Aquest adquireixen en ella el llenguatge, les costums i les tradicions del seu grup. Mitjançant el joc de la imitació i de la identificació amb els pares, elaboren la seva personalitat, formen el seu caràcter i passen de l’egoisme a l’altruisme. La família és necessària per al desenvolupament del nen”. (Sillamy, 1969, 128)

Com veiem, ens trobem davant l’objecte i la institució d’estudi més diversa, plural i complexa de tot el conjunt de la societat. Ens situem davant el que Mauss (1971) considera un “fet social total” que, a més, presenta una característica excepcional i poc comú: la seva continuïtat en el temps més enllà de les conjuntures i canvis socials que els processos històrics presenten en qualsevol espai i societat (Chacón i Bestard, 2011, 17).

En la present recerca, però, ens interessarà sobretot la concepció pedagògica de la família. Al llarg de la història hem vist que l’ésser humà necessita de la família no només per a la procreació dels fills i filles, sinó també per a la seva educació i subsistència. De fet, molt abans que apareguessin les primeres escoles, la família ja constituïa la instància pedagògica per antonomàsia i aquest paper educatiu, malgrat les múltiples crítiques que es van precipitar sobre la família fa algunes dècades, no només no s’ha interromput sinó que cada vegada adquireix –en un món plural i democràtic com el nostre– major rellevància (Vilanou, 2004, 9). Així, des de la pedagogia la característica principal de la família és el seu paper com a principal agent educatiu dels nens i nenes, més enllà de la tipologia que aquesta adquireixi. Un exemple d’aquest plantejament l’ofereixen, Altarejos, Martínez, Buxarrais i Bernal:

“...el que defineix a una agrupació humana per a considerar-la família avui, ha d’afectar més al fons que a la forma, més a la dinàmica interna que a l’externa. Sabem que estructura i funció no són fàcils de considerar si no és en interdependència, però aquí de nou el pensament sistèmic ens pot ajudar a comprendre, incorporant una nova dimensió. Es tracta, doncs, de considerar el sentit i el significat de la dinàmica familiar en funció de metes i valors que amb relativa independència de la estructura familiar només són assolibles mitjançant el compromís amb l’educació dels fills i filles. Es aquest compromís educatiu el que en activar una sèrie de processos educatius, afavoreix un tipus de relacions en l’entramat familiar que permet que la família exerceixi un conjunt de funcions i generi condicions per a educar en valors i aprendre èticament”. (Altarejos, et al., 2004, 125):

Malgrat tot, però, la família no és la única responsable de l’educació moral dels més petits.

2.1.2. L'escola, compartint responsabilitats

L'escola, més jove que la família, també és una institució educativa amb una llarga trajectòria. De les persones que treballen a l'escola se'n diuen professionals de l'educació, no obstant, al llarg de la història se'ls ha reconegut l'obligació d'ensenyar i no tant d'educar. En aquesta recerca, i amb una visió més contemporània, s'entén que la missió que li és pròpia a l'escola passa pel que Jaques Delors denomina *els quatre pilars de l'educació* (1996). Per a Delors, l'escola ha d'estructurar la seva acció en torn dels quatre aprenentatges fonamentals en el transcurs de la vida de cada persona: aprendre a conèixer, aprendre a fer, aprendre a viure junts i aprendre a ser:

Aprendre a conèixer: els i les mestres són els principals responsables del desenvolupament cognitiu dels nens i nenes. El pilar d'aprendre a conèixer fa referència a aconseguir que l'alumnat adquireixi els continguts conceptuals bàsics dels diferents àmbits de coneixement per poder comprendre el món que l'envolta. Aprendre a conèixer, doncs, suposa aprendre a aprendre, exercitar l'atenció, la memòria i el pensament; incorporar noves idees, teories, definicions i representacions a les estructures ja establertes.

Aprendre a fer: amb això ens estem referint a l'adquisició de continguts procedimentals que permetin als alumnes posar en pràctica els seus coneixements per poder fer front a les situacions quotidianes, resoldre problemes i trobar noves maneres de fer les coses. Així, es potencia les capacitats, destreses, habilitats i estratègies.

Aprendre a ser: Aquest pilar fa referència als continguts actitudinals, el que implica potenciar les capacitats de les persones amb la finalitat d'aconseguir un creixement integral que afavoreixi l'autoestima, un pensament autònom i crític, la presa de decisions responsables, l'equilibri personal i, sobretot, l'adquisició de valors.

Aprendre a viure junts: aquest pilar, tot i fer èmfasi també en els continguts actitudinals, es centra especialment en l'adquisició de valors que ens ajudin a conviure amb els altres, a entendre a les persones, comprendre diferents punts de vista i realitzar projectes comuns en bé del col·lectiu. Estem parlant, per tant, de l'educació de valors com l'empatia, la gestió de conflictes, la solidaritat, entre d'altres; pel que serà indispensable crear contextos d'igualtat i cooperació.

2.1.3. Família i escola: els avantatges d'una bona relació

“Té ple sentit plantejar-se la participació de la família en l'educació escolar perquè no són sistemes independents els resultats dels quals puguin ser explicables de forma aïllada” (Torío, 2004, 46).

Si bé el paper d'ambdues institucions és diferent, ja que de les necessitats que han de ser cobertes per a un correcte desenvolupament dels nens i nenes (afectives, de seguretat, materials, desenvolupament cognitiu, entre d'altres) algunes corresponen en major mesura a la família i d'altres a l'escola, cap d'elles és exclusiva d'un o altre sistema. En paraules de Marina: *parets i docents formen l'equip pedagògic bàsic i han d'elaborar una pedagogia compartida que permeti que la llar i l'escola no siguin espais separats o antagònics, sinó cooperadors* (Marina, 2014, 17). La importància d'estudiar quelcom com la relació entre la família i l'escola ve donada en el seu esglaió més essencial per l'evidència que teories com la de Bronfenbrenner (1987) posen de manifest. Aquest autor va explicar que el desenvolupament dels individus està determinat en gran part per

una sèrie d'ambients als que es veu sotmès. Aquests ambients, anomenats *microsistema*, *mesosistema*, *ecosistema* i *macrosistema*, estan classificats de més a menys directe per als subjectes. Bronfenbrenner aniria un pas més enllà en la seva teoria afirmant que la relació i les interconnexions que s'estableixen entre els propis ambients també tenen una gran influència en el desenvolupament de les persones. Per a l'autor, és al mesosistema on s'inclouen les relacions de dos o més microsistemes (tals com la família i l'escola); i una forta relació entre ells pot suposar el desenvolupament d'unes potencialitats que afavoreixin el desenvolupament dels nens i nenes (Vila, 1998, 162).

A banda d'aportacions teòriques com la de Bronfenbrenner, multitud d'autors han tractat temes relacionats amb el nostre objecte d'estudi des d'una vessant més pràctica. Algunes d'aquestes recerques s'han centrat en descobrir els efectes que la intercomunicació i la col·laboració família-escola pot produir en els integrants de la comunitat educativa (Díez, 1982; Collins, Carter et al., 1982; Palacios, 1994; Epstein, 1995; Martínez-González, 1996; Vila-Mendiburu, 1998; Lacasa, 2001; Kim i Rohner, 2002; Seginer & Vermulst, 2002; García-Bacete, 2003; Martínez i Álvarez, 2006; Gervilla, 2008; Alguacil i Pañellas, 2009); recerques que hores d'ara condicionen als professionals de l'educació a seguir treballant en aquest tema. Es presenta a continuació una síntesi d'aquestes aportacions:

És evident que la relació família-escola es planteja com una necessitat per a millorar l'educació, amb el que els principals beneficiats de que aquesta es doni són els nens i nenes. Per als estudiants, la intercomunicació entre famílies i escoles pot provocar un progrés acadèmic significatiu en les àrees cognitives (lectura, escriptura i càlcul). De fet, *el Harvard Family Research Project- Family Involvement makes a difference* (2006) ha demostrat que la implicació de les famílies a les escoles prediuen l'èxit acadèmic i el desenvolupament social dels nens fins la seva entrada a l'ensenyament superior. La vinculació família-escola, però, també produeix efectes positius en altres àrees: assistència regular a classe –disminució de l'absentisme escolar i reducció de la taxa d'abandonament escolar– i participació activa de l'alumnat; desenvolupament d'actituds i comportaments positius que enriqueixen la personalitat, tals com un increment d'habilitats socials i d'autoestima, aspiracions més altes respecte la seva vida acadèmica i, en cas que existeixin, la possibilitat de disminuir conductes problemàtiques. Aquesta relació, però, també beneficia d'alguna manera als altres components de la comunitat educativa.

Per a les famílies, la seva implicació en l'escola pot suposar: una actitud més positiva i amb major confiança cap a l'escola i el personal docent i de servei, un augment del recolzament i els compromisos comunitaris, actituds més positives cap a ells mateixos i una major autoconfiança; una percepció més satisfactòria de la relació amb els seus fills i el desenvolupament d'habilitats i formes més positives de parentalitat.

Pel que fa al centre educatiu i els seus professionals, els estudis han demostrat que quan aquests es vinculen amb les famílies d'una manera positiva millora la seva qualitat educativa. En el cas dels docents, aquesta vinculació pot suposar una major competència en les activitats professionals, un major rendiment en la dedicació de temps a l'escola, la possibilitat d'elaborar un currículum més centrat en l'alumne i, per suposat, un compromís i una satisfacció superior amb la seva tasca professional; coses que provoquen, alhora, un major reconeixement de les habilitats interpersonals i d'ensenyament per part de les famílies.

2.1.4. El recolzament legal a la relació família-escola

Si bé amb l'inici de l'educació reglada a Espanya res o quasi res es sabia de les famílies en relació amb l'escola, a mesura que els diferents estudis han demostrat els beneficis d'un vincle entre els dos agents educatius el Sistema Educatiu ho ha anat incorporant a la seva legislació.

La implicació dels pares dels alumnes en la vida de les escoles es va intentar promoure per primera vegada amb la *Ley General de Educación* (LGE) l'any 1970. Aquesta va oferir la oportunitat als pares de crear associacions amb la finalitat de complementar i recolzar les tasques escolars dels seus fills; tot i que amb poc èxit donades les característiques del context: dificultats en l'educació pública per a escolaritzar a tota la població, falta de tradició en l'àmbit cooperatiu i associatiu de les famílies, la obligació de que aquestes associacions fossin vigilades pel règim, entre d'altres.

No seria fins quinze anys després –amb l'aprovació de la *Ley Orgánica reguladora del Derecho a la Educación* (LODE)–, quan es va començar a concebre l'acció dinàmica i coordinada d'una vertadera comunitat escolar formada pels docents, els alumnes, els pares i mares d'aquests i el personal de serveis. Amb aquesta llei es permetia llibertat màxima per a formar associacions de Pares d'Alumnes amb caràcter executiu i no només consultiu com fins al moment. Des de l'aprovació d'aquesta llei es produiria un dur treball al respecte que culminaria amb la *Ley de Ordenación General del Sistema Educativo* (LOGSE) de l'any 1990 i la *Ley Orgánica de la Participación, la Evaluación y el Gobierno de los centros docentes* (LOPEG) de l'any 1995. Amb l'entrada en vigor d'aquestes lleis es va potenciar molt la participació de les famílies en el control, la gestió i el govern dels centres públics, en gran part a causa del procés de descentralització en matèria educativa a partir dels anys noranta a càrrec del govern i la consegüent autonomia dels centres públics. Seria també en aquesta època que apareixerien els Projectes Educatius de Centre (PEC), amb els que les famílies aconseguien competències màximes en tots els àmbits a nivell de participació, gestió, govern i avaluació dels centres.

No obstant això, amb la *Ley Orgánica de Calidad de la Educación* (LOCE) del 2002 (la qual no es va arribar a aplicar), la *Ley Orgánica de Educación* (LOE) del 2006 i la recent aprovada *Ley Orgánica para la Mejora de la Calidad Educativa* (LOMCE) s'està retrocedint en aquest aspecte. Malgrat que aquestes darreres lleis educatives segueixen contemplant la implicació familiar en l'escola, s'estan reduint progressivament les seves competències reals a través, per exemple, de la disminució de poders d'òrgans com el Consell Escolar, del qual en parlarem més endavant.

La carta de compromís educatiu

A Catalunya, a més a més del que dicten les diferents lleis d'educació, el Departament d'Ensenyament va promoure l'any 2010 una iniciativa amb l'objectiu d'incentivar la implicació de les famílies en l'educació dels seus fills i filles i aconseguir, per part dels centres educatius, una sèrie de compromisos a favor d'un entorn de convivència i respecte que faciliti les activitats educatives.

Aquesta iniciativa consisteix en la redacció per part de la comunitat educativa (famílies i professors) d'una carta de compromís on els membres es comprometin a dur a terme actuacions concretes per a la millora de la qualitat educativa. Si bé es va establir que cada centre ha de dissenyar el model de carta que consideri més adient en el marc de la seva autonomia, el Departament va fixar uns continguts mínims que hi han d'aparèixer.

Aquests són: el seguiment de l'evolució dels i les alumnes, l'acceptació dels principis educatius del centre, el respecte envers les conviccions ideològiques i morals de la família, la comunicació entre el centre i la família, la coresponsabilitat del centre i la família en el procés d'orientació i els compromisos específics addicionals entre el centre i una família en concret si es considera necessari.

2.1.5. Formes i oportunitats de relació

Aquestes lleis i iniciatives es transformen a la vida quotidiana en diverses possibilitats de relació. A continuació esmentem les més comunes.

- a) Tutories: són l'espai de relació i intercanvi bàsic entre la família i l'escola, i tenen com a finalitat tractar qüestions referides a un alumne en concret. Per tant, són reunions individuals realitzades amb cita prèvia i generalment en horari de tarda on les famílies tenen l'oportunitat de parlar amb el tutor/a dels seus fills tot tipus de qüestions: el progrés acadèmic de l'alumne/a, la seva actitud i comportament, les relacions que estableix al centre, els hàbits d'estudi, la situació familiar i la situació emocional del nen a la llar, entre d'altres. Un aspecte molt important referent a aquesta qüestió és el nombre de tutories individuals que es realitzen cada curs escolar. Martínez, al seu treball més recent publicat aquest 2014, ens comenta que la mitjana anual de tutories a Espanya és de 2,6, molt inferior de les 6,1 d'Alemanya i les 4 d'Àustria.
- b) Les reunions grupals: són espais de trobada entre la totalitat de pares d'un mateix grup-classe i el seu tutor/a. Els centres escolars solen convocar aquestes reunions a principi o final de curs (o ambdós) amb la finalitat de tractar amb totes les famílies dels alumnes de la classe determinats temes, informar de com s'ha organitzat el procés d'ensenyament-aprenentatge de llurs fills i analitzar el treball que s'haurà de realitzar durant el curs o en el cas contrari, fer una valoració del mateix.
- c) L'AMPA (Associació de Mares i Pares d'Alumnes): es tracta d'una associació formada per les mares i els pares que pertanyen a l'escola on es troben matriculats els seus fills. Les AMPA són l'agent més destacat en quant a la participació de les famílies als centres educatius i són el principal interlocutor de les famílies com a col·lectiu amb el professorat. El seu objectiu és promoure la participació i col·laboració dels pares i mares en les activitat educatives dels centres per a la millora de la qualitat educativa. Aquestes, instaurades dins dels mateixos centres, poden formular queixes i alhora suggerir activitats per a la millora del funcionament de l'escola; també poden col·laborar en la gestió de serveis d'interès de l'alumnat, com ara el menjador escolar, l'acollida matinal o l'adquisició i distribució de llibres de text i organitzar activitats com reforç escolar, activitats extraescolars, activitats de formació per a pares i mares i col·laborar amb l'escola en sortides, excursions o colònies entre d'altres.
- d) El Consell Escolar: és el principal instrument per a que tota la comunitat educativa pugui implicar-se de manera directa en la presa de decisions del centre educatiu. El Consell Escolar està format per membres pertanyents a tots els sectors de la comunitat educativa: professorat, famílies, alumnes, així com personal d'administració i serveis (PAS). Cada sector ha d'escollir els seus membres, els quals tenen un període mínim de permanència de quatre anys, renovant cada dos anys a la meitat dels seus membres. La funció principal del Consell Escolar és debatre, aprovar i avaluar tot aquells temes importants per al funcionament i

l'organització del centre: el Projecte Educatiu, la Programació General Anual, la selecció del director/a, la memòria actual del centre, el pressupost, entre d'altres.

- e) Escola de mares i pares: les escoles de mares i pares són un espai de formació on intercanviar experiències i reflexionar de manera conjunta pares, mares i docents per millorar els recursos educatius de les famílies. Aquestes van néixer d'una qüestió bàsica i primordial: on s'aprèn l'ofici de ser pares?. Malgrat la gran utilitat d'aquest recurs és un dels menys estesos al nostre país.
- f) Per últim, existeix una possibilitat alternativa de participació de les famílies als centres educatius, consistent en la col·laboració (esporàdica o no) en activitats proposades pel centre educatiu o per les AMPA. Alguacil i Pañellas (2009) en distingeixen tres tipus:

Activitats de caràcter lúdic-festiu i informal que faciliten l'apropament de les famílies als centres. Aquestes són, per exemple, festes escolars, festes tradicionals o esdeveniments esportius.

Activitats de caràcter formatiu que es centren en la formació de pares però que incideixen de forma directa o indirecta en la formació integral de l'alumnat; tals com conferències per part d'experts sobre temes d'actualitat.

Activitats curriculars: aquelles on les famílies poden col·laborar en l'educació formal dels alumnes per exemple anant a explicar a classe algun tema en el que ells són experts.

2.1.6. Relació família-escola: obstacles i conflictes

L'existència, però, de múltiples oportunitats per a la relació família-escola no assegura que aquesta es mantingui, ni tampoc que ho faci de manera positiva. Com a tota relació humana en la que intervé un grup de persones de diferents característiques, la relació família-escola no està exempta de dificultats; aquesta és una realitat complexa i, de vegades, pot esdevenir conflictiva (Merino, 1985; Pérez, 1993; Kñallinsky, 1999; Delgado, 2008; Parellada, 2009; Alguacil i Pañellas, 2009; Comellas, 2009).

Gran nombre d'autors han realitzat en les últimes dècades diferents taxonomies de les limitacions que impedeixen que les famílies s'impliquin en major mesura en l'educació formal dels nens i nenes. Es destaquen les principals:

- a) Manca de tradició i cultura participativa (Merino, 1985; Franco Martínez, 1989; De la Guardia, 1994; Martínez González, 1994; Kñallinsky, 2003; Martínez, 2014). La falta de tradició participativa és una de les causes més significatives que determinen el mal funcionament de la participació de les famílies als centres educatius, principalment per dos motius. En primer lloc, perquè la comunitat educativa no té un model anterior en el qual fonamentar les seves relacions, la qual cosa pot provocar un sentiment de desconcert o incapacitat al respecte. En segon lloc, perquè no existeix un sentiment de pertinença a una mateixa comunitat educativa. Famílies i mestres són conscients de la seva tasca educativa individual però no de la necessitat de comprometre's a portar-la a terme conjuntament. Autors com González apunten que la principal causa de l'absència d'aquest sentiment de pertinença és l'excessiu individualisme de la societat actual, el qual té com a prioritat defensar l'interès personal davant del bé col·lectiu.

- b) Poca motivació vers la relació família-escola (Greenwood i Hickman, 1991; Pérez, 1993; Bodganowicz, 1994; Cervera i Alcázar, 1995; Martín i Gairín, 2007; Garreta, 2010). La manca de motivació de mestres i famílies vers l'establiment d'una relació entre ambdós pot venir donada pel poc reconeixement de la seva tasca educativa. Tant pares com mestres poden sentir que l'altra part no els valora com mereixen, amb el que inevitablement perden l'interès per relacionar-se i inclús desenvolupen una actitud negativa respecte la seva relació.
La poca motivació dels agents per mantenir una relació entre ells pot venir donada també pel desconeixement dels beneficis que aquesta pot tenir en els estudiants, o bé per una actitud escèptica, en tant que els resultats de la unió es mostren a llarg termini i de forma poc tangible.
- c) La formació dels integrants de la comunitat educativa (Anaya, 1979; Monnier i Pourtois, 1987; Santos Guerra, 1994; Azdouz, 1995; Martín i Gairín, 2007; Garreta 2010, entre d'altres). La formació dels integrants també influeix inevitablement en aquesta relació. D'una banda, diferents experts posen l'accent en l'escassa formació del professorat en relació a la importància de la intervenció de les famílies en el fet educatiu i la seva posada en pràctica. D'altra banda, molts pares i mares, en no posseir coneixements educatius professionals, es consideren a si mateixos inexperts en qüestions educatives i es mantenen al marge de la realitat escolar. Temen no comprendre el vocabulari dels docents o no saber expressar-se correctament amb el professorat, qüestions que els poden suposar el desenvolupament d'un sentiment d'incompetència i inferioritat, sobretot en les poblacions més desfavorides.
- d) Desconeixement i falta d'informació (Foixy, 1980; Merino, 1985; San Fabián, 1994; Garreta, 2010). Alguns autors com Foixy creuen que la falta d'informació amb la que compten les famílies és el principal motiu de l'escassa participació d'aquestes en la vida escolar. Els autors diuen que en moltes ocasions els pares no participen perquè des de l'escola no s'han facilitat els recursos adequats ni s'han emprat canals de comunicació realment efectius per informar-los sobre les activitats que poden desenvolupar i l'existència dels diferents òrgans participatius.
- e) Manca de temps i sobrecàrrega de tasques (Merino, 1985; Martínez González, 1994; Santos Guerra, 1995; Gil Villa, 1995). La relació entre famílies i escoles es veu frenada en gran mesura quan aquests es veuen sobrecarregats de feina. Pares i mares tenen obligacions professionals i familiars i desisteixen de participar a l'escola si la seva implicació els resta massa temps. Per a les famílies, la conciliació de la vida laboral i familiar esdevé complexa donades les exigències i la rigidesa del món laboral. Els mestres també tenen dificultats per compatibilitzar la tasca docent, el treball amb les famílies i la seva vida personal, ja que la intenció de mantenir un contacte amb els pares i mares sovint se'ls presenta com un sobreesforç en hores no laborals. Com veiem, a la manca de temps s'hi suma la incompatibilitat d'horaris.
- f) Prejudicis i desconfiança (Kñallinsky 2003; Cagigal, 2010; Martínez, 2014) La imatge preconcebuda que famílies i escoles es formen de l'altre pot portar-los a desconfiar. Gran nombre de professors, entre ells Martínez, exposen que a diari es pot observar una desconfiança desmesurada entre pares i docents que progressivament es va fent més intensa i generalitzada (Martínez, 2014,19). Els motius d'aquesta desconfiança poden presentar-se habitualment com a desconeguts,

fruit de prejudicis inconscients que inevitablement influeixen a l'hora de donar significat al que succeeix al nostre voltant. En d'altres ocasions, els membres de la comunitat educativa si són conscients dels prejudicis que tenen, amb el que es donen actituds negatives respecte l'altra part, afavorint el descrèdit i la falta de confiança entre institucions.

- g) Diversitat en l'organització familiar (Pérez-Díaz, Rodríguez i Sánchez Ferrer, 2001; Parellada, 2003; Pérez Testor, 2006; Romero, 2010) Alguns autors, des d'una visió més tradicional, identifiquen l'enorme diversitat familiar actual com la principal causant dels desequilibris entre escola i família. Aquests assenyalen que l'augment de separacions i divorcis (el que provoca un major nombre de famílies monoparentals), la feblesa dels lligams familiars amb la família extensa i sobretot la incorporació de la dona al mercat laboral, són els principals factors que condicionen negativament l'interès i la implicació de les famílies en l'educació dels fills i filles.
- h) Concepcions divergents de l'educació i de la relació família-escola (Feito, 1992; Machargo, 1997; Kñallinksy, 2003; Bas i Pérez de Guzmán, 2010; Cardona, 2012; Martínez, 2014, entre d'altres). Marchargo exposa que la causa d'un descens de les relacions establides entre els centres educatius i les famílies és la discrepància d'objectius i interessos de progenitors i docents així com la falta de discussió sobre aquests. Quan pares i mestres tenen diferents concepcions del que ha de ser la seva relació poden produir-se conflictes que, pel general, esclaten de dues maneres diferents. D'una banda, pot produir-se una lluita jeràrquica. Aquesta es pot definir com la por a comprometre's a compartir el poder i témer que les responsabilitats pròpies siguin usurpades. Aquesta es dona quan les famílies desitgen tenir un paper més actiu en la vida del centre i els professors consideren que la col·laboració ha de reduir-se a recolzar-los quan se'ls requereixi. Quan els pares defensen el seu dret a discutir els continguts o la metodologia pedagògica de l'escola, alguns professors es resisteixen en considerar-los intrusos que volen fer-se càrrec de funcions que inicialment els pertoca. És per això que aquest fenomen també s'anomena *temor a l'intrusisme*. La lluita jeràrquica, però, també es pot donar a la inversa quan les famílies consideren que l'escola vigila i/o qüestiona la seva labor com a progenitors. D'altra banda, es pot produir la delegació de funcions, un fenomen pràcticament contrari a l'anterior. Aquest es dona quan una de les dues parts delega part de les seves funcions a l'altra. Generalment, són les famílies les que poden arribar a prendre's el seu paper amb més indolència, provocant a l'escola una sobrecàrrega de funcions que pot comportar l'esgotament dels docents i la insatisfacció i el malestar pel que fa la seva tasca.

2.1.7. Relació família-escola: vies de millora

Que la relació família-escola no sigui fàcil no vol dir que sigui impossible. De la mateixa manera que molts autors han analitzat la complexitat de la relació família-escola i els factors que la limiten i obstaculitzen, també són molts els que han treballat per descobrir les claus per a la seva millora (Torío, 2004; Pereda, de Prada i Actis, 2010; Oliver 2010; Cardona, 2012; Comellas, 2009; entre d'altres). En general, els autors apel·len a la necessitat de que famílies i escoles mantinguin actituds de:

Reconeixement mutu: ambdós sistemes han de ser conscients que el seu paper educatiu és fonamental però limitat, evitant amb això prendre actituds de superioritat en vers els altres i apostant per una actitud de respecte i valoració mútua. Els pares i mares

han de recolzar als docents valorant la seva figura no només davant dels fills, sinó davant de la societat. Els professors, per la seva banda també han de partir des d'una visió optimista, reconèixer el potencial educatiu dels pares i intentar ajudar-los en la seva tasca sempre des d'una perspectiva constructiva sense penalitzar la ignorància o la incapacitat que puguin tenir per a fer front a determinades situacions.

Confiança: famílies i escoles no poden mantenir relacions des del recel i la sospita. Els mestres necessiten la confiança dels pares per aconseguir explotar al màxim el seu potencial educatiu, pel que han de deixar-se conèixer; les famílies han de mantenir una actitud activa que els permeti interactuar amb l'escola i assumir els compromisos necessaris per a que l'escola confiï en elles i en la seva bona disposició.

Comunicació i escolta activa: l'element més essencial i fonamental per al manteniment d'una relació família-escola positiva és un clima de comunicació. En la secció anterior hem vist com de complexa pot tornar-se la relació família-escola quan es tenen concepcions diferents del que ha de ser l'educació dels nens i nenes i el paper que cada institució juga en el procés. És essencial que famílies i escoles cerquin un espai per a dialogar entorn com conceben l'educació escolar i familiar, quins valors guien la seva tasca educativa, quins temes els preocupen i quines dificultats tenen a l'hora d'educar i, en definitiva, què necessita l'un de l'altre.

“Hem de fer tant de l'escola com de la llar espais imprescindibles. Cadascú te un paper a desenvolupar però des d'un horitzó comú i coherent en la formació de les noves generacions. L'educació necessita el diàleg entre aquestes institucions que han de buscar punts de convergència. És precís establir nous esquemes de col·laboració basats en el respecte mutu, orientant la col·laboració cap a la recerca conjunta de solucions per afrontar millor un problema compartit: adaptar l'educació a les exigències d'una societat en la que les dues principals institucions educatives, caracteritzades pel seu aïllament, ja no poden ni deuen estar aïllades” (Torío, 2004, 48).

2.2. Família i escola: conèixer i comunicar-se amb l'altre

“La col·laboració escola-família en els primers nivells educatius es considera, des de diferents àmbits, no només convenient sinó necessària. Aquesta col·laboració ha d'estar basada en el coneixement mutu en quant a necessitats, expectatives, possibilitats i interessos d'ambdós contextos, pas inicial necessari per al desitjable consens” (Sánchez i Romero, 1997, 59).

Per aconseguir l'establiment de lligams forts i efectius entre famílies i escoles serà necessari començar, com hem vist, pel coneixement d'ambdues institucions. Autors com Machargo (1997), Sánchez i Romero (1997) i Kñallinsky (2003) entre d'altres, assenyalen que el primer pas per aconseguir una bona relació és definir conjuntament i amb sentit realista els objectius que pares i professors pretenen aconseguir amb l'educació. Per fer-ho, serà imprescindible que aquests posin en comú com són –entre d'altres, explicitant quins valors guien la seva tasca–, què pensen de l'educació familiar i escolar –amb la finalitat que puguin ajustar les pròpies expectatives– i quines són les seves necessitats i/o demandes educatives.

Com a professionals de l'educació i considerant les limitacions temporals i de recursos en que s'emmarca aquesta recerca, a partir d'aquest punt del treball focalitzarem la

nostra atenció en una de les dues institucions educatives principals –la família–, amb la finalitat d’aprofundir en el coneixement de les seves concepcions, expectatives, valors, necessitats i demandes tant com sigui possible. A continuació es concreta el significat d’aquests termes, els quals ens acompanyaran al llarg de la recerca.

2.2.1. Concepcions, expectatives i aspiracions

Una aproximació conceptual

La Real Academia de la Lengua Española estableix que el terme **concepció** prové del verb *concebre*, el significat del qual és *formar idea, fer concepte de quelcom*. Per a l’Institut d’Estudis Catalans, el terme concepció significa la *facultat de formar una idea dins la ment* i també la mateixa *idea formada dins la ment*. Exportant aquestes definicions al nostre objecte d’estudi, entendrem que el terme concepció fa referència a la idea que pares i mares tenen del que ha de ser l’educació; com les famílies perceben la idea d’educació i el paper que els toca desenvolupar tant a ells com a l’escola.

Quan les persones tenim una determinada concepció de quelcom és inevitable que es desenvolupin certes aspiracions i expectatives al respecte. Aquest dos termes, si bé solen utilitzar-se indistintament, tenen matisos que els diferencien. El terme **aspiració** fa referència a *l’efecte de pretendre o desitjar quelcom*. A tall d’exemple, una mare que dóna molta importància als idiomes i que concep l’escola com un lloc on els nens han d’aprendre la llengua anglesa, té l’aspiració (desig) que quan porti els seus fills a l’escola aprenguin la llengua.

El terme **expectativa**, en canvi, es pot definir com *el que es considera més probable que succeeixi*. Així, la mare del nostre exemple és possible que, malgrat haver portat els seus fills a l’escola amb l’aspiració que aprenguessin correctament la llengua anglesa, tinguin baixes expectatives al respecte en considerar, per exemple, la baixa qualitat professional del mestre o el clima disruptiu de l’aula.

Què diuen els estudis?

Malgrat l’interès que la relació família-escola ha suscitat al llarg de les últimes dècades, i les conclusions d’autors com Glasman (1992) –qui va exposar que una de les principals dificultats de la relació família-escola és el discurs homogeni que presenten els docents davant la gran diversitat d’interessos i expectatives amb que les famílies s’apropen a l’escola–; són poques les recerques que hagin explorat la concepció que les famílies tenen de l’educació i les aspiracions i expectatives que se’n deriven al respecte.

La més rellevant per a la nostra recerca, tant pel context en la que es va desenvolupar com pels seus resultats, és la desenvolupada pel Col·lectiu IOÉ l’any 2010. Aquest col·lectiu, format per Pereda, de Prada i Actis, va desenvolupar una exploració qualitativa a Espanya a través de grups de discussió per conèixer com es situen els pares i les mares de l’alumnat en període d’educació obligatòria davant la socialització dels nens i nenes i, especialment, quines són les seves preocupacions, concepcions i expectatives entorn l’escola. El resultat del seu estudi és la proposta de quatre posicions discursiu-ideològiques bàsiques de les famílies, aquestes són: la posició patriarcal, la clientelar, la liberal i la instituent.

Tot i que els pares i mares de cada posició posen èmfasi en una forma específica d’entendre i valorar la funció de l’escola, tots coincideixen atorgant a la institució dues funcions fonamentals: en primer lloc, afirmen que la finalitat del sistema escolar és “instruir” als nens i nenes, és a dir, proporcionar-los les “metes acadèmiques” que es

consideren necessàries per assegurar la inserció social i laboral en la vida adulta. Secundàriament, assenyalen que l'escola també ha de contribuir a la formació moral de les persones; és a dir, consideren que l'escola ha d'educar en valors. A banda d'aquestes coincidències, però, serà enriquidor identificar els trets característics de cada posició discursiva:

Posició patriarcal: les famílies que mostren un discurs patriarcal defensen un tipologia d'escola rigorosa i estricta. Atribueixen el fracàs escolar al proteccionisme de les famílies, la permissivitat del professorat i el mal enfocament dels itineraris educatius (els quals, diuen, no diferencien als alumnes); pel que defensen una escola que inculqui obediència, constància i bons modals.

Posició clientelar: es defensa una escola que transmeti els valors i pautes de conducta que es consideren més correctes per arribar a ser bons ciutadans i ciutadanes (ètica bàsica, normes d'higiene, col·laboració amb institucions públiques, entre d'altres). Normalment són famílies que es troben desbordades i perdudes i confien en els mestres com a "portaveus legítims del saber"; pel que s'espera d'ells que es comprometin amb el seu treball, que es formin permanentment i siguin capaços de motivar a l'alumnat.

Posició liberal: aquestes famílies no insisteixen en que l'escola eduqui determinats valors, creences o pautes de conducta, sinó en que promogui l'esforç individual que pugui portar als alumnes a culminar la seva formació amb una carrera superior. Es demanen "bons professionals", és a dir, docents especialistes en la seva matèria i que la sàpiguen ensenyar; pel que defensen la selecció del professorat segons criteris de qualitat i competència.

Posició instituent: l'eix educatiu d'aquesta posició és la llibertat que tenen els subjectes com a membres actius de la societat. Del professorat s'espera que mantingui una relació d'amistat i implicació amb els seus alumnes, de manera que puguin abordar els problemes personals (sexe, drogues, fracàs escolar, entre d'altres) en estreta cooperació amb els pares quan el cas ho requereixi.

Quines variables influeixen?

El Col·lectiu IOÉ també va intentar identificar quines eren les principals característiques socials que influïen en les famílies a l'hora de desenvolupar un o altre tipus de discurs. Els autors van establir els factors que consideren ser eixos de diferenciació entre els diversos graus d'opinions, actituds i discursos de les famílies entorn l'escola. Per ordre d'influència, van afirmar que les principals característiques socials de les famílies són les que més influeixen en la concepció i expectatives que tindran aquestes sobre l'escola dels seus fills/es; aquestes característiques són: la classe social (el nivell socioeconòmic), el tipus de família (nuclear, monoparental i reconstituïda), l'origen cultural (autòctones i estrangeres), el sexe del progenitor (home o dona) i l'hàbitat residencial (rural, intermedi i urbà). En un segon lloc afirmen la influència de l'edat dels pares i mares i el nivell escolar en el que es troben els fills/es (primària i/o secundària). Val la pena destacar que el mateix Col·lectiu IOÉ descarta que la titularitat (pública, concertada o privada) dels centres educatius pugui ser un condicionant de les expectatives que els pares puguin tenir entorn a l'assoliment de les metes acadèmiques dels nens i nenes.

Aguilar va destacar també la influència del nivell socioeconòmic en la concepció i les expectatives de les famílies en relació a l'escola dels fills al seu article "*Família y escuela ante un mundo de cambio*" (2002). L'autora va afirmar que les famílies de baix

nivell socioeconòmic, donada l'absència de medis i ambients adequats, tenen menys expectatives de futur que les famílies de classe mitjana o alta; el que provoca, a més a més, que no estimulin als seus fills a estudiar.

Als estudis que apunten principalment al nivell socioeconòmic com el principal factor determinant de la concepció i les expectatives de les famílies en relació a l'escola, es contraposen les recerques desenvolupades per autors com David Issó (2010). Aquest va proposar-se a la seva tesi doctoral estudiar la possible existència d'un criteri comú per a identificar el tipus de famílies que s'involucren en l'educació de llurs fills. L'autor es preguntava si el nivell socioeconòmic, cultural o estructural de les famílies podia resultar determinant a l'hora de configurar aquest tipus de model familiar. Amb la seva recerca, però, elaborada a partir d'entrevistes i grups de discussió, va concloure que resulta impossible establir una tipologia de família implicada en l'escola, donada la multiplicitat de matisos que envolta la situació de cada família al territori espanyol. Les conclusions d'Issó van en consonància amb les aproximacions teòriques realitzades per Martínez González (1994) i Kñallinsky (1999), qui coincidien en afirmar que el valor que les famílies assignen a l'escola no va directament associat al seu nivell socioeconòmic ja que altres factors com la història familiar i la pròpia experiència acadèmica podien influir en major mesura.

Com veiem, no existeix un consens en la comunitat educativa respecte quins són els factors que influeixen directament en el tipus de concepció i expectatives que les famílies puguin tenir de l'educació i de l'escola. Considerem ara què succeeix entorn dels valors i els valors morals.

2.2.2. Valors i valors morals

Una aproximació conceptual

Tot i que l'axiologia –branca de la filosofia que estudia la naturalesa dels valors i els judicis valoratius– no es va establir fins la meitat del segle XIX, la reflexió explícita entorn dels valors, i concretament dels valors morals, es remunta a molts segles enrere. Multitud d'autors han pres els valors i els judicis valoratius com a objecte d'estudi i reflexió; nosaltres prendrem com a principal definició la realitzada per Risieri Frondizi, filòsof i antropòleg argentí que ha esdevingut un dels autors més fonamentals en aquesta qüestió. Aquest defineix els valors com *ens parasitarias que no poden viure sense recolzar-se en objectes reals* (Frondizi, 1958, 17). Així, els valors no existeixen per si mateixos sinó que són les qualitats que hem descobert o construït en les persones, esdeveniments, situacions, institucions o coses que mereixen ser estimades.

El sistema de valors d'una cultura, doncs, el podem definir com el conjunt de qualitats que constitueixen el seu sostrat profund i la força que modela la identitat de les persones que hi pertanyen, el grup de conviccions des de les que es viu. Existeixen molts tipus de valors (valors econòmics, valors morals, valors estètics, entre d'altres). Els valors que aquí ens ocupen, però, són els valors morals, els quals són definits pel Grup de Recerca en Educació Moral (GREM) de la Universitat de Barcelona com les qualitats de *les persones relacionades amb la seva llibertat i orientades a fer la vida més humana concebudes com a universalitzables*.

Què diuen els estudis?

La gran majoria dels autors que s'aproximen al nostre objecte d'estudi prenen en consideració el tema dels valors, si bé des d'una perspectiva transversal i amb diferents matisos. Els professionals de l'educació afirmen rotundament que tant les famílies com

les escoles gaudeixen d'un espai privilegiat per educar en valors, malgrat s'assenyala a la família com la màxima responsable en aquesta qüestió.

En tant que protagonistes de la transmissió de valors, cal parar atenció en com les famílies conceben aquesta responsabilitat, doncs és un factor que influeix de manera significativa en la seva concepció de la tasca educativa i, per tant, en les expectatives que tenen respecte les escoles dels seus fills. Pereda, de Prada i Actis (2010) van exposar al seu estudi que la totalitat dels sectors de mares i pares, independentment del seu discurs, reconeixen el paper subsidiari de l'escola –sempre com a complement de la família– en la formació en valors i creences de la persona i en l'adquisició de pautes de comportament. Malgrat tot, la forma d'entendre aquest paper varia sensiblement en funció de la posició ideològica de cada família.

- a) D'una banda, posicions com la patriarcal i la clientelar consideren molt positiva la convergència dels sistemes de valors que s'ensenyen a casa i a l'escola. Per a aquest tipus de famílies, és vital que l'escola transmeti uns valors que segueixin la seva mateixa línia de pensament; pel que viuen amb cert neguit l'arribada d'alumnat nouvingut amb tradicions, religions i formes de conducta diferents a les seves.
- b) Per a la posició liberal, més present entre les classes mitjanes-urbanes, la funció d'educar en valors a l'escola queda relegada a un segon terme. Per a aquestes famílies, l'escola ha de mantenir una posició neutral, en tant que respecti la pluralitat ideològica i religiosa existent al nostre país sense tractar aquests temes a l'aula o tractant-los únicament d'acord amb una ètica bàsica universal.
- c) Per últim, des de la posició instituent es valora l'existència d'una continuïtat de valors entre la família i el centre escolar, però des d'una idea més progressista. El discurs d'aquestes famílies apunta no només a una responsabilitat compartida entre institucions pel que fa a l'educació en valors, si no a un veritable consens establert a partir del diàleg entre ambdues. Les famílies que reproduïxen aquest discurs critiquen la tendència a reduir matèries curriculars d'orientació social i humanista en benefici de les tecnològiques i funcionals. Defensant, alhora, una major participació dels progenitors i dels professors en el disseny del currículum.

2.2.3. Necessitats i demandes

Una aproximació conceptual

En termes generals, la **necessitat** és definida per La Real Academia de la Lengua Española com un *especial risc o perill que es pateix i en el que es necessita auxili* i per l'Institut d'Estudis Catalans com *allò de què hom no pot passar-se, no pot prescindir*. El terme necessitat però, és un concepte polimorf que adopta diferents accepcions segons sigui utilitzat per educadors, sociòlegs, economistes, treballadors socials, etc. (Burton i Merrill, 1977, 21). A tall d'exemple, autors com Kotler i Armstrong (2004) i Fisher i Espejo (2004) coincideixen en entendre-la des de l'economia com un estat de carència percebuda (física o mental) on existeix una discrepància entre l'estat real i el desitjat. Des de la psicologia, l'autor més reconegut en aquest tema és Maslow, qui va desenvolupar la Teoria de la jerarquia de les necessitats humanes. Aquest va formular una teoria sobre la motivació jerarquitzant les necessitats segons el seu ordre d'importància a la vida (1955). Per fer-ho, va establir set tipus de necessitats en forma de piràmide, defensant que conforme es satisfan les més bàsiques (les quals es troben a la part inferior de la piràmide) els éssers humans desenvolupen necessitats i desitjos més elevats (situades a la part superior).

En aquesta recerca, però, pararem especial atenció a la classificació de les necessitats que autors com Bradshaw (1972) i Zabalza (1986) defensen des de l'àmbit social. Així, s'entén que existeixen cinc tipus de necessitats: normatives, experimentades, expressades, comparades i prospectives.

- Necessitats normatives: es considera que existeix una necessitat normativa en aquelles situacions que s'aparten de la "norma" o de la "mesura normativa". S'entén que les mesures normatives estan establertes i regulades per la llei i en cas de necessitat és la llei la que ha de respondre al respecte.
- Necessitats experimentades o sentides: són aquelles necessitats percebudes subjectivament pels éssers humans; és a dir, la percepció subjectiva de la manca de quelcom. Aquest tipus de necessitat depenen del grau d'informació que la població tingui sobre els seus propis problemes i recursos.
- Necessitats expressades: s'entén per necessitats expressades les necessitats percebudes que són manifestades pel subjecte o per la població als organismes que es creuen competents per a la seva resolució. Quan es produeix el fet de manifestar obertament una necessitat percebuda parlem de *demanda*. Per tant, la noció **demanda**, definida per La Real Academia de la Lengua Española com a *súplica, petició, sol·licitud* i per Institut d'Estudis Catalans com *l'acció de demanar allò que volem obtenir*, l'entendrem com la petició que algú fa a un agent determinat per expressar una necessitat percebuda amb la intenció que aquest agent prengui accions per satisfer-la.
- Necessitat comparades: aquest tipus de necessitats sorgeixen de la comparació que fa un sector de la població amb altre de característiques similars, quan el grup que les percep entén que estan essent satisfetes per a un altre grup i no per a ells.
- Necessitats prospectives: són les necessitats relacionades amb les necessitats que sorgiran en un futur.

Què diuen els estudis?

Els autors que han escrit sobre aquesta qüestió ho han fet des d'una aproximació teòrica o bé basant-se en l'experiència personal que han tingut com a docents. En aquest sentit es destaquen les següents aportacions.

Torío va abordar de manera teòrica les demandes que família i escola es fan mútuament al seu article "*Familia, Escuela y Sociedad*" (2004). Atenent a l'objecte d'estudi de la nostra investigació parem especial atenció a les demandes que, diu l'autora, les famílies realitzen actualment a les escoles:

1. En primer lloc es destaca una preparació de qualitat. Explica que els pares i mares d'avui estan preocupats pels resultats acadèmics dels seus fills, donades les exigències actuals de la societat.
2. En segon lloc, les famílies volen una escola "útil per a la vida", on es formin ciutadans preparats, amb domini de la llengua, comprensió dels fonaments de les ciències i noves tecnologies, amb capacitat per adaptar-se a situacions noves i comunicar-se.
3. En tercer lloc les famílies exigeixen a l'escola una formació de valors.

4. Seguidament, es destaca la voluntat per part de les famílies que les escoles utilitzin els mitjans tecnològics, contemplant sempre una “actitud crítica” al respecte. Volen que els nens i nenes aprenguin a utilitzar-los de manera racional, seleccionant-los i jerarquitzant les informacions que transmeten.
5. En cinquè lloc, les famílies també demanen al centre educatiu atenció a les diferències individuals de cada nen/a, per tal de desenvolupar totes les seves potencialitats en la mesura del possible.
6. Les famílies també reclamen que les escoles garanteixin la seguretat, la protecció i el clima educatiu del centre. Desitgen que els centres siguin contextos educatius segurs i satisfactoris per a les persones que hi conviuen.
7. I per finalitzar, la última demanda de les famílies cap a les escoles és la connexió de l'escola amb el món laboral.

L'estudi del Col·lectiu IOÉ l'any 2010 també va tractar aquesta qüestió. Posteriorment a l'anàlisi dels resultats dels grups de discussió determinaren que les propostes i demandes que les famílies fan per millorar l'aprenentatge dels seus fills i filles a l'escola són les següents:

1. Reforçar l'autoritat del professorat: totes les famílies semblaven coincidir en la necessitat que el professorat s'imposi més davant dels seus alumnes, si bé amb quatre matisos diferents. Alguns optaven per un discurs més tradicional apel·lant a l'exigència i la “mà dura”; altres a la tasca que la societat té de tornar a reconèixer la gran tasca que fan com a docents i respectar les seves decisions; en tercer lloc s'ha fet referència a la necessitat d'una bona preparació professional i, per últim, hi ha pares que entenen que aquesta autoritat s'ha de reforçar a partir de l'assoliment d'un clima de confiança amb l'alumnat.
2. Major implicació dels pares i les mares en el procés escolar: sorprenentment, aquest estudi determinava que els pares i mares reconeixen que només una minoria participa activament en les Associacions i en les reunions o activitats promogudes pel centre. No obstant això, consideren important un “pacte de coresponsabilitat” i respecte mutu entre famílies i docents, així com una major participació en el procés escolar. En aquest cas es diferencien tres enfocaments: alguns confien en el paper del director com el principal responsable de gestionar la relació família-escola; altres posen l'èmfasi en els professors, als quals consideren responsables d'ensenyar als pares i mares com ajudar als seus fills a casa; per últim, una tercera posició opta per un paper molt més actiu de tota la comunitat educativa defensant que es necessita mobilitzar a pares i mares i professorat tenint en compte les diferents alternatives de participació dels centres i, a més, buscant la unió dels centres de titularitat pública i privada, amb la finalitat d'aconseguir objectius educatius comuns.
3. Replantejar itineraris escolars: les famílies consideren important que es replanteixin els itineraris escolars per tal de reduir el fracàs escolar. Aquest replantejament, com en els casos anteriors, es concep des de punts de vista diferents: alguns defensen una diversificació curricular primerenca per adaptar-se a les capacitats i els interessos de cada subjecte; uns altres en el reforç escolar per ajudar a l'alumnat amb més dificultats d'integració i, per últim, un sector de les famílies que van participar a l'estudi defensaven el fet que tot l'alumnat assolixi un nivell bàsic comú a partir del qual promoure la diversitat cultural.

4. Millorar la metodologia de la classe: les famílies semblen estar d'acord en que es necessiten nous mètodes d'ensenyament: alguns opten per reprendre els mètodes tradicionals; altres demanen major coherència entre el que diuen i el que fan els professors i la seva comunicació amb l'escola; uns altres defensen fomentar l'esforç en l'alumnat sense abusar dels mètodes memorístics i, per últim, un quart col·lectiu planteja la necessitat de dosificar el ritme i les exigències escolars.

Finalment, Martínez, mestre d'educació primària durant més de dotze anys, explica la relació família-escola des de la seva experiència com a docent. Per a Martínez, les necessitats de les famílies respecte les escoles dels seus fills són set: ajuda, orientació, confiança, respecte, comunicació, recolzament i compromís. Malgrat tot, l'autor no explicita el significat de cadascuna d'elles.

Quines variables influeixen?

Donat el baix nombre de recerques que han estudiat aquesta qüestió es fa difícil confirmar l'existència de variables que realment condicionen el tipus de necessitats i/o demandes que les famílies tenen respecte les escoles dels seus fills.

Els autors que s'han aproximat a aquesta qüestió apunten de nou al nivell socioeconòmic com el factor que més pot influir a l'hora de determinar el tipus de necessitats que tenen les famílies respecte les escoles. Un nivell baix socioeconòmic pot comportar a les famílies un major nombre de necessitats en tant que les possibilitats d'accedir a determinats recursos són limitades. Aquesta situació pot veure's agreujada quan, donades les condicions de les famílies amb un baix estatus socioeconòmic, es dificulta el procés d'informació i comunicació respecte a l'accés a convocatòries de beques i ajudes (Aguilar, 2002, 202).

Issó també estudia el possible condicionament que el nivell socioeconòmic de les famílies podria exercir en el tipus de necessitats d'aquestes. Aquest recull les aportacions d'autors com Pourtois i Desmet (1994), qui revelaren que les famílies que pertanyen a medis socioeconòmics desfavorits no es senten capaces d'intervenir en la vida de les escoles ja que no creuen poder mantenir un diàleg igualitari. D'aquesta teoria podem extraure la conclusió que les necessitats de les famílies amb un baix nivell socioeconòmic poden anar lligades també a un baix nivell formatiu.

L'autor també recull les aportacions de Garreta, qui identifica en l'origen cultural de les famílies el factor més determinant del tipus de necessitats d'aquestes. Garreta (2008) exposa que les famílies d'origen immigrant tenen més necessitats donats els obstacles que representen per a elles les barreres lingüístiques (desconeixement de l'idioma), les socioeconòmiques, les culturals (escàs nivell cultural i/o conflicte cultural) i institucionals (desconeixement del sistema educatiu).

Per últim, fa referència a autors com Grolnick et al. (1997), els quals van determinar que són les famílies monoparentals les que tenen més dificultats en relació a l'educació dels seus fills i filles. Aquesta tesi es veu recolzada en certa manera pels estudis de Díez (1982) i Pourtois i Desmet (1994), els que exposaren que les famílies amb una situació d'estabilitat mantenen una millor relació amb el centre escolar que les famílies immigrades i/o desestructurades. És d'interès recollir també l'aportació de Megias Quirós (2006), qui afirma que les necessitats de les famílies han augmentat a causa de l'ascensió pels preus de l'habitatge, de l'educació i de l'oci, el que empeny a homes i

dones a enfrontar-se a llargues jornades laborals que els resta temps per estar a casa amb els fills. En aquesta exposició, Megías Quirós assenyala la incorporació de la dona al mercat laboral com l'explicació última de la menor atenció i cura cap als fills.

2.3. De la família del s.XX a les famílies del s.XXI

Una de les herències que ens ha deixat el segle XX, tal i com hem començat a veure en l'apartat anterior, és la gran transformació que ha sofert l'estructura familiar. Iglesias de Ussel i Marí-Klose exposen que resulta impossible entendre el canvi experimentat per la família en les últimes dècades sense analitzar les transformacions d'índole més general que han tingut lloc. Els autors expliquen que aquestes transformacions es produeixen en diversos plànols (polític, econòmic, socials, etc.) i en destaquen els següents:

- a) Contextos de canvi: en aquest aspecte es senyala la importància de la democràcia i el procés de democratització que s'ha viscut al país, el trànsit a l'economia post industrial, l'expansió de l'Estat del benestar, l'emergència de nous valors i l'envelliment de la població.
- b) Agents de canvi: com a agents de canvi s'apunta a la dona i el canvi del rol femení juntament amb el sorgiment de "noves masculinitats", els joves, els partits polítics, els agents econòmics i els sindicats i per últim l'església i les associacions familiars.
- c) Canvis familiars: Aquest context i aquests agents afecten a la família en diferents aspectes. Els autors destaquen els següents: un descens de la taxa de fecunditat i també de la taxa de nupcialitat, noves dinàmiques de parella, la complexa emancipació dels joves, l'augment de ruptures d'unió (separació i/o divorci) i, malauradament, també un augment de la violència en els nuclis familiars.

Segons el Col·lectiu IOÉ són cinc les claus que expliquen aquestes transformacions: l'autoritat, els rols de gènere, la diversitat cultural, les tic i el consum.

- a) Clau autoritat: Les relacions interpersonals dins la llar i també a l'escola estan evolucionant des d'un model patriarcal a relacions més igualitàries. L'antiga submissió a l'autoritat, segons diuen els autors, ha donat pas a actituds oposades, de sobreprotecció i manca d'autoritat per part de les persones adultes i d'autosuficiència per part dels menors fins al punt de convertir-se en "tirans" dins la llar o en relació amb el professorat.
- b) Clau rols de gènere: La dona ha deixat de ser l'única responsable d'organitzar i gestionar l'àmbit privat de la llar, així com l'educació dels nens. S'obre pas un tipus de família en el que els dos membres tenen una feina amb una dedicació semblant. De fet, segons l'Enquesta de Condicions de Vida del 2008, el 60% de les mares amb fills entre 0 i 12 anys disposen de feina remunerada, a més a més, les dones també han superat als homes en el nivell de formació acadèmica, tant d'escolarització obligatòria com d'estudis superiors.

- c) Clau diversitat cultural: Al nostre país, com en molts altres, s'ha suprimit el patró cultural homogeni i centralitzat de la societat tradicional. Actualment al nostre país la pluralitat es veu reforçada per milions de persones nascudes fora d'Espanya amb cultures i religions diverses.
- d) Clau TIC: Sens dubte, les Tecnologies de la Informació i la Comunicació (TIC) també han tingut un paper protagonista en aquest canvi. Primer amb la televisió, després amb els ordinadors, els telèfons mòbils, les consoles i actualment amb les diverses aplicacions d'Internet, la vida quotidiana de les noves generacions és significativament diferent a la de fa uns anys. Actualment existeix un accés immediat a tot tipus d'informació i un nou sistema d'intercanvi que ha transformat les relacions interpersonals.
- e) Clau consum: L'última de les claus que segons el Col·lectiu IOÉ expliquen la transformació que ha patit l'estructura familiar és el consum. S'exposa que hem passat d'una economia d'escassetat a una de consum de masses, resultat d'un notable desenvolupament econòmic i d'una permanent incitació publicitària a consumir modes i marques. No obstant això, el creixement del PIB experimentat per Espanya no s'ha vist acompanyat per una distribució equitativa de la renda i la riquesa, que es manté més desigual que abans. De fet, els autors expliquen que el sistema públic de polítiques socials i assistencials assegura uns mínims de benestar social a tota la població, però aquest recursos creixen menys que el conjunt de l'economia i perden terreny davant les polítiques neoliberals que promouen la privatització dels serveis públics; la qual cosa agreuja la situació.

Altres autors (Flaquer, 2000; Pérez-Díaz, Chulia i Valiente, 2000; Bolívar, 2006; Meil, 2006; entre d'altres) mostren de manera general els canvis produïts en la societat espanyola en les últimes dècades i el seus efectes en el sistema de valors, idees i normes de la vida quotidiana. Així, es tenen en compte els següents factors: la disminució de matrimonis, l'augment de famílies monoparentals i recompostes, la fragilitat de les unions amb l'augment de divorcis, l'increment de l'edat mitjana de matrimoni, els canvis jurídics amb respecte a la família, l'augment de l'esperança de vida, la reducció del nombre de naixements, l'increment de fills nascuts fora del matrimoni, la incorporació massiva de la dona al treball fora de la llar i la consegüent igualtat d'estatus entre l'home i la dona.

Considerant aquest conjunt de canvis es fa difícil parlar sobre un sol concepte de "família"; molts dels factors habitualment relacionats ja no concorden amb la realitat i són incapaços de reproduir el sentiment i la realitat vital de les noves generacions (Beck-Gernsheim, 2003 ,13). Si bé el model tradicional de família (pare i mare, amb o sense fills) segueix sent el majoritari amb un 68,2% (INE, 2004), estem assistint a un ascens progressiu de nous models familiars (Elzo, 2006, 2) o el que és el mateix, les transformacions de les que hem parlat signifiquen a la pràctica multitud de noves formes de viure, d'estimar i de relacionar-se. A continuació s'esmenten els models familiars que són més presents a la nostra societat:

- a) Família nuclear reduïda: és el tipus de família composta per una mitjana de 3,3 membres i amb una mitjana de fills d'1,6. La família nuclear reduïda, normalment composta per pare, mare i un o dos fills, és la més semblant al tipus de família tradicional a Espanya fins els anys 1970-1980: la família nuclear

extensa. Aquesta estava composta pel pare i la mare amb subsistemes complerts: conjugal, parental, filial i fraternal, generalment nombrosa i normalment augmentada per altres membre d'altres subsistemes: avis i tiets.

- b) Família monoparental: s'entén per llar monoparental aquella en la que només hi conviu un progenitor (mare o pare) amb el/s fill/s. El concepte de monoparentalitat va aparèixer als anys 70 imposant-se al de “família trencada”, “incomplerta” o “disfuncional”. La família monoparental pot donar-se per varis motius: viudetat, divorcis o separacions, mares solteres que decideixen tenir fills sense parella i finalment mares amb embarassos no desitjats.
- c) Família reconstituïda: són les famílies en les que al menys un membre de la parella prové d'una unió familiar anterior, ja sigui per separació o divorci (segones unions). La família reconstituïda pot tenir diverses formes, depenent de si un o els dos membres que la formen aporten fills de relacions anteriors i si decideixen o no tenir fills propis d'aquesta nova unió.

2.4. La ciutat de Barcelona: la nostra realitat

La ciutat de Barcelona és la capital de la província homònima i de la comunitat autònoma de Catalunya. Es troba a la costa mediterrània de la Península Ibèrica, just en el centre dels deltes fluvials dels riu Llobregat (al sud-oest) i el Besós (al nord-est) i limita amb els municipis de El Prat de Llobregat, Hospitalet de Llobregat, Esplugues de Llobregat, San Just Desvern, San Feliu de Llobregat, Molins de Rei, San Cugat del Vallés, Cerdanyola del Vallés, Moncada i Reixach, Santa Coloma de Gramenet i San Adrià de Besós.

Barcelona es divideix administrativament en deu districtes: Ciutat Vella, L'Eixample, Sants-Montjuïc, Les Corts, Sarrià-Sant Gervasi, Gràcia, Horta-Guinardó, Nou Barris, Sant Andreu i Sant Martí. Aquests districtes, alhora, també es divideixen en diferents barris per tal de contribuir a una descentralització de la política de la ciutat.

Imatge 1: Districtes de la ciutat de Barcelona

Indicadors demogràfics

La població de la ciutat de Barcelona és de 1.611.822 habitants dels quals un 47,38% són homes i un 52,6% són dones, segons les dades de l'Institut Nacional d'Estadística (INE) l'any 2013. La seva superfície és de 102 Km² pel que la densitat de població ascendeix a 15.711 hab./km².

L'esperança de vida mitjana de la població de Barcelona és de 83,3 anys (80 anys els homes i 86,2 anys les dones). L'estructura per edats de la població de la ciutat, segons les dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona i IDESCAT de

l'any 2012, és la següent: un 12,3% de la població té edats compreses entre els 0-14 anys; un 66,8% de la població té entre 15-64 anys i un 20,9% té 65 anys o més.

Pel que fa a la població estrangera, Barcelona va comptar al 2013 amb un 17,4% de població provinent d'altres països. D'aquest percentatge un 37,7% prové d'Amèrica, un 33% de la resta d'Europa, un 22% d'Àsia, un 7,1% d'Àfrica i només un 0,1% prové d'Oceania. La distribució de la població estrangera per districtes és la següent: el districte de Ciutat Vella és el que aplega, amb molta diferència, el major nombre de població estrangera (41,8%). Els altres districtes oscil·len entre un 19,9% i un 11% de població estrangera, essent Sarrià-Sant Gervasi i Les Corts els districtes amb un menor percentatge (11% i 11,6% respectivament).

Indicadors socioeconòmics

La taxa d'activitat al quart trimestre de l'any 2013, segons l'Enquesta de Població Activa i Eurostat, va ser d'un 78% (0,5% per sota de la mitjana de Catalunya, 2,9% per sobre d'Espanya i 5,8% per sobre de la Unió Europea) i la taxa d'ocupació (64,2%) és molt similar a la de la Unió Europea (64,5%) i superior a la de Catalunya (60,9%) i Espanya (55,4%). D'altra banda, Barcelona té una taxa d'atur del 17,7%, inferior a la de Catalunya (22,3%) i Espanya (26,1%) però molt superior a la de la Unió Europea (10,6%).

Activitat, ocupació i atur			
TAXES* D'ACTIVITAT, OCUPACIÓ I ATUR. IV trimestre de 2013			
(En %)			
	TAXA D'ACTIVITAT	TAXA D'OCUPACIÓ	TAXA D'ATUR
Barcelona	78	64,2	17,7
Catalunya	78,5	60,9	22,3
Espanya	75,1	55,4	26,1
Unió Europea**	72,2	64,5	10,6

*Taxes específiques (16-64 anys)
 **Les dades de la UE corresponen al tercer trimestre de 2013
 FONT: Enquesta de Població Activa i Eurostat

Taula 1: Taxes d'activitat, ocupació i atur
 Font: Enquesta de Població Activa i Eurostat 2013.

El Producte Interior Brut (PIB) de la ciutat de Barcelona l'any 2010 va assolir els 61.915,2 milions d'euros, amb un PIB per habitant de 38,5 milers d'euros. En la distribució del valor afegit brut per sectors destaca el pes dels serveis col·lectius (23,1%) i els serveis a les empreses i immobiliaris –que representen una cinquena part del total (19,9%)–, seguits del transport i emmagatzematges, informació i comunicacions (12,2%), el comerç i les reparacions (11,5%) i l'hostaleria (8,4%). No obstant, els darrers anys han estat marcats per l'agreujament de la crisi econòmica arreu d'Espanya. Si bé és un fet constatat que la crisi continua agreujant la situació de moltes famílies barcelonines, el cert és que aquesta no afecta per igual a tota la població.

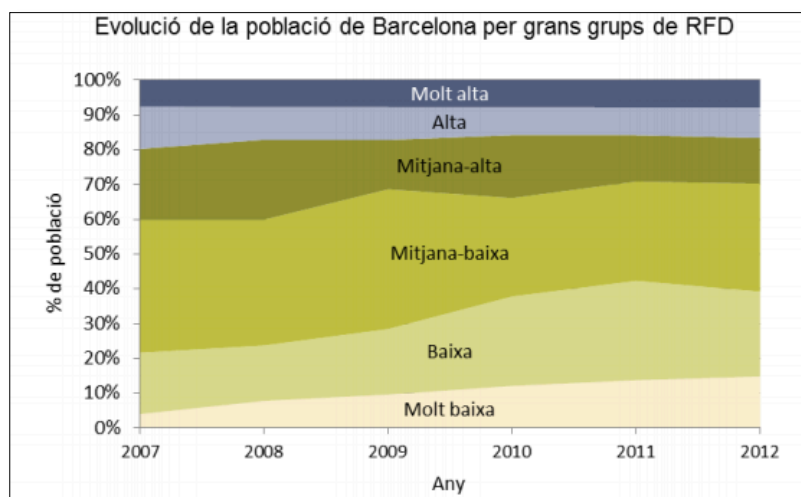
Barcelona és, cada vegada més, una ciutat de contrastos. Atenent-los als últims resultats estadístics disponibles del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona sobre la distribució territorial de la Renda Familiar Disponible per càpita (RFD),

corresponents a l'any 2012, 6 dels 10 districtes, o el que és el mateix, un 75% dels barris de Barcelona estan per sota de la mitjana de la ciutat.

Renda Familiar Disponible per càpita 2012					
Districtes	Població resident 2012	RFD/càpita (€/any) 2012	Índex RFD BCN=100		
			2007	2011	2012
1. Ciutat Vella	105.220	14.481	73,5	76,4	76,6
2. l'Eixample	265.592	20.914	115,8	111,8	110,6
3. Sants-Montjuïc	183.700	14.430	82,5	76,3	76,3
4. Les Corts	82.238	26.412	138,6	139,0	139,7
5. Sarrià-Sant Gervasi	145.413	33.469	178,7	176,1	177,0
6. Gràcia	121.550	19.647	104,6	104,9	103,9
7. Horta-Guinardó	168.525	15.128	86,5	79,1	80,0
8. Nou Barris	167.175	10.799	70,8	59,4	57,1
9. Sant Andreu	146.963	13.790	84,3	73,0	72,9
10. Sant Martí	233.463	15.057	87,7	80,7	79,6
Barcelona	1.619.839	18.912	100,0	100,0	100,0

Taula 2: Renda Familiar disponible per càpita 2012.
Font: Gabinet tècnic de Programació, Ajuntament de Barcelona

Com es pot observar tant a la Taula 2 com en la Gràfica 1, la distribució de la Renda per districtes presenta quatre grans grups: a l'extrem superior Sarrià-Sant Gervasi (177,0) i Les Corts (139,7); en el baix Nou Barris (57,1), i en el centre dues subdivisions, la de nivell mitjà-alt, formada per l'Eixample (110,6) i Gràcia (103,9), i la de nivell mitjà-baix, que conté els cinc districtes restants: Horta-Guinardó (80,0), Sant Martí (79,6), Ciutat Vella (76,6), Sants-Montjuïc (76,3) i Sant Andreu (72,9).

Gràfica 1: Evolució de la població de Barcelona per grups de RFD
Font: Gabinet tècnic de Programació, Ajuntament de Barcelona

Nivell acadèmic de la població

Considerant el nivell acadèmic, la població de Barcelona es divideix de la següent manera: aproximadament un 8,2% dels habitants no té estudis, un 20% té estudis primaris, un 19,9% té estudis de batxillerat, ESO o FPI, un 24,9% té estudis de batxillerat superior, BUP, COU o Cicles Formatius de Grau Mitjà, i finalment un 26,3% té estudis universitaris o Cicles Formatius de Grau superior.

1. Població de Barcelona		
19. Nivell acadèmic. 2012		
	2012	%
TOTAL	1.407.920	100,0
Sense estudis	114.911	8,2
Estudis primaris / certificat d'escolaritat / EGB	290.399	20,6
Batxillerat elemental / graduat escolar / ESO / FPI	280.652	19,9
Batxillerat superior / BUP / COU / FPI / CFGM grau mitjà	351.208	24,9
Estudis universitaris / CFGS grau superior	370.058	26,3
No consta	692	0,0

Nota: població classificada de 16 anys i més.
 Departament d'Estadística. Ajuntament de Barcelona.
 Font: lectura del Padró Municipal d'Habitants a 30 de juny 2012. Ajuntament de Barcelona

Taula 3: Distribució de població per nivell acadèmic.
 Font: Padró municipal d'Habitants. Juny 2012.

2.4.1. Famílies i escoles de la ciutat de Barcelona

Serà especialment interessant, però, atendre a les característiques que presenten les famílies i les escoles de la ciutat.

Les famílies de Barcelona

La primera dada rellevant en aquest respecte és el nombre de fills per dona. Segons el Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona, les dones de la ciutat tenen una de mitjana 1,15 fills. Aquesta xifra està per sota de la mitjana de fills de la província de Barcelona (1,36), de Catalunya (1,39) i d'Espanya (1,32). A més, l'edat mitjana de la mare en el naixement del primer fill és de 32,9 anys (29,9 anys en les mares de nacionalitat estrangera).

2. Tipologia de les llars de Barcelona										
1. Evolució. 2009-2013										
Tipologia	2009	%	2010	%	2011	%	2012	%	2013	%
TOTAL	655.302	100,0	658.623	100,0	657.278	100,0	660.232	100,0	658.999	100,0
Una dona de 16 a 64 anys	57.175	8,7	58.713	8,9	58.359	8,9	59.615	9,0	58.694	8,9
Un home de 16 a 64 anys	55.671	8,5	56.690	8,6	56.597	8,6	57.549	8,7	57.284	8,7
Una dona de 65 anys o més	66.433	10,1	67.041	10,2	68.361	10,4	67.602	10,2	68.250	10,4
Un home de 65 anys o més	17.759	2,7	18.453	2,8	19.160	2,9	19.373	2,9	19.768	3,0
Una dona de 16 anys i més amb un o més menors	12.456	1,9	12.929	2,0	12.589	1,9	13.106	2,0	13.142	2,0
Un home de 16 anys i més amb un o més menors	2.867	0,4	2.870	0,4	2.836	0,4	2.895	0,4	2.911	0,4
Dos adults de 16 a 64 anys, sense menors	89.594	13,7	90.039	13,7	88.837	13,5	89.408	13,5	87.448	13,3
Dos adults, un al menys de 65 anys o més, sense menors	93.135	14,2	93.938	14,3	96.633	14,7	95.607	14,5	96.347	14,6
Dos adults i un menor	37.158	5,7	37.447	5,7	36.875	5,6	37.490	5,7	37.466	5,7
Dos adults i dos menors	30.909	4,7	31.281	4,7	30.318	4,6	31.467	4,8	31.826	4,8
Dos adults i tres o més menors	5.613	0,9	5.764	0,9	5.545	0,8	5.989	0,9	6.135	0,9
Dos adults de 35 anys o més, un de 16 a 34 anys, sense menors	44.491	6,8	43.613	6,6	43.009	6,5	41.653	6,3	40.685	6,2
Dos adults de 35 anys o més, un de 16 a 34 anys i un menor	12.724	1,9	12.699	1,9	12.482	1,9	12.419	1,9	12.443	1,9
Dos adults de 35 anys o més, un de 16 a 34 anys i dos o més menors	3.552	0,5	3.539	0,5	3.554	0,5	3.654	0,6	3.540	0,5
Altra llar de tres adults, amb o sense menors	48.651	7,4	49.033	7,4	49.119	7,5	49.297	7,5	50.290	7,6
Dos adults de 35 anys o més, dos de 16 a 34 anys, sense menors	24.499	3,7	23.586	3,6	23.792	3,6	22.611	3,4	22.843	3,5
Dos adults de 35 anys o més, dos de 16 a 34 anys i un menor	3.415	0,5	3.414	0,5	3.316	0,5	3.415	0,5	3.486	0,5
Dos adults de 35 anys o més, dos de 16 a 34 anys i dos o més menors	1.347	0,2	1.357	0,2	1.259	0,2	1.399	0,2	1.421	0,2
Altra llar de quatre adults, amb o sense menors	20.625	3,1	20.583	3,1	20.479	3,1	20.850	3,2	20.883	3,2
Cinc o més adults, amb o sense menors	26.534	4,0	24.869	3,8	23.680	3,6	24.341	3,7	23.766	3,6
No consta	694	0,1	765	0,1	478	0,1	492	0,1	371	0,1

Departament d'Estadística. Ajuntament de Barcelona.
 Font: lectura del Padró Municipal d'Habitants a 30 juny de cada any.

Taula 4: Tipologia de les llars de Barcelona. Font: Padró Municipal d'Habitants 2013

Com es pot veure a la taula, segons el Padró municipal d'Habitants, la ciutat de Barcelona es divideix en varies tipologies de llars familiars. Atenent al nostre objecte d'estudi ens resulten especialment significatives les següents dades: un 2,4% de les llars són monoparentals (un 2% a càrrec de dones i un 0,4% a càrrec d'homes), un 14,5% de les llars estan formades al menys per dos adults i un o més menors i un 14,4% de les llars estan formades per tres o més adults amb o sense menors.

Les escoles de Barcelona

A continuació es mostren algunes de les dades més rellevants de les escoles de Barcelona, basades principalment en el Recull estadístic de "L'escolarització a la ciutat de Barcelona" del curs 2012-2013, elaborat pel Consorci d'Educació de Barcelona (Generalitat de Catalunya).

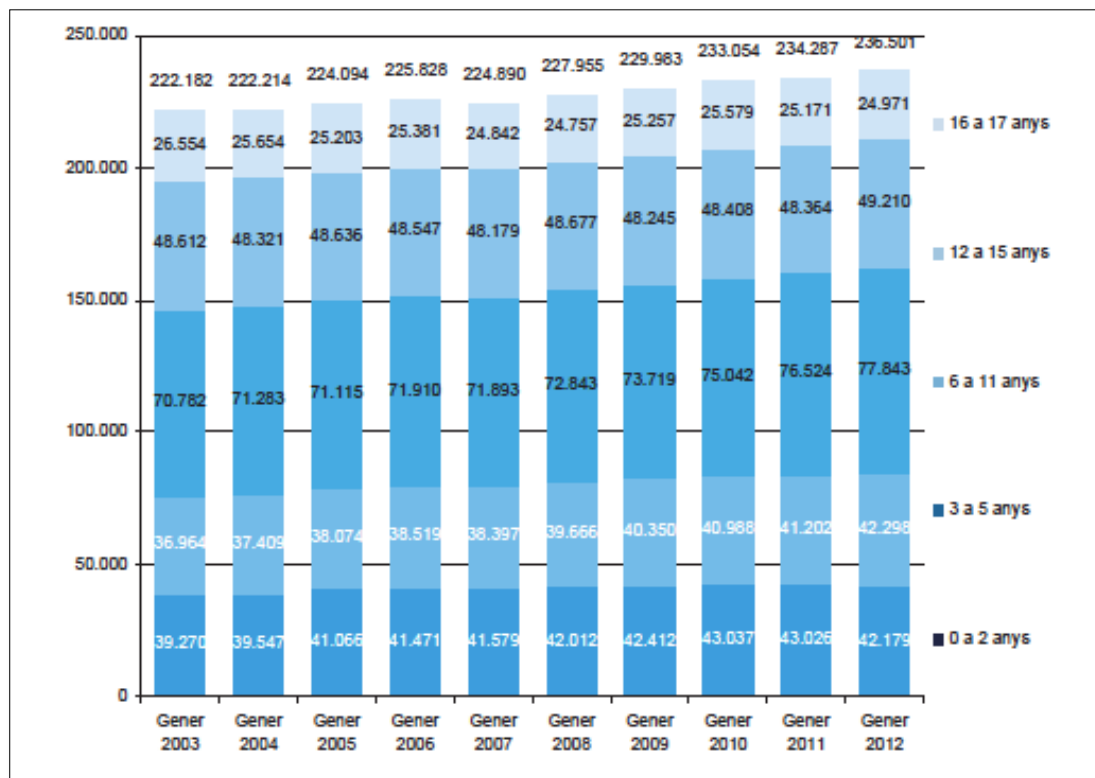
A la següent taula es pot observar el nombre de centres que el curs passat van oferir cada tipus d'ensenyament. A nosaltres ens interessa especialment els centres que van oferir Educació primària: com es pot veure, van ser 337 centres, dels quals 167 són públics, 163 són concertats i 7 són privats.

	Total	Centres públics	Centres concertats *	Centres privats no concertats
Educació infantil de 1r cicle, llar d'infants	328	100	42	186
Educació infantil de 2n cicle	368	166	164	38
Educació primària	337	167	163	7
Educació secundària obligatòria	213	65	140	8
Batxillerat	158	60	36	62
Formació professional de grau mitjà	67	22	27	18
Formació professional de grau superior	76	24	26	26
Formació de persones adultes	27	27		
Arts plàstiques i disseny de grau mitjà	5	2		3
Arts plàstiques i disseny de grau superior	7	4		3
Ensenyaments superiors de disseny	3	2		1
Tècnic d'esport	3	3		
Idiomes	6	6		
Conservació i restauració de béns culturals	1	1		
Educació especial	33	8	25	
Curs de preparació de prova d'accés als CFGS	7	2		5
PQPI	62	17	ND	45

* El 1r cicle d'educació infantil inclou els centres subvencionats.
Els PQPI estan pendents de la resolució de subvencions.

Taula 5: Nombre de centres que ofereixen cada ensenyament a Barcelona
Font: Consorci d'Educació de Barcelona, curs 2012-2013

Pel que fa a l'alumnat, a la següent taula es pot veure l'evolució de la població en edat escolar a Barcelona. Cal parar especial atenció a la franja d'edat que correspon a educació primària (6 a 11 anys). Com es pot observar, l'alumnat en aquesta franja d'edat (com en la gran majoria) va augmentant a mesura que passen els anys, essent 77.843 els alumnes que al gener de 2012 estaven estudiant algun dels cursos d'aquesta etapa educativa.

Gràfica 2: Evolució de la població en edat escolar a Barcelona
 Font: Consorci d'Educació de Barcelona, curs 2012-2013

No obstant, a la taula 6 veiem com el nombre reals d'alumnes a Educació primària és de 79.985. L'augment d'aquesta xifra respecte l'anterior s'explica en considerar que molts alumnes acaben aquesta etapa educativa als 12 anys.

	Alumnes	% sobre Catalunya
Escoles bressol i llars d'infants (0-3 anys)	17.798	20,6 %
Educació infantil (3-6 anys)	41.693	16,9 %
Educació primària (6-12 anys)	79.985	17,4 %
Educació secundària obligatòria (12-16 anys)	53.214	18,6 %
<i>Total d'ensenyaments de 3-16 anys</i>	<i>174.892</i>	<i>17,6 %</i>
Batxillerat	21.864	25,0 %
Formació professional de grau mitjà	11.344	20,2 %
<i>Total d'ensenyaments secundaris (16-18 anys)</i>	<i>33.208</i>	<i>23,1 %</i>
Formació professional de grau superior	18.292	36,2 %
Educació especial	2.159	32,2 %
Total Barcelona	246.349	19,2 %

Taula 6: Alumnat en ensenyaments de règim general a Barcelona
 Font: Consorci d'Educació de Barcelona, curs 2012-2013

D'aquests 79.985 alumnes d'Educació primària, 32.908 van a escoles públiques, 45.494 a centres concertats i 1.583 a escoles privades.

	Centres públics	Centres concertats	Centres privats no concertats	Total
Escoles bressol i llars d'infants (0-3 anys)	8.148	2.201	7.449	17.798
Educació infantil (3-6 anys)	17.948	22.180	1.565	41.693
Educació primària (6-12 anys)	32.908	45.494	1.583	79.985
Educació secundària obligatòria (12-16 anys)	19.252	33.069	893	53.214
<i>Total d'ensenyaments bàsics (3-16 anys)</i>	<i>70.108</i>	<i>100.743</i>	<i>4.041</i>	<i>174.892</i>
Batxillerat	7.946	5.997	7.921	21.864
Formació professional de grau mitjà	5.515	4.410	1.419	11.344
<i>Total d'ensenyaments secundaris (16-18 anys)</i>	<i>13.461</i>	<i>10.407</i>	<i>9.340</i>	<i>33.208</i>
Formació professional de grau superior	8.713	6.654	2.925	18.292
Educació especial	419	1.740		2.159
Total Barcelona	100.849	121.745	23.755	246.349
	40,9 %	49,4 %	9,6 %	100,0 %

Taula 7: Alumnat en ensenyaments de règim general a Barcelona, segons titularitat del centre
Font: Consorci d'Educació de Barcelona, curs 2012-2013

La distribució d'alumnes segons districtes és la següent:

	Ensenyaments de règim general									Total
	Ensenyaments bàsics (3-16 anys)				Total	Batx.	FP grau mitjà	FP grau superior	Educació especial	
	Infantil (0-3)	Infantil (3-6)	Primària	ESO						
Ciutat vella	742	1.926	3.508	2.491	7.925	1.220	1.139	2.497	0	13.523
L'Eixample	2.489	5.490	11.101	7.184	23.775	4.046	1.948	4.603	58	36.919
Sants-Montjuïc	1.701	3.587	6.491	4.588	14.666	1.574	1.247	1.590	173	20.951
Les Corts	1.060	3.310	6.326	4.328	13.964	1.443	308	449	197	17.421
Sarrià - Sant Gervasi	2.440	6.368	13.186	9.886	29.440	5.699	1.068	1.701	423	40.771
Gràcia	1.320	3.001	5.529	2.853	11.383	993	156	1.045	157	15.054
Horta-Guinardó	1.687	4.307	8.855	5.681	18.843	1.755	1.313	1.441	625	25.664
Nou Barris	1.696	3.660	7.084	5.255	15.999	1.367	1.520	1.658	133	22.373
Sant Andreu	1.515	4.116	7.076	4.591	15.783	1.790	907	1.249	211	21.455
Sant Martí	3.148	5.928	10.829	6.357	23.114	1.977	1.738	2.059	126	32.162
Total Barcelona	17.798	41.693	79.985	53.214	174.892	21.864	11.344	18.292	2.159	246.349

Taula 8: Alumnat en ensenyaments de règim general a Barcelona, per districtes
Font: Consorci d'Educació de Barcelona, curs 2012-2013

Com es pot observar, Sarrià-Sant Gervasi és el districte que aplega major nombre d'estudiants d'Educació primària (13.186) i Ciutat vella és el que menys (3.508). Si parem atenció a les següents taules, però, veurem que la distribució d'aquest alumnat

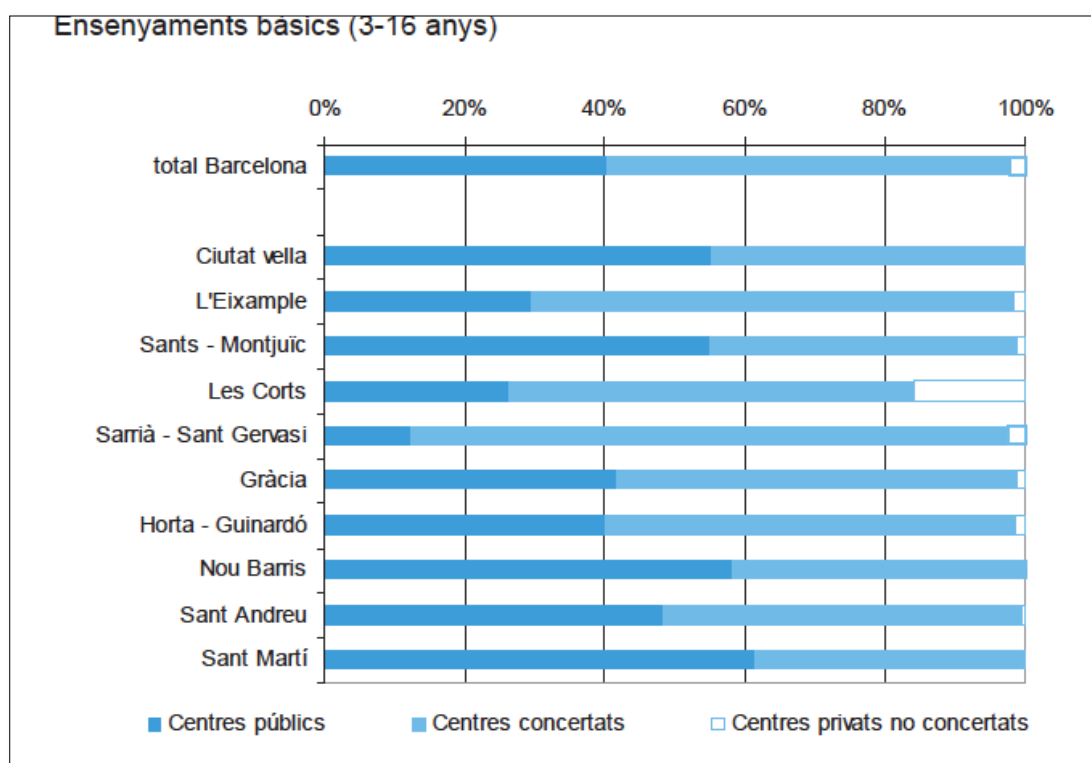
varia molt segons el districte. Per exemple, Sarrià-Sant Gervasi és el districte amb menor nombre d'alumnes estudiants a escoles públiques i amb el major nombre d'alumnes estudiant a escoles concertades, amb molta diferència respecte dels altres districtes. Una altra dada d'interès és que cinc districtes tenen més alumnes de primària a l'escola pública que a la concertada (concretament: Ciutat Vella, Sants-Montjuïc, Nou Barris, Sant Andreu i Sant Martí) i els altres cinc tenen més alumnes de primària a escoles concertades que no pas públiques (concretament: l'Eixample, Les Corts, Sarrià-Sant Gervasi, Gràcia i Horta-Guinardó).

Centres públics										
	Ensenyaments de règim general								Total	
	Ensenyaments bàsics (3-16 anys)				Total	Batx.	FP grau mitjà	FP grau superior		Educació especial
	Infantil (0-3)	Infantil (3-6)	Primària	ESO						
Ciutat vella	493	1.114	1.978	1.294	4.386	523	379	1.281		7.062
L'Eixample	697	1.887	3.474	1.609	6.970	1.443	1.077	2.189		12.376
Sants-Montjuïc	864	1.913	3.631	2.531	8.075	792	751	1.326		11.808
Les Corts	318	938	1.735	1.008	3.681	435	85	121		4.640
Sarrià - Sant Gervasi	486	772	1.584	1.269	3.625	826	36	88	46	5.107
Gràcia	583	1.383	2.455	914	4.752	373				5.708
Horta-Guinardó	1.023	1.887	3.669	1.973	7.529	840	807	1.167	75	11.441
Nou Barris	1.098	2.115	4.005	3.157	9.277	898	1.211	1.167	133	13.784
Sant Andreu	791	2.229	3.576	1.814	7.619	458			55	8.923
Sant Martí	1.795	3.710	6.801	3.683	14.194	1.358	1.169	1.374	54	19.944
Altres municipis									56	56
Total Barcelona	8.148	17.948	32.908	19.252	70.108	7.946	5.515	8.713	419	100.849

Centres concertats										
	Ensenyaments de règim general								Total	
	Ensenyaments bàsics (3-16 anys)				Total	Batx.	FP grau mitjà	FP grau superior		Educació especial
	Infantil (0-3)	Infantil (3-6)	Primària	ESO						
Ciutat vella	227	800	1.530	1.197	3.527	697	757	1.216		6.424
L'Eixample	392	3.405	7.505	5.494	16.404	707	552	1.009	58	19.122
Sants-Montjuïc	156	1.504	2.860	2.057	6.421	739	339	135	173	7.963
Les Corts		1.752	3.472	2.856	8.080	254	170	294	197	8.995
Sarrià - Sant Gervasi	245	5.358	11.431	8.323	25.112	766	759	1.235	377	28.494
Gràcia	138	1.546	3.008	1.939	6.493	274	145	520	157	7.727
Horta-Guinardó	254	2.291	5.081	3.654	11.026	364	134	60	550	12.388
Nou Barris	476	1.545	3.079	2.098	6.722	408	309	491		8.406
Sant Andreu		1.795	3.500	2.777	8.072	1.212	883	1.049	156	11.372
Sant Martí	313	2.184	4.028	2.674	8.886	576	362	645	72	10.854
Total Barcelona	2.201	22.180	45.494	33.069	100.743	5.997	4.410	6.654	1.740	121.745

Taula 9: Alumnat en ensenyaments de règim general a Barcelona, per districtes i titularitat del centre
Font: Consorci d'Educació de Barcelona, curs 2012-2013

Per fer-nos una última idea general en aquest aspecte, la taula que es mostra a continuació classifica la distribució de l'alumnat d'ensenyaments bàsics (3-16 anys) per districtes segons la titularitat del centre. Com es pot observar, els districtes de Ciutat Vella, Sants-Montjuïc, Nou Barris i Sant Martí són els que presenten un major percentatge d'alumnes escolaritzats en centres públics, mentre que Sarrià-Sant Gervasi, Les Corts i l'Eixample són els que clarament presenten un major nombre d'alumnat en escoles concertades i privades.

Gràfica 3: Distribució de l'alumnat per districtes segons titularitat de centre (ensenyaments bàsics)
 Font: Consorci d'Educació de Barcelona, curs 2012-2013

Per finalitzar val la pena assenyalar algunes dades en relació a l'alumnat estranger. L'evolució de la taxa d'alumnat de nacionalitat estrangera s'ha mantingut més o menys estable des del curs 2007-2008. El curs 2012-2013, l'alumnat estranger representava el 12,1% del total d'alumnat en ensenyaments bàsics (3-16 anys) de la ciutat de Barcelona. Aquest 12,1% (21.032) es distribueix de la següent manera segons titularitat del centre: 15.860 assisteixen a centres públics (75%) i 5.172 (24,6%) a centres concertats i/o privats; la qual cosa significa que l'alumnat estranger representa el 22,5% de l'alumnat dels centres públics i únicament el 5% de l'alumnat de centres privats i/o concertats. Específicament a l'etapa educativa que ens interessa, l'Educació primària, un 20% de l'alumnat estranger estudia a centres públics i únicament un 4,1% a centres concertats i/o privats.

Com es pot veure a la darrera taula, la distribució de l'alumnat estranger és també irregular segons els districtes. Així, els districtes que més alumnat estranger tenen són Nou barris i Ciutat Vella, seguits de Sants-Montjuïc i Sant Martí. Els districtes amb menys alumnat estranger són Les Corts, Sarrià-Sant Gervasi i Gràcia, amb menys d'un terç dels districtes anteriorment anomenats.

Pel que fa a la titularitat dels centres, podem veure com únicament a Sarrià-Sant Gervasi i Les corts el percentatge d'alumnes de nacionalitat estrangera és superior als centres privats que als centres públics. Els altres vuit districtes es troben amb que l'alumnat estranger assisteix més a centres educatius públics que no pas concertats i/o privats.

Ensenyaments bàsics (de 3 a 16 anys)						
	Total		Centres públics		Centres privats	
	Alumnat estranger	% sobre total alumnat	Alumnat estranger	% sobre total alumnat	Alumnat estranger	% sobre total alumnat
Ciutat Vella	3.143	39,6 %	2.438	55,3 %	705	19,9 %
Eixample	2.401	10,4 %	1.367	19,6 %	1.034	6,4 %
Sants-Montjuïc	2.977	20,6 %	2.434	29,9 %	543	8,6 %
Les Corts	747	5,3 %	355	9,6 %	392	3,8 %
Sarrià - Sant Gervasi	911	3,1 %	365	10,1 %	546	2,1 %
Gràcia	955	8,4 %	711	14,9 %	244	3,7 %
Horta-Guinardó	2.025	10,8 %	1.564	20,9 %	461	4,1 %
Nou Barris	3.310	20,6 %	2.728	29,0 %	582	8,7 %
Sant Andreu	1.634	10,4 %	1.334	17,4 %	300	3,7 %
Sant Martí	2.929	12,8 %	2.564	18,1 %	365	4,2 %
Total Barcelona	21.032	12,1 %	15.860	22,5 %	5.172	5,0 %

Taula 10: Alumant de nacionalitat estrangera. Distribució per districtes segons titularitat del centre (ensenyaments bàsics) Font: Consorci d'Educació de Barcelona, curs 2012-2013

3. OBJECTIUS DE LA RECERCA

3.1. Plantejament del problema

La limitada relació entre famílies i escoles al nostre país és ja un fet. Malgrat l'existència de multitud d'investigacions que, com les que hem anomenat, posen de manifest els efectes positius de la intercomunicació i la col·laboració entre famílies i escoles, i malgrat la promulgació de diferents lleis educatives que successivament han anat promovent aquesta col·laboració, les recerques que s'han realitzat darrerament mostren que encara existeix un gran marge de millora en aquest aspecte. Fem referència a estudis com el de Garreta, de l'any 2008, en el que es va concloure que més d'un 30% de professors creuen que el col·lectiu docent es mostra reticent a la participació dels pares en els centres; o a l'estudi realitzat enguany per la Fundació Jaume Bofill, en el que s'ha conclòs que, si bé la xifra de pares i mares que participen activament a l'escola supera a la dels que participen passivament o no participen (un 29% en front d'un 20,5% respectivament), un 46% de les famílies exposen estar poc o gens satisfetes amb la seva implicació a l'escola. Els resultats d'aquestes i altres investigacions ens porten a preguntar-nos què és el que falla, quins són els factors que impedeixen l'establiment d'una bona relació entre ambdues institucions.

De les diferents teories que expliquen els impediments i obstacles que frenen la relació família-escola, sembla que la d'autors com Machargo (1997), Kñallinksy (2003), Bas i Pérez de Guzmán (2010), Cardona (2012) i Martínez (2014) és una de les més fonamentals: famílies i escoles sovint no es relacionen a causa d'una concepció divergent de l'educació i de la relació que han de mantenir entre elles. Quan ambdues institucions tenen una idea diferent del que ha de ser l'educació i no existeix un espai per al diàleg i la comunicació és improbable que aquesta relació funcioni. Els autors Sánchez i Romero (1997) van anar un pas més enllà en aquesta qüestió, explicitant que la col·laboració entre famílies i escoles només pot ser efectiva quan es basi en un coneixement mutu quant a necessitats, expectatives, possibilitats i interessos d'ambdós (Sánchez i Romero, 1997, 59). Aquest és el punt central del nostre projecte d'investigació.

Per aconseguir l'establiment de lligams forts i efectius entre famílies i escoles serà necessari començar, com hem vist, pel coneixement d'ambdues institucions. Famílies i escoles han de poder definir conjuntament i amb sentit realista els objectius que pretenen aconseguir amb l'educació; pel que serà imprescindible que posin en comú com són –entre d'altres, explicitant quins valors guien la seva tasca–, com conceben l'educació i quines són les seves necessitats i/o demandes educatives. En aquest cas, assumint el nostre paper com a professionals de l'educació a la ciutat de Barcelona, cal que ens apropem a la realitat de les famílies per conèixer i fer sentir la seva veu entorn de quines són les concepcions, les expectatives i les necessitats que tenen respecte les escoles dels seus fills.

Preguntes d'investigació

Així, les preguntes que guien aquesta investigació són:

1. Quines són les necessitats que tenen les famílies de Barcelona amb fills estudiants d'Educació Primària respecte les escoles dels seus fills?
2. Aquestes necessitats varien segons el nivell socioeconòmic o formatiu de les famílies?
3. Influeixen les característiques constitutives de les famílies (model familiar i origen cultural) en el tipus de necessitats que tenen?

4. De quina manera varien les necessitats de les famílies segons la titularitat i la opció confessional de les escoles?
5. Quina és la concepció de la tasca educativa de les famílies?
6. El nivell socioeconòmic i formatiu de les famílies influeix en aquesta concepció?
7. I les seves característiques constitutives?
8. La concepció de la tasca educativa que tenen les famílies es veu influenciada per la titularitat i la opció confessional de l'escola dels seus fills?
9. Quines expectatives tenen les famílies al respecte de l'escola?
10. Quins són els valors preferents de les famílies?
11. Existeixen diferències entre aquests i els valors que creuen que l'escola ha de promoure?

3.2. Objectius

Amb la finalitat última de poder contribuir a la superació d'un dels majors impediments de la relació família-escola –el desconeixement mutu al respecte de què espera i/o necessita l'una de l'altra–, es planteja una investigació quantitativa amb els següents objectius generals i específics:

1. Copsar quina és la concepció de la tasca educativa que tenen les famílies i les expectatives que se'n deriven al respecte.
 - a. Identificar possibles confluències entre la concepció de la tasca educativa que tenen les famílies i:
 - el seu nivell socioeconòmic
 - el seu nivell formatiu
 - les seves característiques constitutives
 - la tipologia de centre educatiu dels seus fills, considerant-ne la titularitat i el caràcter a/confessional.
2. Conèixer si existeixen diferències entre els valors preferents de les famílies i els valors que creuen que l'escola ha de promoure.
3. Identificar les diferents necessitats que tenen les famílies de Barcelona amb fills estudiants d'Educació Primària respecte les escoles dels seus fills.
 - a. Esbrinar si aquestes necessitats varien segons:
 - el nivell socioeconòmic de les famílies
 - el nivell formatiu de les famílies
 - les característiques constitutives de les famílies
 - la tipologia del centre educatiu dels fills de les famílies, considerant-ne la titularitat i el caràcter a/confessional.

4. DISSENY GENERAL I PLA DE TREBALL DE LA RECERCA

Identificació i justificació del mètode

Per donar resposta als objectius generals i específics plantejats anteriorment, aquesta recerca seguirà un enfocament quantitatiu a través del mètode descriptiu d'investigació per enquesta. Donat el caràcter pilot de la investigació i l'absència d'acord entre els autors i autores que han tractat qüestions semblants a la nostra, s'ha considerat adient prendre una perspectiva quantitativa a través de la qual fer una primera aproximació descriptiva que proporcioni dades suficients per a iniciar la construcció d'un coneixement teòric al respecte del nostre objecte d'estudi.

L'elecció d'aquest paradigma significa l'assumpció d'un conjunt de creences i actituds que comporten la utilització d'una metodologia determinada. Així, partint d'una visió positivista, s'entén que ens enfrontem a una realitat externa i fragmentable que és possible de quantificar objectivament. En aquest sentit, la relació entre el subjecte i l'objecte d'investigació es caracteritzarà per l'autonomia i la independència: s'estudiarà als subjectes (considerats aquí com els "objectes" d'investigació) sense influenciar-los o ser influenciada per ells.

Concretament, s'opta per una metodologia d'investigació per enquesta. La finalitat general d'aquest tipus d'estudi és donar resposta a problemes de caràcter descriptiu, atenent a la seva estructura i les seves característiques; pel que respon perfectament als nostres objectius: identificar les necessitats que tenen les famílies respecte les escoles dels seus fills, copsar quina és la seva concepció de la tasca educativa i quines expectatives tenen respecte les escoles dels seus fills; i esbrinar si hi ha algun tipus de relació entre aquestes necessitats, concepcions i expectatives i les variables de nivell socioeconòmic, nivell formatiu, característiques constitutives de les famílies i tipologia de centre educatiu.

Població i mostra

Donada la seva naturalesa, en la gran part de les investigacions quantitatives es fa impossible treballar amb la totalitat de la població subjecta d'estudi; és per això que hem de parlar de població i mostra.

La **població** (N) és el conjunt de tots els individus en els que es desitja estudiar el fenomen. En el nostre cas, la població a estudiar està constituïda per la totalitat de les famílies de Barcelona que en aquest curs 2013-2014 tenen fills estudiants a l'etapa d'Educació Primària. Els detalls, però, de la població s'oferiran a l'apartat 5.

No obstant, contemplant la inaccessibilitat a tota la població, és necessari recórrer a la selecció d'una **mostra** (n), és a dir, a un conjunt de casos extrets de la població seleccionats per algun tipus de mostreig. Aquesta mostra ens ofereix la possibilitat d'accedir a grans poblacions fent una millor gestió del temps i dels recursos i, a més, la possibilitat d'aprofundir en els resultats, sempre i quan compleixi algunes condicions: ha de ser una mostra parcial, representativa (que guardi una relació qualitativa amb la població) i amb una mida suficient. Per aconseguir aquests requisits, en aquesta investigació s'opta per portar a terme un tipus de mostreig probabilístic polietàpic.

En el mostreig polietàpic els individus que finalment componen la mostra es determinen en etapes successives. Es tracta d'un cas particular del mostreig per conglomerats, en el

que les unitats finals de mostreig no són els conglomerats sinó les subdivisions d'aquests; un mostreig especialment útil en estudis com aquest, on els conglomerats contenen un nombre molt elevat d'individus.

Atenent als objectius exposats anteriorment, en aquesta investigació serà necessària una mostra de famílies amb diferent nivell socioeconòmic, els fills/es dels quals assisteixin a escoles de diferent titularitat (públiques, concertades i privades) i també de diferent opció confessional (escoles confessionals o aconfessionals). És per aquest motiu que es portarà a terme un mostreig on es distingiran tres etapes:

1ra etapa

A la primera etapa es portarà a terme un tipus de mostreig aleatori per conglomerats. Contemplant la divisió de la ciutat de Barcelona en diferents districtes, i atenent a la voluntat d'adquirir una mostra amb nivells socioeconòmics diferents, en aquesta primera etapa es seleccionaran quatre districtes: dos que representin la població amb un nivell socioeconòmic alt (per sobre del nivell socioeconòmic mitjà de Barcelona) i altres dos que representin a la població amb un nivell socioeconòmic baix (per sota del nivell socioeconòmic mitjà de Barcelona).

2na etapa

En la segona etapa es portarà a terme un mostreig aleatori estratificat, amb la finalitat de comptar amb famílies els fills dels quals assisteixin a escoles de diferent titularitat: escoles públiques, concertades i privades. Així, es seleccionaran una mitjana de 3 o 4 centres educatius de diferent titularitat a cada districte seleccionat a l'etapa anterior, seleccionant, en la mesura del possible, escoles d'opció aconfessional i confessional.

3ra etapa

Finalment, prenent en consideració la classificació de les famílies, segons si els seus fills assisteixen a escoles públiques, concertades o privades, es portarà a terme un mostreig aleatori simple, d'on s'escolliran aleatòriament les unitats mostrals concretes que participaran a la investigació.

Tècniques d'obtenció d'informació

D'acord al mètode d'investigació per enquesta, la obtenció d'informació es portarà a terme mitjançant l'instrument del qüestionari. Aquest instrument consisteix en un conjunt de preguntes que, de forma sistemàtica i ordenada, permeten recollir informació sobre les percepcions, actituds, opinions i característiques de les persones (Cabrera, 2000, 210). En aquest cas s'elaborarà expressament un qüestionari per a aquesta recerca les característiques del qual també s'especificaran a l'apartat 6.

Tècniques d'anàlisi d'informació

Les dades recollides amb els qüestionaris es tractaran mitjançant una anàlisi estadística amb el Programa Estadístic Statistical Package for the Social Sciences (SPSS). Aquest programa és un dels més utilitzats en les recerques educatives de caire quantitatiu, ja que permet treballar amb un gran volum de dades inviades de tractar manualment. Així, es realitzarà una anàlisi estadística de tipus descriptiu, pel que es definirà una matriu on s'introduiran totes les dades per posteriorment seleccionar les proves adients en cada moment i interpretar els resultats dels càlculs que el programa farà automàticament.

Cronograma de treball

Per acabar, una altra característica de la investigació quantitativa és que és un procés lineal i ben planificat, pel que necessita d'un inici i d'un final clarament delimitats. En aquest sentit s'ha elaborat el següent cronograma, per tal de definir els períodes temporals que es pretenen dedicar a cadascuna de les fases del procés de recerca.

	6-12 gen	13-19 gen	20-26 gen	27-2 gen	3-9 feb	10-16 feb	17-23 feb	24-2 mar	3-9 mar	10-16 mar	17-23 mar	24-30 mar	31-6 abr	7-13 abr	14-20 abr	21-27 abr	28-4 mai	5-11 mai	12-18 mai	19-25 mai	26-1 jun	
PLANIFICAR																						
Selecció tema a investigar																						
Revisió de la literatura i construcció marc teòric																						
Identificació i plantejament del problema																						
Disseny de la investigació i pla de treball																						
FER																						
Població i mostra. Tècnica de mostreig																						
Disseny i elaboració de l'instrument																						
Aplicació de l'instrument																						
Anàlisi de les dades																						
Interpretació i obtenció de les conclusions																						
Procediments per assegurar el rigor científic																						
COMUNICAR																						
Redacció de l'informe final																						

5. POBLACIÓ I MOSTRA

Població

La població d'aquesta recerca està constituïda per la totalitat de les famílies que en aquest curs 2013-2014 tenen fills estudiants a l'etapa d'Educació primària. Com s'ha comentat al darrer apartat del marc teòric, el curs passat (2012-2013) hi havien 79.985 alumnes en aquesta etapa educativa. Tenint en compte l'evolució de la població en edat escolar, que també s'ha presentat anteriorment, i la possibilitat de que algunes famílies tinguin més d'un fill en aquesta etapa educativa, la població d'aquest estudi oscil·la entre les 60.000 i les 80.000 famílies. D'aquestes famílies, aproximadament un 43% porten als seus fills a centres de titularitat pública, un 55% a centres de titularitat concertada i només un 2% a centres de titularitat privada.

Mostra

La mostra d'aquesta recerca està composta per 125 famílies que s'han seleccionat mitjançant un mostreig polietàpic compost per tres etapes:

1ra etapa: En aquesta primera etapa s'ha portat a terme un tipus de mostreig aleatori per conglomerats. Així, considerant l'objectiu de comparar la mostra segons nivell socioeconòmic, s'han seleccionat quatre districtes segons si la Renda Familiar Disponible per càpita (RFD) és inferior o superior a la mitjana de Barcelona (100).

- Districtes amb nivell socioeconòmic baix:
 - Ciutat Vella (76,6)
 - Horta-Guinardó (80,0)
- Districtes amb nivell socioeconòmic alt:
 - Les Corts (139,7)
 - Sarrià-Sant Gervasi (177,0)

2na etapa: En aquesta segona etapa s'ha portat a terme un tipus de mostreig aleatori estratificat. Considerant l'objectiu de comptar amb famílies els fills dels quals assisteixen a escoles de diferent titularitat (pública, concertada i privada) i de diferent opció a/aconfessional, s'ha contactat amb diferents escoles dels quatre districtes seleccionats. Alhora, amb la intenció d'aconseguir un bon índex de participació, també s'ha contactat amb les AMPA d'algunes d'aquestes escoles. En les taules següents s'especifica aquesta informació.

1. Districte Ciutat Vella

Centres públics		Centres concertats		Centres privats
Escola	AMPA	Escola	AMPA	Escola
Collaso i Gil	✓	Pia Sant Antoni		* No existeixen centres de titularitat privada en aquest districte
Parc de la Ciutadella	✓	La Salle Comtal	✓	
Àngel Baixeras		Sant Felip Neri		
Cervantes		Labouré		
Pere Vila	✓	Sagrada Família		
Drassanes		Verduna Àngels		
Rubén Darío		St Joan Baptista		
Milà i Fontanals				

2. Districte Horta-Guinardó

Centres públics		Centres concertats		Centres privats
Escola	AMPA	Escola	AMPA	Escola
Àngels Garriga		Guinardó		Princesa Margarita * Aquest és l'únic centre de titularitat privada que ofereix Educació primària al Districte
Estel-Guinardó		Piaget		
Heura	✓	Sant Joan Bosco		
El Carmel		Gravi	✓	
Torrent de Can Carabassa	✓	Sagrada Família Horta		
Els Pins	✓	Santa Caterina de Siena	✓	

3. Districte Les Corts

Centres públics		Centres concertats		Centres privats
Escola	AMPA	Escola	AMPA	Escola
Ausiàs March	✓	Thau	✓	St. Paul's School
Barcelona		Sole		St. Peter's School
Duran i Bas	✓	Col·legi Sant Ramón Nonat	✓	Aula Escola Europea
Les Corts	✓	Maristes Sants-Les Corts		
Lavinia		Col·legi Loreto Abat Oliva	✓	
Itaca	✓	Col·legi Pare Manyanet		

4. Districte Sarrià-Sant Gervasi

Centres públics		Centres concertats		Centres privats
Escola	AMPA	Escola	AMPA	Escola
Nabí		Sant-Ignasi		Santa Claus
Tàber		La Salle Bonanova		Santa Clara
Orlandai	✓	John Talabot		
Dolors Monserdà		Projecte		
		Padre Damian		
		Sant Marc		
		Pia Balmes	✓	

Així, en total s'ha contactat amb 56 escoles, de les quals 24 són de titularitat pública (42,8%), 26 són de titularitat concertada (46,4%) i 6 són de titularitat privada (10,7%). A més a més d'amb 18 AMPA.

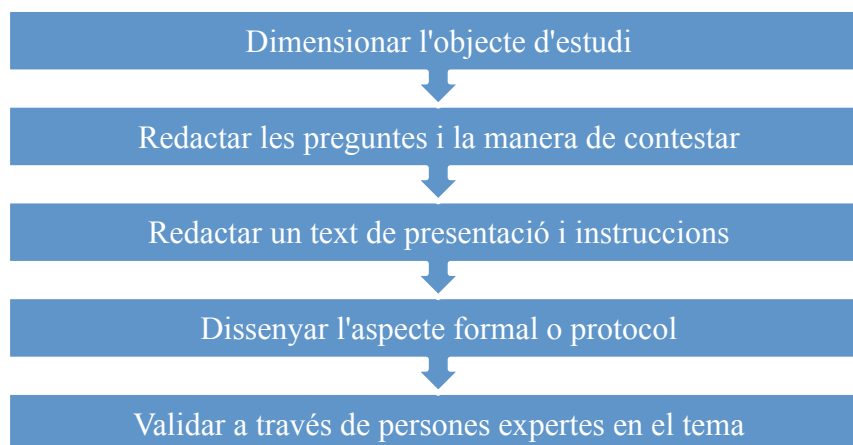
3ra etapa: Per últim, en aquesta tercera etapa s'ha portat a terme un mostreig aleatori simple. Les escoles i AMPA que han accedit a participar en la recerca han fet difusió d'un qüestionari entre les famílies dels seus alumnes, ascendint a 125 les unitats mostrals concretes que finalment formen part de la mostra d'aquesta recerca i les característiques de les quals es trobaran explicades al punt 8 de l'informe.

6. INSTRUMENT D'OBTENCIÓ D'INFORMACIÓ

La recollida de dades s'ha fet mitjançant un qüestionari de 22 preguntes elaborat expressament per a aquesta recerca.

Procés d'elaboració

Les fases que s'han seguit per a elaborar el qüestionari han estat les determinades per Martínez (2002):

Classificació del qüestionari

El qüestionari es pot definir inicialment per les característiques següents:

- Segons l'objectiu: descriptiu.
- Segons la dimensió temporal: transversal.
- Segons la forma d'aplicació: autoadministratiu.
- Segons el format d'aplicació: aplicació única.
- Segons la forma d'administració: en paper i per internet (correu electrònic).

Operacionalització de variables

Així doncs, el primer pas per confeccionar el qüestionari va ser operacionalitzar les variables. Per fer-ho, es va partir del constructe “necessitats de les famílies respecte les escoles”, del qual es van extraure tres dimensions i set variables per, finalment, establir els indicadors. Es mostra a la següent taula.

Concepte: Necessitats de les famílies respecte les escoles

Les necessitats de les famílies respecte les escoles dels seus fills poden definir-se com les demandes, requeriments o carències que les famílies senten respecte al centre educatiu en el que estudien els seus fills, ja sigui en relació a l'intercanvi comunicatiu, a la cooperació en determinades activitats o a la oferta de serveis concrets.

Dimensions	Variables	Indicadors
Característiques de la família	Nivell socioeconòmic, professional i cultural	- Formació dels pares - Lloc de residència - Nacionalitat
	Característiques del nucli familiar	- Edat dels membres - Sexe dels membres - Nombre de fills - Estructura nucli familiar
	Concepció de la tasca educativa	- Atribució de responsabilitats a la família i a l'escola - Valors de la família
Característiques de l'escola	Característiques tècniques de l'escola	- Titularitat del centre
	Trets d'identitat i especificitats educatives de l'escola	- Serveis que ofereix - Opció religiosa - Canals i medis que ofereix per a la comunicació amb les famílies
Valoració de la família sobre la relació actual que manté amb l'escola	Satisfacció respecte al grau d'informació i comunicació amb l'escola	- Nivell d'informació - Canal de comunicació - Freqüència comunicació - Continguts tractats
	Satisfacció respecte al grau de participació en activitats col·lectives i/o en òrgans institucionals de participació	- Nivell d'informació sobre las oportunitats de participació - Activitats en les que participa - Valoració de las activitats en las que participa - Ser o no membre del AMPA - Valoració del funcionament del AMPA

Tipus de preguntes

La major part de les preguntes són, pel seu contingut, preguntes de “disposició o actitud” (és a dir, d'opinió, de motivació o d'interessos) i segons la forma són tancades, tot i que també es formula alguna pregunta oberta. La totalitat de les preguntes tancades són amb llista d'alternatives excepte una de preferència (ordenar una sèrie d'alternatives).

Redacció de les preguntes

A l'hora de redactar les preguntes s'han considerat els suggeriments de Ruiz (2009):

- Utilitzar un llenguatge que totes les famílies puguin entendre
- Formular les preguntes sobre un únic tema per evitar equivocacions
- Redactar les qüestions de manera clara, precisa i inequívoca, emprant llenguatge senzill, frases de estructura elemental i expressió clara
- No recollir més informació de la necessària per al problema que s'investiga
- Redactar les preguntes en forma personal i directa (no impersonal)

Ordre de les preguntes

Alhora, per ordenar les preguntes dins del qüestionari s'ha procurat anar d'allò més general a allò més particular. Per tant, les preguntes de contextualització (edat, sexe, etc.) s'han posat a l'inici, per tal que les famílies poguessin començar el qüestionari més tranquil·les i sense sentir-se en incòmodes. De la mateixa manera, les preguntes més complexes i de caire més personal s'han situat al final del qüestionari. També s'ha

intentat agrupar les preguntes per temes, per a que els enquestats trobin una certa lògica en el transcurs de les seves respostes.

Taula d'especificació

Dimensions	Variables	Indicadors	Preguntes	n
Característiques de la família	Nivell socioeconòmic, professional i cultural	- Formació dels pares - Lloc de residència - Nacionalitat	5 4 3	3
	Característiques del nucli familiar	- Edat - Sexe dels membres - Nombre de fills - Estructura del nucli familiar	1 2 6 7	4
	Concepció de la tasca educativa	- Atribució responsabilitats - Valors de la família	17,18 19, 20	4
Característiques de l'escola	Característiques tècniques de l'escola	- Titularitat del centre	8	1
	Trets d'identitat i especificitats educatives de l'escola	- Serveis - Opció confessional - Canals i medis comunicació amb les famílies	16 9 10	3
Valoració de la família sobre la relació actual que manté amb l'escola	Satisfacció respecte al grau d'informació i comunicació amb l'escola	- Nivell d'informació - Canal de comunicació - Freqüència comunicació - Continguts tractats - Valoració general	13 10.1 11 12 14	4*
	Satisfacció respecte al grau de participació	- Ser o no membre del AMPA - Tipus de participació a l'AMPA	15 15.1	1*
TOTAL	-	20	-	20

A més d'aquestes preguntes, es van incloure dues més directament relacionades amb les necessitats que les famílies poden tenir respecte les escoles dels seus fills. Una d'elles d'opció múltiple i l'altra oberta.

Protocol

El protocol que s'ha seguit és l'estàndard, de manera que s'ha afegit una breu presentació a l'inici del qüestionari en la que s'especifica qui fa l'enquesta i quin és el seu objectiu. Seguidament es demana la col·laboració a les famílies i s'explica la condició d'anonimat i el tipus de qüestions que es plantejaran. Finalment es fa un petit acomiadament i s'agraeix la participació.

Qüestionari d'opinió a famílies amb fills estudiants d'Educació Primària

Aquest qüestionari forma part del Treball Final de Màster d'una alumna de la Universitat de Barcelona.

L'objectiu d'aquest és conèixer la valoració que les famílies fan de la relació que mantenen amb l'escola dels seus fills. La seva opinió és molt important, pel que demanem que contesti el més sincerament possible. El qüestionari és totalment anònim i confidencial i en cas es farà públic.

En les pàgines següents trobarà una sèrie de preguntes sobre les quals es demana la seva opinió. Marqui amb una creu les respostes escollides. Existeixen preguntes on podrà marcar més d'una resposta, trobarà aquesta informació als enunciats corresponents.

Moltes gràcies per la seva col·laboració

1. **Edat:** _____ anys

2. **Sexe:** Dona Home

3. **Lloc de naixement:** _____

4. **En quin Districte de la Ciutat de Barcelona viu actualment?**

- Ciutat Vella Eixample Les Corts Sants-Montjuïc Horta-Guinardó
 Sant Andreu Sant Martí Gràcia Nou Barris Sarrià Sant Gervasi

5. **Formació acadèmica:**

- Graduat escolar Graduat Secundària Batxillerat
 Formació Professional Estudis universitaris No té estudis

6. **Nombre de fills:** 1 2 3 4 Més de 4

Quants són nens?: _____ **Quantes són nenes?:** _____

7. **Organització de la llar:**

- Un adult i fill/s Un adult, fill/s i avis/es
 Dos adults i fill/s Dos adults, fill/s i avi/es
 Altres: _____

8. **Titularitat de l'escola dels seus fills:**

- Pública Concertada Privada

9. **És una escola confessional (pertanyent a una religió determinada)?** Si No

10. Quines vies de comunicació utilitza amb el tutor/a dels seus fills habitualment? (Pot marcar més d'una opció)

- Entrevistes individuals Reunions de grup Trucades telefòniques
 Missatges de text Notes a l'agenda Correu electrònic
 Altres: _____

Quina considera més efectiva? _____

11. Quantes entrevistes individuals manté, al llarg del curs, amb el tutor/a dels seus fills?

- Una Dues Tres Més de tres

12. Quins temes creu necessaris parlar amb el tutor/a de l'escola? (Pot marcar més d'una opció)

- Rendiment escolar La situació emocional del nen/a
 Actitud i comportament Relació amb companys i professors
 Hàbits d'estudi a casa Activitats escolars i extraescolars
 Amistats, tipus d'influències Actuació front problemàtiques concretes
 La situació familiar (divorci...) Altres: _____

De quins temes parla realment amb el tutor/a dels seus fills? (Pot marcar més d'una opció)

- Rendiment escolar La situació emocional del nen/a
 Actitud i comportament Relació amb companys i professors
 Hàbits d'estudi a casa Activitats escolars i extraescolars
 Amistats, tipus d'influències Actuació front problemàtiques concretes
 La situació familiar (divorci...) Altres: _____

13. De quins temes rep habitualment informació per part de l'escola dels seus fills? (Pot marcar més d'una opció)

- Sortides i viatges Activitats extraescolars Festes i/o celebracions
 Campanyes Cursos de formació No rebo informació
 Altres: _____

14. Com valora la relació que manté actualment amb l'escola dels seus fills? (Pot marcar més d'una opció)

- Necessària Escassa Propera
 Satisfactòria Útil Tensa

15. Col·labora amb l'AMPA de l'escola? Sí No

En cas afirmatiu, indiqui de quina manera (Pot marcar més d'una opció)

- Econòmicament, pagant la quota
- Puntualment, donant recolzament a activitats de manera voluntària
- De manera regular, assistint a reunions, assemblees i debats
- De manera regular, organitzant i gestionant activitats i serveis

16. Quins serveis ofereix l'escola dels seus fills? (Pot marcar més d'una opció)

- Servei de menjador
- Activitats extraescolars
- Servei de reforç i suport escolar personalitzat
- Servei d'acollida matinal
- Servei de traducció per a les famílies
- Activitats d'informació i formació per a les famílies

Creu que n'hauria d'oferir més? Sí No

En cas afirmatiu, quins?: _____

17. ¿Qui creu que és el principal responsable d'educar als nens i nenes en els següents aspectes? (Marqui una de les tres opcions possibles per a cadascun d'ells)

Aspectes educatius	Família	Escola	Les dues per igual
Coneixements acadèmics			
Regles, normes i límits			
Hàbits d'estudi			
Valors morals (respecte, justícia...)			
Costums i tradicions culturals			
Bons modals (saber estar)			
Educació sexual			
Creences religioses			

18. Què és el que més valora d'un mestre/a? (Ordenei les següents opcions segons les seves prioritats, essent 1 el màxim i 5 el mínim)

Que ensenyi bé la seva assignatura	
Que posi ordre i disciplina a l'aula	
Que es comuniqui amb la família	
Que sigui bona persona	
Que sigui amable amb els nens i nenes	

19. Quins són els valors que, com a pare o mare, transmet als seus fills? (Esculli els tres que consideri més importants)

☐ Respecte	☐ Felicitat	☐ Excel·lència	☐ Bondat	☐ Intel·ligència
☐ Sensibilitat	☐ Bellesa	☐ Fe	☐ Esforç	☐ Companyonia
☐ Fortalesa	☐ Justícia	☐ Llibertat	☐ Èxit	☐ Responsabilitat

20. Quins valors creu que l'escola ha de transmetre als seus fills? (Esculli els tres que consideri més importants)

☐ Respecte	☐ Felicitat	☐ Excel·lència	☐ Bondat	☐ Intel·ligència
☐ Sensibilitat	☐ Bellesa	☐ Fe	☐ Esforç	☐ Companyonia
☐ Fortalesa	☐ Justícia	☐ Llibertat	☐ Èxit	☐ Responsabilitat

21. En quin dels següents temes, com a pare o mare, l'agradaria rebre assessorament per part de l'escola dels seus fills? (Pot marcar més d'una opció)

- Com ajudar-los a fer deures a casa
- Com evitar les males companyies
- Com posar límits i normes a la llar
- Com detectar inquietuds i/o problemes dels fills
- Informació sobre l'ús i abús de les xarxes socials, internet...
- Com prevenir la drogoaddicció, l'alcoholisme i altres hàbits perjudicials
- Com prevenir l'ús de vocabulari groller (paraules malsonants, respostes mal educades...)
- Formació de matèries específiques (llengua catalana, matemàtiques, llengua anglesa...)
- Informació dels canvis físics i psicològics de les distintes edats (infància, adolescència...)
- No m'agradaria rebre assessorament o ja rebo el que necessito
- Altres: _____

22. Espai per comentar altres qüestions que l'hagi suscitat les preguntes del qüestionari:

Moltes gràcies per la seva col·laboració

7. ANÀLISI DE RESULTATS

Per a procedir al tractament de les dades obtingudes a partir del qüestionari aplicat a les famílies, s'ha introduït tota la informació al programa estadístic *Statistical Package for the Social Sciences* (SPSS) versió 21 i s'ha construït una matriu de dades que a continuació es procedeix a estudiar.

7.1. Descripció de la mostra

Com hem vist, la mostra d'aquest estudi està formada per un total de 125 persones els fills i filles de les quals estudien educació primària en aquest curs 2013-2014. A continuació s'exposen les característiques més significatives:

7.1.1. Forma d'administració

El qüestionari va ser dissenyat per ser contestat tant en paper com per internet. No obstant, en la segona fase del mostreig les escoles van accedir a fer-ne la difusió únicament en format on-line, pel que el 100% dels qüestionaris s'han rebut via electrònica.

7.1.2. Lloc de residència (Districtes de la ciutat de Barcelona)

Els 125 pares i mares que formen la mostra es divideixen segons el districte en el que viuen de la següent manera:

- Ciutat Vella: 59 persones (47,2% del total de la mostra)
- Horta-Guinardó: 25 persones (20% del total de la mostra)
- Les Corts: 34 persones (27,2% del total de la mostra)
- Sarrià-Sant Gervasi: 7 persones (5,6% del total de la mostra)

Donada la voluntat d'aquest estudi de comparar la població amb diferent nivell socioeconòmic, a partir d'aquest moment es parlarà de *Mostra A* per referir-nos a la mostra amb un nivell socioeconòmic per sota de la mitjana de Barcelona (Districtes Ciutat Vella i Horta-Guinardó) i de *Mostra B* per referir-nos a la mostra amb un nivell socioeconòmic per sobre de la mitjana de la ciutat (Districtes Les Corts i Sarrià-Sant Gervasi). Es parlarà de *Mostra Total* per a referir-nos a la totalitat de la mostra, sense distincions segons el nivell socioeconòmic. Prenent en consideració aquesta distinció la mostra queda distribuïda de la següent manera:

	Freqüència	Percentatge
Mostra A	84	67,2
Ciutat Vella	59	47,2
Horta Guinardó	25	20,0
Mostra B	41	32,8
Les Corts	34	27,2
Sarrià-Sant Gervasi	7	5,6
Mostra total	125	100

7.1.3. Titularitat dels centres educatius dels seus fills

De les famílies que han contestat el qüestionari, 82 tenen fills que estudien a escoles de titularitat pública (65,6%) i 43 tenen fills que estudien a escoles de titularitat concertada (34,4%). De les escoles privades amb les que es va contactar cap va participar en l'estudi, de manera que no serà possible representar-les al llarg d'aquest.

Titularitat dels centres educatius segons tipus de mostra

Aquests resultats es distribueixen de la següent manera, segons el tipus de mostra:

Tabla de contingencia Mostra * Titularitat de l'escola

Recuento

		Titularitat de l'escola		Total
		Pública	Concertada	
Mostra	Mostra A	49	35	84
	Mostra B	33	8	41
Total		82	43	125

De les famílies amb fills estudiants a escoles de titularitat pública que han contestat el qüestionari, 49 provenen de la mostra A (59,8%) i 33 de la mostra B (40,2%). En canvi, de les famílies amb fills estudiants a escoles de titularitat concertada, 35 provenen de la mostra A (81,4%) i 8 de la mostra B (18,6%). Val apuntar que aquests resultats no representen la vertadera distribució del total de les famílies que tenen fills estudiant a escoles concertades (especialment a la mostra B), no obstant, s'han elaborat hipòtesis al respecte de l'explicació d'aquests resultats, els quals s'especificaran més endavant.

7.1.4. Opció confessional dels centres educatius dels seus fills

De les famílies que han contestat el qüestionari, 117 tenen fills que estudien a escoles aconfessionals (93,6%) i 6 a escoles confessionals (4,8%). A més a més, 2 persones no especifiquen la opció religiosa de l'escola dels seus fills (1,6%).

Opció confessional dels centres educatius segons tipus de mostra

Aquests resultats es distribueixen de la següent manera, segons el tipus de mostra:

Tabla de contingencia Mostra * Confessionalitat de l'escola

Recuento

		Confessionalitat de l'escola			Total
		Aconfessional	Confessional	No especifica	
Mostra	Mostra A	82	2	0	84
	Mostra B	35	4	2	41
Total		117	6	2	125

De les famílies amb fills estudiants a escoles aconfessionals que han contestat el qüestionari, 82 provenen de la mostra A (70,1%) i 35 de la mostra B (29,9%). En canvi, de les famílies amb fills estudiants a escoles confessionals, 2 provenen de la mostra A (33,3%) i 4 de la mostra B (66,7%). Les dues persones que no especifiquen la opció

religiosa de l'escola dels seus fills provenen de la mostra B. Com en el cas anterior, cal apuntar que aquests resultats no representen la distribució real de la població, no obstant això, s'han elaborat hipòtesis al respecte de l'explicació d'aquests resultats, els quals s'especificaran més endavant.

7.1.5. Edat

La mitjana d'edat de la mostra és de 43,84 anys. La desviació típica és de 6,16 punts, essent 30 l'edat mínima i 67 l'edat màxima. La mitjana d'edat pràcticament no varia segons el tipus de mostra: la mostra A té una mitjana d'edat de 44 anys i la mostra B una mitjana de 43 anys; adquirint la desviació típica un valor de 6,1 en ambdós casos.

7.1.6. Sexe

Del total de persones que han contestat el qüestionari, 76 són dones (60%) i 49 són homes (39,2%).

Sexe segons tipus de mostra

Com es veu a la taula, la mostra A està composta per 47 dones (56%) i 37 homes (44%) i la mostra B està composta per 29 dones (70,7%) i 12 homes (29,3%). D'aquests resultats podem extraure la conclusió que la mostra B està composta en la seva gran majoria per dones, mentre que la mostra A està més repartida entre homes i dones.

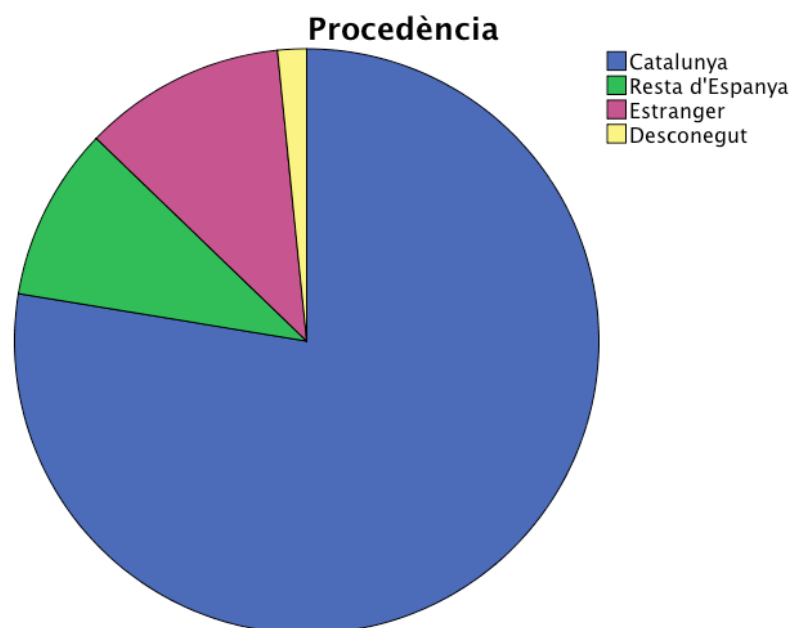
Tabla de contingencia Sexe * Mostra

		Mostra		Total
		Mostra A	Mostra B	
Dona	Recuento	47	29	76
	% dentro de Mostra	56,0%	70,7%	60,8%
Home	Recuento	37	12	49
	% dentro de Mostra	44,0%	29,3%	39,2%
Total	Recuento	84	41	125
	% dentro de Mostra	100,0%	100,0%	100,0%

7.1.7. Procedència

Al qüestionari es va formular la pregunta "Lloc de naixement" de manera que els participants poguessin respondre de manera oberta. No obstant, per tal de fer més operatiu l'anàlisi, a la matriu de dades es va crear una nova variable a partir d'aquesta, anomenada "procedència", els valors dels quals són: 1= Catalunya, 2= Resta d'Espanya, 3= Estranger i 4= Desconegut. Així, la mostra presenta les següents característiques:

Un 77,6% de la mostra total prové de Catalunya, un 9,6% de la resta d'Espanya i un 11,2% d'altres països. En aquesta pregunta van haver-hi dues persones que no van especificar el seu lloc de naixement, pel que la procedència d'un 1,6% de la mostra és desconeguda.

Procedència segons tipus de mostra

Aquests percentatges varien segons el tipus de mostra: la mostra A està composta per un 78,6% de persones procedents de Catalunya, un 7,1% de persones de la resta d'Espanya i un 13,1% procedents d'altres països, a més d'un 1,2% de procedència desconeguda. En canvi, la mostra B està composta per un 75,6% de persones procedents de Catalunya, un 14,6% de persones de la resta d'Espanya i un 7,3% procedents d'altres països, a més d'un 2,4% de procedència desconeguda.

Tabla de contingencia Procedència * Mostra

			Mostra		Total
			Mostra A	Mostra B	
Procedència	Catalunya	Recuento	66	31	97
		% dentro de Mostra	78,6%	75,6%	77,6%
	Resta d'Espanya	Recuento	6	6	12
		% dentro de Mostra	7,1%	14,6%	9,6%
	Estranger	Recuento	11	3	14
		% dentro de Mostra	13,1%	7,3%	11,2%
	Desconegut	Recuento	1	1	2
		% dentro de Mostra	1,2%	2,4%	1,6%
Total	Recuento	84	41	125	
	% dentro de Mostra	100,0%	100,0%	100,0%	

Com es pot observar, a la mostra B en comparació amb la mostra A existeix un major percentatge de persones provinents de tota Espanya; així com a la mostra A el percentatge de població estrangera és superior que a la mostra B.

Procedència segons titularitat

Com es pot veure a la taula, també existeixen algunes diferències en la procedència de la mostra segons la titularitat del centre dels seus fills. Així, és especialment interessant el fet que la població provinent de Catalunya representi un 73,2% de la mostra amb fills estudiants a escoles públiques i el 86% de la mostra amb fills estudiants a escoles concertades. De la mateixa manera, a la mostra amb fills a escoles públiques la població provinent de la resta d'Espanya representa el 13,4%, mentre que en el cas de la mostra amb fills a escoles concertades únicament el 2,3%. Pel que fa a la població estrangera, trobem que el percentatge és també superior a la mostra amb fills a centres públics (12,2%) que a la mostra amb fills a centres concertats (9,3%).

Tabla de contingència Procedència * Titularitat de l'escola

		Titularitat de l'escola		Total	
		Pública	Concertada		
Procedència	Catalunya	Recuento	60	37	97
		% dentro de Titularitat de l'escola	73,2%	86,0%	77,6%
	Resta d'Espanya	Recuento	11	1	12
		% dentro de Titularitat de l'escola	13,4%	2,3%	9,6%
	Estranger	Recuento	10	4	14
		% dentro de Titularitat de l'escola	12,2%	9,3%	11,2%
	Desconegut	Recuento	1	1	2
		% dentro de Titularitat de l'escola	1,2%	2,3%	1,6%
	Total	Recuento	82	43	125
		% dentro de Titularitat de l'escola	100,0%	100,0%	100,0%

8.1.8. Formació acadèmica

Dels 125 pares i mares enquestats 91 té estudis universitaris (72,8%). El 27,2% restant es distribueix de la següent manera: 4 persones tenen el Graduat escolar (3,2%), 3 tenen el Graduat de secundària (2,4%), 11 tenen el batxillerat (8,8%) i 16 han estudiat Formació Professional (12,8%).

*Amb dues taules de contingència s'ha pogut constatar que no existeixen diferències significatives en el grau de formació acadèmica de la mostra, segons el tipus de mostra (A i B) ni tampoc segons la titularitat del centre educatiu en el que estudien els seus fills/es.

8.1.9. Nombre i sexe dels fills

La mitjana de fills per família és de 1,8 essent 1 el mínim i 5 el màxim. La mitjana de fills segons el tipus de mostra no presenta diferències significatives (1,79 en el cas de la

mostra A i 1,83 en la mostra B). Pel que fa al sexe dels fills, el 35% de la mostra total té nens, el 28,8% té nenes i el 36% té fills d'ambdós sexes.

*El sexe dels fills tampoc presenta diferències significatives segons el tipus de mostra.

8.1.10. Organització de la llar

La organització de la llar més comuna a la mostra és la de dos adults i fill/s amb un 84,8%, seguidament de les llars formades per un sol adult i el/s fill/s, amb un 11,2%. Les llars formades per un adult, fill/s i avi/s conformen tan sols 1,6% de la mostra, així com les llars formades per dos adults, fill/s i avi/s representen únicament el 2,4% de la mostra total.

Si bé la distribució no varia segons la titularitat del centre educatiu al que assisteixen els fills de les persones que conformen la mostra, s'ha pogut observar que el percentatge de llars monoparentals sí presenta variacions. Del 11,2% de famílies monoparentals que conformen la mostra (14 famílies en total), 12 tenen fills que assisteixen a centres públics (85,7%) i únicament 2 tenen fills que assisteixen a centres concertats (14,3%).

*La organització de la llar no presenta diferències significatives segons el tipus de mostra.

7.2. Anàlisi dels qüestionaris

A continuació es farà l'anàlisi de les dades obtingudes a través dels qüestionaris. Es seguirà l'ordre dels conceptes tal i com han aparegut al marc teòric: concepció de la tasca educativa i expectatives, valors i necessitats i demandes. La interpretació final i els aspectes de major interès s'especificaran a l'apartat 8 de conclusions.

7.2.1. Concepcions i expectatives

Pregunta 17. Qui creu que és el principal responsable d'educar als nens i nenes en els següents aspectes?

Transmetre coneixements acadèmics

Com es pot veure a la taula, més de la meitat dels enquestats consideren que l'escola és la principal responsable de transmetre coneixements acadèmics als nens i nenes (67,2%). Un 29,6% pensen que són famílies i escoles per igual les responsables d'aquesta tasca i únicament un 3,2% atribueixen aquesta responsabilitat principalment a la família.

Principal responsable de transmetre coneixements acadèmics

	Frecuencia	Porcentaje	Porcentaje válido	Porcentaje acumulado
Válidos				
Família	4	3,2	3,2	3,2
Escola	84	67,2	67,2	70,4
Les dues per igual	37	29,6	29,6	100,0
Total	125	100,0	100,0	

*Aquests resultats no varien significativament segons el tipus de mostra (A i B) ni tampoc segons la titularitat del centre educatiu de llurs fills (pública i concertada).

Fixar regles, normes i límits

En aquesta segona pregunta cal destacar que la totalitat de la mostra ha ressaltat la responsabilitat de la família de fixar les regles, normes i límits, si bé un 67,2% consideren que aquesta responsabilitat és compartida amb l'escola i un 32,8% l'atribueixen únicament a la família.

Principal responsable de fixar regles, normes i límits

	Frecuencia	Porcentaje	Porcentaje válido	Porcentaje acumulado
Válidos				
Família	41	32,8	32,8	32,8
Les dues per igual	84	67,2	67,2	100,0
Total	125	100,0	100,0	

*Aquests resultats no varien significativament segons el tipus de mostra (A i B) ni tampoc segons la titularitat del centre educatiu de llurs fills (pública i concertada).

Promoure hàbits d'estudi

La totalitat de les famílies es mostren força d'acord en que són la família i l'escola per igual les responsables de promoure hàbits d'estudi en els més petits (76%). Del 24% restant, la meitat atribueixen aquesta responsabilitat de manera principal a la família (12%) i l'altra meitat a l'escola (12%).

Principal responsable de promoure hàbits d'estudi

	Frecuencia	Porcentaje	Porcentaje válido	Porcentaje acumulado
Válidos				
Família	15	12,0	12,0	12,0
Escola	15	12,0	12,0	24,0
Les dues per igual	95	76,0	76,0	100,0
Total	125	100,0	100,0	

En aquest cas si que existeixen diferències significatives en els resultats segons la mostra: En el cas de la Mostra A un 78,6% atribueixen aquesta responsabilitat a famílies i escoles per igual, un 11,90% ho fa a les escoles i un 9,5% a les famílies. En canvi, la Mostra B atribueix aquesta responsabilitat en un 70,7% a ambdues institucions, en un 17,1% a la família i en un 12,2% a l'escola. D'aquests resultats podem concloure que la Mostra B identifica en major mesura a la família com la responsable de promoure hàbits d'estudi que la Mostra A.

Tabla de contingència Principal responsable de promoure hàbits d'estudi * Mostra

			Mostra		Total
			Mostra A	Mostra B	
Principal responsable de promoure hàbits d'estudi	Família	Recuento	8	7	15
		% dentro de Mostra	9,5%	17,1%	12,0%
	Escola	Recuento	10	5	15
		% dentro de Mostra	11,9%	12,2%	12,0%
	Les dues per igual	Recuento	66	29	95
		% dentro de Mostra	78,6%	70,7%	76,0%
Total		Recuento	84	41	125
		% dentro de Mostra	100,0%	100,0%	100,0%

També existeixen diferències significatives segons la titularitat del centre educatiu. Les famílies els fills dels quals assisteixen a escoles públiques atribueixen en un 70,7% la responsabilitat de promoure hàbits d'estudi a ambdues institucions, en un 15,9% només a la família i en un 13,4% a l'escola. En canvi, les famílies amb fills a centres de titularitat concertada atribueixen aquesta responsabilitat en un 86% a ambdues

institucions, en un 9,3% a les escoles i únicament en un 4,7% a les famílies. D'aquests resultats podem extraure la conclusió que les famílies amb fills a escoles concertades atribueixen en major percentatge aquesta responsabilitat a ambdues institucions que les famílies amb fills a escoles públiques.

Tabla de contingencia Principal responsable de promoure hàbits d'estudi * Titularitat de l'escola

			Titularitat de l'escola		Total
			Pública	Concertada	
Principal responsable de promoure hàbits d'estudi	Família	Recuento	13	2	15
		% dentro de Titularitat de l'escola	15,9%	4,7%	12,0%
	Escola	Recuento	11	4	15
		% dentro de Titularitat de l'escola	13,4%	9,3%	12,0%
	Les dues per igual	Recuento	58	37	95
		% dentro de Titularitat de l'escola	70,7%	86,0%	76,0%
Total	Recuento	82	43	125	
	% dentro de Titularitat de l'escola	100,0%	100,0%	100,0%	

Educar els valors morals

El 67,2% de les famílies atribueixen a ambdues institucions la tasca d'educar en valors i el 32,8% atribueixen aquesta responsabilitat únicament a la família.

Principal responsable d'educar els valors morals

		Frecuencia	Porcentaje	Porcentaje válido	Porcentaje acumulado
Válidos	Família	41	32,8	32,8	32,8
	Les dues per igual	84	67,2	67,2	100,0
	Total	125	100,0	100,0	

Aquests resultats no varien significativament segons el tipus de mostra (A i B) però si ho fan en, en canvi, si prenem en consideració la tipologia de centre educatiu. Les famílies amb fills a centres públics consideren en un 62,2% que la responsabilitat és compartida per ambdues institucions, i un 37,8% considera que la tasca d'educar en valors correspon principalment a la família. En canvi, les famílies amb fills a centres concertats consideren en un 76,7% que aquesta responsabilitat és d'ambdues institucions per igual, mentre que un 23,3% li atribueix només a la família. Com veiem, les famílies amb fills a centres concertats consideren en un major percentatge que la tasca d'educar en valors correspon a ambdues institucions que les famílies amb fills a centres públics. Això segurament és explicable en tant que els centres concertats són directament escollits per les famílies, amb la qual cosa les famílies tenen la oportunitat de seleccionar un centre educatiu els valors del qual concordin amb els seus propis.

Tabla de contingencia Principal responsable d'educar els valors morals * Titularitat de l'escola

			Titularitat de l'escola		Total
			Pública	Concertada	
Principal responsable d'educar els valors morals	Família	Recuento	31	10	41
		% dentro de Titularitat de l'escola	37,8%	23,3%	32,8%
	Les dues per igual	Recuento	51	33	84
		% dentro de Titularitat de l'escola	62,2%	76,7%	67,2%
Total		Recuento	82	43	125
		% dentro de Titularitat de l'escola	100,0%	100,0%	100,0%

Transmetre costums i tradicions culturals

En aquesta pregunta un 76% de les famílies han apuntat a ambdues institucions com les principals responsables de transmetre costums i tradicions culturals, un 19,2% han apuntat a les famílies principalment i només un 4,8% a les escoles.

Principal responsable de transmetre costums i tradicions culturals

		Frecuencia	Porcentaje	Porcentaje válido	Porcentaje acumulado
Válidos	Família	24	19,2	19,2	19,2
	Escola	6	4,8	4,8	24,0
	Les dues per igual	95	76,0	76,0	100,0
	Total	125	100,0	100,0	

*Aquests resultats no varien significativament segons el tipus de mostra (A i B) ni tampoc segons la titularitat del centre educatiu de llurs fills (pública i concertada).

Educar els bons modals

Educar els bons modals és una responsabilitat que el 57,6% de la mostra atribueix a ambdues institucions i un 42,4% de manera principal a la família.

Principal responsable d'educar els bons modals

		Frecuencia	Porcentaje	Porcentaje válido	Porcentaje acumulado
Válidos	Família	53	42,4	42,4	42,4
	Les dues per igual	72	57,6	57,6	100,0
	Total	125	100,0	100,0	

*Aquests resultats no varien significativament segons el tipus de mostra (A i B) ni tampoc segons la titularitat del centre educatiu de llurs fills (pública i concertada).

Educar la sexualitat

Un percentatge molt alt de famílies consideren que l'educació sexual és una responsabilitat compartida entre famílies i escoles, concretament un 82,4%. La resta considera que és tasca principal de la família (17,6%).

Principal responsable de l'educació sexual

	Frecuencia	Porcentaje	Porcentaje válido	Porcentaje acumulado
Família	22	17,6	17,6	17,6
Válidos Les dues per igual	103	82,4	82,4	100,0
Total	125	100,0	100,0	

*Aquests resultats no varien significativament segons el tipus de mostra (A i B) ni tampoc segons la titularitat del centre educatiu de llurs fills (pública i concertada).

Transmetre creences religioses

Un 82,4% de les famílies enquestades consideren que transmetre, en cas que existeixin, les creences religioses és una tasca de la família. Un 16% considera que és tasca d'ambdues institucions i únicament un 1,6% de la mostra considera que és una tasca principal de l'escola.

Principal responsable de transmetre creences religioses

	Frecuencia	Porcentaje	Porcentaje válido	Porcentaje acumulado
Família	103	82,4	82,4	82,4
Válidos Escola	2	1,6	1,6	84,0
Les dues per igual	20	16,0	16,0	100,0
Total	125	100,0	100,0	

En aquest cas si que existeixen diferències significatives segons el tipus de mostra. Un 79,8% de la Mostra A considera que aquesta és una tasca de la família, un 19% d'ambdues institucions i un 1,2% de l'escola. En canvi, la Mostra B considera en un 87,8% que aquesta és una tasca per a les famílies, en un 9,8% d'ambdues institucions i en un 2,4% únicament de l'escola. Aquests resultats són sorprenents en tant que hi ha un percentatge superior a la Mostra A que considera que les creences religioses han de ser transmeses a ambdues institucions que a la Mostra B.

Pel que fa a l'anàlisi segons titularitat de centre, la única diferència significativa és que el 14,6% de les famílies amb fills en centres públics considera que les creences religioses han de ser transmeses per ambdues institucions, en front d'un 18,6% de les famílies amb fills en centres concertats. Aquests resultats semblen lògics en tant que les famílies que porten als seus fills a centres de titularitat concertada poden escollir si volen un centre confessional o aconfessional.

Pregunta 18. Què és el que més valora d'un mestre?

Aquesta primera taula ens dona informació inicial interessant. Val a dir abans de tot que s'ha recodificat la matriu per tal que els ítems que els enquestats han marcat en primera opció tinguin aquí un valor de 5, així com els ítems que els enquestats han marcat en cinquena opció tinguin un valor d'1. Com es pot veure, la mitja més alta correspon a l'ítem "Que ensenyi bé la seva assignatura" (4,22 sobre 5), la qual cosa significa que és l'ítem que les famílies consideren més important. Aquesta dada la confirma la moda (5), el que indica que 5 és el valor més repetit que les famílies han atorgat a l'ítem. Seguidament està l'ítem "Que sigui amables amb els nens i nenes" amb una mitja de 3,26 i una moda de 3. Els altres tres ítems, si bé es classifiquen segons el següent ordre: "Que sigui bona persona" (mitja 2,90), "Que posi ordre i disciplina a l'aula (mitja 2,43) i finalment "Que es comuniqui amb la família" (mitja 2,20), presenten una moda molt semblant.

Estadístics

		Que ensenyi bé la seva assignatura	Que posi ordre i disciplina a l'aula	Que es comuniqui amb la família	Que sigui bona persona	Que sigui amable amb els nens i nenes
N	Válidos	125	125	125	125	125
	Perdidos	0	0	0	0	0
	Media	4,22	2,43	2,20	2,90	3,26
	Moda	5	1	2	1	3 ^a

a. Existen varias modas. Se mostrará el menor de los valores.

A continuació s'adjunta una taula d'elaboració pròpia en la que es poden observar les freqüències més comunes en cadascun dels ítems:

Ítem 1: Que ensenyi bé la seva assignatura	Opció	Freqüència	Percentatge
Freqüència més comuna	1ra opció	71	56,8
Segona freqüència més comuna	2na opció	29	23,2

Ítem 2: Que posi ordre i disciplina a l'aula	Opció	Freqüència	Percentatge
Freqüència més comuna	5a opció	39	31,2
Segona freqüència més comuna	2a i 3a opció	28	22,4

Ítem 3: Que es comuniqui amb la família	Opció	Freqüència	Percentatge
Freqüència més comuna	4a opció	42	28,8
Segona freqüència més comuna	3a opció	38	30,4

Ítem 4: Que sigui bona persona	Opció	Freqüència	Percentatge
Freqüència més comuna	5a opció	33	26,4
Segona freqüència més comuna	2a opció	30	24,0

Ítem 5: Que sigui amable amb els nens i nenes	Opció	Freqüència	Percentatge
Freqüència més comuna	2a opció	34	27,2
Segona freqüència més comuna	3a opció	34	27,2

Si comparem la distribució dels valors atorgats per la població total amb la distribució dels valors segons el tipus de mostra en adonem que aquesta no varia en essència: l'ítem més valorat és "Que ensenyi bé la seva assignatura", seguit de "Que sigui amable amb els nens i nenes" i "Que sigui bona persona". Els dos ítems amb puntuacions més baixes varien el seu ordre segons el tipus de mostra: a la mostra A l'ítem "Que posi ordre i disciplina a l'aula" té un valor mig més alt que l'ítem "Que es comuniqui amb la família", i a la mostra B passa a la inversa.

Estadístics Mostra A

		Que ensenyi bé la seva assignatura	Que posi ordre i disciplina a l'aula	Que es comuniqui amb la família	Que sigui bona persona	Que sigui amable amb els nens i nenes
N	Válidos	84	84	84	84	84
	Perdidos	0	0	0	0	0
Media		4,29	2,57	2,19	2,77	3,18
Moda		5	1 ^a	2	1	3

a. Existen varias modas. Se mostrará el menor de los valores.

Estadístics Mostra B

		Que ensenyi bé la seva assignatura	Que posi ordre i disciplina a l'aula	Que es comuniqui amb la família	Que sigui bona persona	Que sigui amable amb els nens i nenes
N	Válidos	41	41	41	41	41
	Perdidos	0	0	0	0	0
Media		4,10	2,15	2,22	3,15	3,44
Moda		5	1	2	2 ^a	4

a. Existen varias modas. Se mostrará el menor de los valores.

Aquestes són les taules d'elaboració pròpia en les que es poden observar les freqüències més comunes en cadascun dels ítems segons el tipus de mostra (A i B), per tal de veure si existeixen diferències significatives.

Ítem 1: Que ensenyi bé la seva assignatura						
	Mostra A			Mostra B		
	Opció	Freqüència	Percentatge	Opció	Freqüència	Percentatge
F.M.C.	1a opció	49	58,3	1a opció	22	53,7
2 F.M.C.	2a opció	20	23,8	2a opció	9	22,0

*No existeixen diferències significatives en la distribució dels valors d'aquest ítem segons el tipus de Mostra

Ítem 2: Que posi ordre i disciplina a l'aula						
	Mostra A			Mostra B		
	Opció	Freqüència	Percentatge	Opció	Freqüència	Percentatge
F.M.C.	2a,3a i 5a	21	25	5a opció	18	43,9
2 F.M.C.	4a opció	19	22,6	4a opció	8	19,5

En aquest cas si que es poden observar diferències significatives segons el tipus de mostra. La mostra B va seleccionar en un 43,9% l'ítem "que posi ordre i disciplina a l'aula" en cinquena posició, mentre que la Mostra A reparteix més aquest percentatge entre les opcions 2a, 3a, 4a i 5a. D'aquests resultats podem extraure la conclusió que la Mostra B valora menys el fet que el professor posi ordre i disciplina a l'aula.

Ítem 3: Que es comunicui amb la família						
	Mostra A			Mostra B		
	Opció	Freqüència	Percentatge	Opció	Freqüència	Percentatge
F.M.C.	4a opció	28	33,3	4a opció	14	34,1
2 F.M.C.	3a i 5a	25	29,8	3a opció	13	31,7

*No existeixen diferències significatives en la distribució dels valors d'aquest ítem segons el tipus de Mostra

Ítem 4: Que sigui bona persona						
	Mostra A			Mostra B		
	Opció	Freqüència	Percentatge	Opció	Freqüència	Percentatge
F.M.C.	5a opció	27	32,1	1a i 4a	10	24,4
2 F.M.C.	2a opció	22	26,2	2a opció	8	19,5

En aquest cas tampoc existeixen diferències gaire significatives, tot i que per la distribució de les dades es podria dir que aquest ítem sembla ser més important per a la mostra B que per a la mostra A.

Ítem 5: Que sigui amable amb els nens i nenes						
	Mostra A			Mostra B		
	Opció	Freqüència	Percentatge	Opció	Freqüència	Percentatge
F.M.C.	3a opció	23	27,4	2a opció	15	36,6
2 F.M.C.	2a opció	19	22,6	3a opció	11	26,8

*No existeixen diferències significatives en la distribució dels valors d'aquest ítem segons el tipus de Mostra

Si comparem ara la distribució dels valors atorgats per la població total amb la distribució dels valors segons la titularitat dels centres educatius ens adonem que aquesta no varia en el cas de les escoles amb titularitat pública però si en canvi existeixen alguns canvis en el cas de les escoles de titularitat concertada. Les famílies amb fills a escoles concertades segueixen la mateixa distribució excepte en els ítems 4 i 5. Aquestes famílies valoren lleugerament més que el docent "sigui bona persona" a que "sigui amable amb els nens i nenes". No obstant, són dos ítems amb significats molt similars pel que les diferències no són significatives.

Estadísticos Titularitat Pública

	Que ensenyi bé la seva assignatura	Que posi ordre i disciplina a l'aula	Que es comunicui amb la família	Que sigui bona persona	Que sigui amable amb els nens i nenes
N	Válidos 82	82	82	82	82
	Perdidos 0	0	0	0	0
Media	4,23	2,35	2,12	2,87	3,45
Moda	5	1	2	1	4

Estadístics Titularitat Concertada

		Que ensenyi bé la seva assignatura	Que posi ordre i disciplina a l'aula	Que es comuniqui amb la família	Que sigui bona persona	Que sigui amable amb els nens i nenes
N	Válidos	43	43	43	43	43
	Perdidos	0	0	0	0	0
Media		4,21	2,58	2,35	2,95	2,91
Moda		5	1 ^a	1	1 ^a	2 ^a

a. Existen varias modas. Se mostrará el menor de los valores.

Aquestes són les taules d'elaboració pròpia en les que es poden observar les freqüències més comunes en cadascun dels ítems segons la titularitat dels centres educatius, per tal de veure si existeixen diferències significatives.

Ítem 1: Que ensenyi bé la seva assignatura						
	Centres públics			Centres concertats		
	Opció	Freqüència	Percentatge	Opció	Freqüència	Percentatge
F.M.C.	1a opció	49	59,8	1a opció	22	51,2
2 F.M.C.	2a opció	16	19,5	2a opció	13	30,2

*No existeixen diferències significatives en la distribució dels valors d'aquest ítem segons la titularitat

Ítem 2: Que posi ordre i disciplina a l'aula						
	Centres públics			Centres concertats		
	Opció	Freqüència	Percentatge	Opció	Freqüència	Percentatge
F.M.C.	5a opció	26	31,7	2a i 5a	13	30,2
2 F.M.C.	4a opció	20	24,4	3a opció	9	20,9

En aquest cas tampoc existeixen diferències gaire significatives, tot i que per la distribució de les dades es podria dir que aquest ítem sembla ser més important per a la mostra amb fills estudiants en centres concertats que per a la mostra amb fills estudiants en centres públics.

Ítem 3: Que es comuniqui amb la família						
	Centres públics			Centres concertats		
	Opció	Freqüència	Percentatge	Opció	Freqüència	Percentatge
F.M.C.	4a opció	31	37,8	5a opció	14	32,6
2 F.M.C.	3a opció	26	31,7	3a opció	12	27,9

En aquest cas tampoc existeixen diferències gaire significatives, tot i que per la distribució de les dades es podria dir que aquest ítem sembla ser més important per a la mostra amb fills estudiants en centres públics que per a la mostra amb fills estudiants en centres concertats.

Ítem 4: Que sigui bona persona						
	Centres públics			Centres concertats		
	Opció	Freqüència	Percentatge	Opció	Freqüència	Percentatge
F.M.C.	5a opció	24	29,3	2a, 4a, 5a	9	20,9
2 F.M.C.	2a opció	21	25,5	1a i 3a	8	18,6

*Pel que fa a aquest quart ítem es pot veure com, en general, les puntuacions estan força repartides en ambdós casos, pel que no existeixen diferències significatives en la distribució dels valors d'aquest ítem segons la titularitat.

Ítem 5: Que sigui amable amb els nens i nenes						
	Centres públics			Centres concertats		
	Opció	Freqüència	Percentatge	Opció	Freqüència	Percentatge
F.M.C.	2a opció	27	32,9	3a i 4a	11	25,6
2 F.M.C.	3a opció	23	28,0	1a, 2a, 5a	7	16,3

*Pel que fa a aquest quart ítem es pot veure com, en general, les puntuacions estan força repartides en ambdós casos, pel que no existeixen diferències significatives en la distribució dels valors d'aquest ítem segons la titularitat.

7.2.2. Valors

Pregunta 19. Quins són els valors que, com a pare o mare, transmet als seus fills?

Amb aquesta primera taula podem veure les mitges i les modes de cada valor. Contemplant que a la matriu el número 1 significa que l'enqu Coastat ha seleccionat el valor i el 2 dos significa que no l'ha seleccionat, els valors que tinguin una mitja més baixa seran aquells que s'han seleccionat major nombre de vegades. Així, trobem com hi ha dos valors que són els que les famílies han seleccionat més: el respecte, amb una mitja de 1,25 punts i la responsabilitat amb 1,46 punts. Aquest dos valors, alhora, són els únics que tenen una moda d'1. Seguidament, es troben els valors de la felicitat (1,54) i l'esforç (1,62). Els valors que menys famílies han marcat han estat l'èxit (2,00), la bellesa i l'excel·lència (1,99) i la fortalesa i la fe (1,98).

Estadístics															
	Respecte	Sensibilitat	Fortalesa	Felicitat	Bellesa	Justícia	Excel·lència	Fe	Llibertat	Bondat	Esforç	Èxit	Intel·ligència	Companyonia	Responsabilitat
N Válicos	125	125	125	125	125	125	125	125	125	125	125	125	125	125	125
N Perdidos	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Media	1,25	1,90	1,98	1,54	1,99	1,77	1,99	1,98	1,82	1,83	1,62	2,00	1,94	1,93	1,46
Moda	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1

A continuació es mostra una taula d'elaboració pròpia a partir de les dades individuals de cada valor a la matriu original amb la finalitat de mostrar quin ha estat la freqüència i el percentatge d'elecció de cada valor.

Valor	Freqüència	Percentatge
Respecte	94	75,2
Responsabilitat	68	54,4
Felicitat	58	46,4
Esforç	47	37,6
Justícia	29	23,2
Llibertat	22	17,6

Bondat	21	16,8
Sensibilitat	13	10,4
Companyonia	9	7,2
Intel·ligència	7	5,6
Fortalesa	2	1,6
Fe	2	1,6
Bellesa	1	0,8
Excel·lència	1	0,8
Èxit	0	0

Pregunta 20. Quins són els valors creu que l'escola ha de transmetre als seus fills?

Com en el cas anterior, en aquesta taula podem veure les mitges i les modes de cada valor. En aquest cas existeixen tres valors que són clarament els que més han escollit les famílies. Aquests són: el respecte, de nou amb una mitja de 1,25; l'esforç, amb una mitja de 1,34 i la responsabilitat amb una mitja de 1,47 (tots tres amb una moda d'1). Els valors que menys s'han escollit han estat la fe (2,00), la bellesa (1,99) i la fortalesa (1,98).

Estadístics

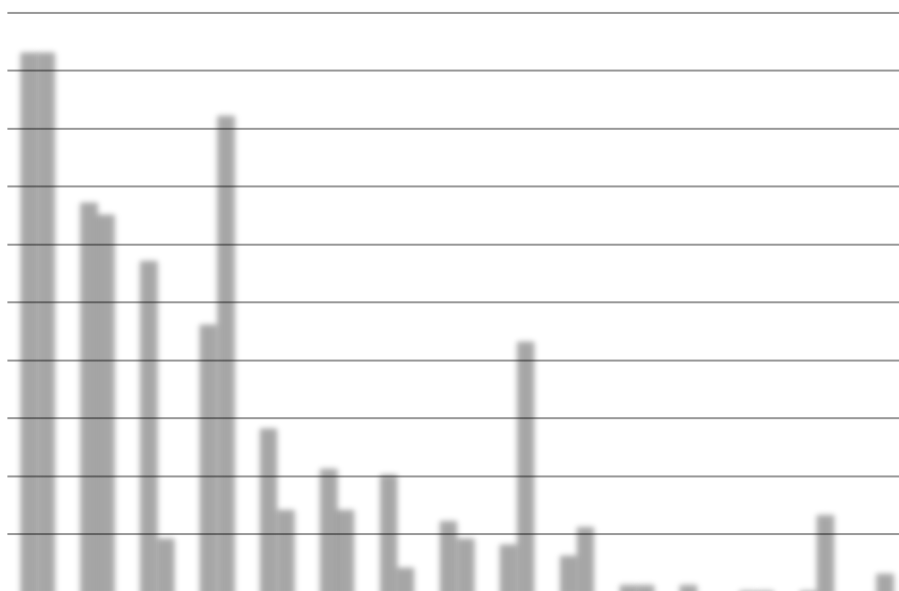
	Respecte	Sensibilitat	Fortalesa	felicitat	Bellesa	Justícia	Excel·lència	Fe	Llibertat	Bondat	Esforç	Èxit	Intel·ligència	Companyonia	Responsabilitat
N Válicos	125	125	125	125	125	125	125	125	125	125	125	125	125	125	125
N Perdidos	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Media	1,25	1,92	1,98	1,92	1,99	1,88	1,89	2,00	1,88	1,96	1,34	1,97	1,90	1,65	1,47
Moda	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	2	2	2	1

La següent taula recull les freqüències i els percentatges d'elecció de cada valor:

Valor	Freqüència	Percentatge
Respecte	94	75,2
Esforç	83	66,4
Responsabilitat	66	52,8
Companyonia	44	35,2
Justícia	15	12,0
Llibertat	15	12,0
Excel·lència	14	11,2
Intel·ligència	12	9,6
Sensibilitat	10	8,0
Felicitat	10	8,0
Bondat	5	4,0
Èxit	4	3,2
Fortalesa	2	1,6
Bellesa	1	0,8
Fe	0	0

Comparació

Com veiem a la gràfica, els valors principals que les famílies transmeten als seus fills com a pares i mares són el respecte, la responsabilitat, la felicitat i l'esforç (en aquest ordre) i els valors fonamentals que creuen que l'escola ha de transmetre als seus fills són el respecte, l'esforç, la responsabilitat i la companyonia. Veiem, doncs, com els valors del respecte, l'esforç i la responsabilitat es mantenen, el que ens porta a pensar que les famílies creuen que a l'escola s'han de transmetre els mateixos "grans" valors que a casa, tot haver-hi diferències en els valors "secundaris".

No obstant, per conèixer realment si les famílies defensen que els valors preferents a la llar siguin també els que s'eduquin a l'escola, cal fer la prova estadística del Khi-quadrat. Donada l'extensió d'aquesta anàlisi per cadascun dels valors morals que s'han considerat al qüestionari, a continuació es mostra l'exemple de la prova de khi-quadrat amb el valor "felicitat" i després es sintetitzarà en una taula els resultats principals sense incloure la totalitat dels quadres de diàleg de l'SPSS. Cal especificar que en aquest anàlisi es considera un interval de confiança del 95% ($\alpha = 0,05$).

Prova khi-quadrat felicitat_fam i felicitat_esc: per saber si les famílies que escullen la felicitat com a valor preferent de la llar familiar també l'escullen com a un dels valors principals que el centre educatiu dels seus fills ha de transmetre, s'ha fet la prova khi-quadrat amb els següents resultats:

El grau de significació asimptòtica bilateral és de 0,004, aquest valor és menor que $\alpha = 0,05$, (sig. 0,004 < 0,05), pel que es conclou: estadísticament existeixen evidències per acceptar la H_1 , el que significa que existeix associació significativa entre les variables felicitat_fam i felicitat_esc. És a dir, les famílies que escullen la felicitat com un dels seus valors preferents a la llar també l'escullen com a un dels valors principals que el centre educatiu dels seus fills ha de transmetre.

Pruebas de chi-cuadrado

	Valor	gl	Sig. asintótica (bilateral)	Sig. exacta (bilateral)	Sig. exacta (unilateral)
Chi-cuadrado de Pearson	8,308 ^a	1	,004		
Corrección por continuidad ^b	6,512	1	,011		
Razón de verosimilitudes	9,235	1	,002		
Estadístico exacto de Fisher				,006	,004
Asociación lineal por lineal	8,242	1	,004		
N de casos válidos	125				

Els resultats de la prova khi-quadrat per a cadascun dels valors són els següents:

Valor	Khi-quadrat de Pearson	Sig. asintótica (bilateral)	Hipòtesis acceptada
Respecte	1,229	0,268	H ₀
Sensibilitat	1,075	0,300	H ₀
Fortalesa	30,242	0,000	H ₁
Felicitat	8,308	0,004	H ₁
Bellesa	0,008	0,928	H ₀
Justícia	8,867	0,003	H ₁
Excel·lència	7,993	0,005	H ₁
Fe	-	-	-
Llibertat	2,909	0,088	H ₀
Bondat	14,883	0,000	H ₁
Esforç	3,509	0,061	H ₀
Èxit	-	-	-
Intel·ligència	0,188	0,665	H ₀
Companyonia	7,708	0,005	H ₁
Responsabilitat	0,569	0,451	H ₀

Com veiem, el grau de significació asimptòtica bilateral és menor que 0,05 en sis de les 13 proves de khi-quadrat realitzades; concretament en les de fortalesa, felicitat, justícia, excel·lència, bondat i companyonia. Això vol dir que existeix una associació significativa entre les variables; o el que és el mateix: les famílies que trien aquests valors com a preferents de la llar familiar també els escullen com algun dels valors principals que el centre educatiu dels seus fills ha de transmetre.

No obstant, en el cas dels valors respecte, sensibilitat, bellesa, llibertat, esforç, intel·ligència i responsabilitat el grau de significació asimptòtica bilateral és major que 0,05, amb el que s'accepta la H₀ i es conclou que no existeix associació entre les variables.

Comparació segons tipus de mostra

Tot i no ser un objectiu específic d'aquesta recerca, s'ha considerat interessant veure quins són els valors preferents de les famílies segons el tipus de mostra, i identificar les possibles diferències d'aquests valors amb els que creuen que les escoles han de transmetre. Així, la mostra A presenta com a valors preferents el respecte (76,2%), la responsabilitat (53,6%) i la felicitat (46,4%). La mostra B presenta quatre valors preferents: el respecte (73%), la responsabilitat (56,1%) i l'esforç i la felicitat amb un 46,3% en ambdós casos.

Valors preferents famílies	Mostra A		Mostra B	
	Freqüència	Percentatge	Freqüència	Percentatge
Respecte	64	76,2	30	73,2
Esforç	28	33,3	19	46,3
Responsabilitat	45	53,6	23	56,1
Companyonia	7	8,3	2	4,9
Justícia	22	26,2	7	17,1
Llibertat	17	20,2	5	12,2
Excel·lència	1	1,2	0	0
Intel·ligència	6	7,1	1	2,4
Sensibilitat	9	10,7	4	9,8
Felicitat	39	46,4	19	46,3
Bondat	10	11,9	11	26,8
Èxit	0	0	0	0
Fortalesa	2	2,4	0	0
Bellesa	0	0	1	2,4
Fe	2	2,4	0	0

La mostra A creu, pel general, que l'escola ha de transmetre respecte (75%), esforç (66,7%) i responsabilitat (53,6%), amb el que si que existeixen coincidències entre els valors que, de manera general, consideren preferents per a les famílies i els que defensen que es transmetin a l'escola (almenys en el dos primers valors: respecte i responsabilitat).

La mostra B, pel general, creu que els valors que ha de transmetre l'escola són respecte (75,6%), esforç (65,9%) i responsabilitat (51,2%), pel que existeix coincidència plena entre els valors que les famílies consideren preferents i els que defensen que es transmetin a l'escola.

Valors transmetre escoles	Mostra A		Mostra B	
	Freqüència	Percentatge	Freqüència	Percentatge
Respecte	63	75,0	31	75,6
Esforç	56	66,7	27	65,9
Responsabilitat	45	53,6	21	51,2
Companyonia	27	32,1	17	41,5
Justícia	13	15,5	2	4,9
Llibertat	8	9,5	7	17,1
Excel·lència	11	13,1	3	7,3
Intel·ligència	9	10,7	3	7,3
Sensibilitat	5	6,0	5	12,2
Felicitat	7	8,3	3	7,3

Bondat	4	4,8	1	2,4
Èxit	2	2,4	2	4,9
Fortalesa	1	1,2	1	2,4
Bellesa	1	1,2	0	0,0
Fe	0	0	0	0

Comparació segons titularitat

Observant la taula següent es pot comprovar que els valors preferents de les famílies segons la tipologia de centre educatiu de llurs fills no varien. Aquests són el respecte, la responsabilitat i la felicitat.

Valors Preferents famílies	Centres públics		Centres concertats	
	Freqüència	Percentatge	Freqüència	Percentatge
Respecte	62	75,6	32	74,4
Esforç	32	39,0	15	34,9
Responsabilitat	41	50,0	27	62,8
Companyonia	5	6,1	4	9,3
Justícia	17	20,7	12	27,9
Llibertat	15	18,3	7	16,3
Excel·lència	0	0	1	2,3
Intel·ligència	6	7,3	1	2,3
Sensibilitat	8	9,8	5	11,6
Felicitat	41	50,0	17	39,5
Bondat	13	15,9	8	18,6
Èxit	0	0	0	0
Fortalesa	2	2,4	0	0
Bellesa	1	1,2	0	0
Fe	2	2,4	0	0

En el cas dels valors que creuen que l'escola ha de transmetre als seus fills tampoc existeixen variacions; si bé els valors no coincideixen exactament amb els valors preferents, la totalitat de les famílies defensen que els centres educatius de llurs fills transmetin de manera prioritària els valors del respecte, l'esforç i la responsabilitat, relegant el valor de la felicitat a posicions més inferiors.

Valors transmetre escoles	Centres públics		Centres concertats	
	Freqüència	Percentatge	Freqüència	Percentatge
Respecte	60	73,2	34	79,1
Esforç	50	61,0	33	76,7
Responsabilitat	45	54,9	21	48,8
Companyonia	30	36,6	14	32,6
Justícia	14	17,1	1	2,3
Llibertat	8	9,8	7	16,3
Excel·lència	9	11,0	5	11,6
Intel·ligència	9	11,0	3	7,0
Sensibilitat	6	7,3	4	9,3
Felicitat	8	9,8	2	4,7
Bondat	2	2,4	3	7,0

Èxit	3	3,7	1	2,3
Fortalesa	1	1,2	1	2,3
Bellesa	1	1,2	0	0,0
Fe	0	0	0	0

7.2.3. Necessitats i demandes

Pregunta 10. Quines vies de comunicació utilitza amb el tutor/a dels seus fills habitualment?

Les famílies utilitzen una mitja de 2,55 vies de comunicació amb el tutor/a dels seus fills/es, essent 1 el mínim i 6 el màxim. D'aquesta manera, un 33,6% utilitza tres vies, un 29,6% utilitza dues vies, un 19,2% una via, un 12,8% quatre vies i únicament un 4,8% utilitzen cinc o sis vies de comunicació.

Nombre de vies de comunicació utilitzades

	Frecuencia	Porcentaje	Porcentaje válido	Porcentaje acumulado
1	24	19,2	19,2	19,2
2	37	29,6	29,6	48,8
3	42	33,6	33,6	82,4
Válidos 4	16	12,8	12,8	95,2
5	5	4,0	4,0	99,2
6	1	,8	,8	100,0
Total	125	100,0	100,0	

En el cas de la Mostra A, s'empren una mitja de 2,67 vies i en el cas de la mostra B una mitja de 2,32. Si comparem aquesta mitja segons la titularitat dels centres educatius trobem que els centres públics utilitzen una mitja de 2,44 vies de comunicació, i els centres concertats una mitja de 2,77.

Les combinacions de vies de comunicació habituals més emprades són:

Combinació via de comunicació	Freqüència	Percentatge
Entrevistes individuals, reunions de grup i notes a l'agenda	29	23,2
Entrevistes individuals	23	18,4
Entrevistes individuals i notes a l'agenda	14	11,2
Entrevistes individuals i reunions de grup	13	10,4

Si comparem la distribució d'aquestes dades segons el tipus de mostra, veiem que la mostra A si segueix la mateixa distribució, però la mostra B, en canvi, presenta algunes modificacions. La via de comunicació més emprada per la mostra B és les entrevistes individuals, seguides de les entrevistes individuals i les reunions de grup. No obstant, la opció "entrevistes individuals, reunions de grup i notes a l'agenda" no s'utilitza massa.

*La distribució de les dades no varia significativament segons la titularitat del centre educatiu (pública i concertada).

Quina considera més efectiva?

Les combinacions de vies de comunicació habituals considerades més efectives són les exposades a la taula següent. Com es pot veure, les entrevistes individuals són amb un 60% la via de comunicació considerada com a més efectiva, quedant totes les altres amb un percentatge igual o inferior a 8%.

Vies de comunicació considerades més efectives	Freqüència	Percentatge
Entrevistes individuals	75	60,00
Totes	10	8,00
Cara cara (entrevistes individuals i a la sortida de l'escola)	8	6,4
Entrevistes individuals i notes a l'agenda	7	5,6

*La distribució de les dades no varia significativament segons el tipus de mostra (A i B) ni tampoc segons la titularitat del centre educatiu (pública i concertada).

Pregunta 11. Quantes entrevistes individuals manté, al llarg del curs, amb el tutor/a dels seus fills?

Les famílies mantenen una mitja de 1,8 reunions amb els tutors dels seus fills. El 41,6% dels enquestats mantenen dues entrevistes, el 40,8% mantenen una, el 14,4% mantenen tres i només el 3,2% mantenen més de tres entrevistes al curs amb el tutor dels seus fills.

Nombre d'entrevistes individuals que les famílies mantenen al llarg del curs amb el/la tutor/a

	Frecuencia	Porcentaje	Porcentaje válido	Porcentaje acumulado
Una	51	40,8	40,8	40,8
Dues	52	41,6	41,6	82,4
Válidos Tres	18	14,4	14,4	96,8
Més de tres	4	3,2	3,2	100,0
Total	125	100,0	100,0	

Aquests resultats mostren petites variacions segons el tipus de mostra i la titularitat del centre. Segons el tipus de mostra: en general, la distribució que segueixen les dades és molt similar; no obstant això, en el cas de la Mostra A el 50% manté dues entrevistes, mentre que en el cas de la Mostra B, el 58,53% manté només una entrevista.

Segons la titularitat del centre: el 50% de les famílies amb fills a escoles públiques mantenen una mitja de una entrevista i, en canvi, el 48,83% de les famílies amb fills a escoles concertades mantenen dues entrevistes.

Pregunta 12. Quins temes creu necessaris parlar amb el tutor/a de l'escola?

Amb els resultats dels qüestionaris s'ha creat una variable que ens ha permès saber que la mitja de temes que les famílies creuen necessari parlar amb el tutor/a dels seus fills és de 5,89, essent 1 el valor mínim i 10 el valor màxim.

A continuació, es presenta una taula amb cadascun dels temes amb la seva freqüència i percentatge segons les respostes de les famílies. Com podem veure, existeixen cinc temes que al menys el 70% de les famílies consideren necessari parlar amb els tutors

dels seus fills: actitud i comportament (94,4%), relació amb companys i professors (90,4%), rendiment escolar (88%), la situació emocional del nen/a (81,6%) i actuació front problemàtiques concretes (70,4%). Seguidament es troba el tema de les amistats i tipus d'influències (53,6%), hàbits d'estudi a casa (45,6%), activitats escolars i extraescolars (35,2%), la situació familiar (27,2%) i, per últim, un 2,4% de les famílies exposen parlar altres temes. D'aquest percentatge dues persones han especificat quins temes parlar: un d'aquest ha exposat que cal parlar “*De tot!*” i l'altra de “*Com pot afectar la situació emocional dels pares al correcte desenvolupament emocional dels nens (les frustracions, situació laboral, etc.)*”

Temes creu necessaris parlar amb el/la tutor/a	Freqüència	Percentatge
Actitud i comportament	118	94,4
Relació amb companys i professors	113	90,4
Rendiment escolar	110	88,00
La situació emocional del nen/a	102	81,6
Actuació front problemàtiques concretes	88	70,4
Amistats, tipus d'influències	67	53,6
Hàbits d'estudi a casa	57	45,6
Activitats escolars i extraescolars	44	35,2
La situació familiar (divorci...)	34	27,2
Altres temes	3	2,4

Aquests resultats mostren petites variacions segons el tipus de mostra i la titularitat del centre. Abans, però, cal dir que la mitjana de temes que es considera necessari parlar amb el tutor/a no varia segons el tipus de mostra (A i B) ni tampoc segons la titularitat del centre educatiu (pública i concertada).

Segons el tipus de mostra: per a la mostra A el tema que més s'ha seleccionat com a necessari de parlar és l'actitud i el comportament dels nens (96,4%) seguit del seu rendiment escolar (90,5%) i la relació amb companys i professors. Per a la mostra B, si bé aquests són també els temes més seleccionats, s'ordenen de diferent forma: en primer lloc la relació amb companys i professors (97,6%), seguidament de l'actitud i el comportament (90,2%) i el rendiment escolar (82,9%).

Temes creu necessaris parlar amb el/la tutor/a	Mostra A		Mostra B	
	F	F	P	P
Actitud i comportament	81	96,4	37	90,2
Relació amb companys i professors	73	86,9	40	97,6
Rendiment escolar	76	90,5	34	82,9
La situació emocional del nen/a	69	82,1	33	80,5
Actuació front problemàtiques concretes	58	69,0	30	73,2
Amistats, tipus d'influències	41	48,8	26	63,4
Hàbits d'estudi a casa	38	45,2	19	46,3
Activitats escolars i extraescolars	32	38,1	12	29,3
La situació familiar (divorci...)	22	26,2	12	29,3
Altres temes	1	1,2	2	4,9

Com es pot veure a la següent taula, segons la titularitat del centre educatiu en el que estudien els seus fills, la selecció dels temes no varia ni tampoc la seva disposició.

Temes creu necessaris parlar amb el/la tutor/a	Centres públics		Centres concertats	
	F	F	P	P
Actitud i comportament	77	93,9	41	95,3
Relació amb companys i professors	73	89,0	40	93,0
Rendiment escolar	73	89,0	37	86,0
La situació emocional del nen/a	65	79,3	37	86,0
Actuació front problemàtiques concretes	58	70,7	30	69,8
Amistats, tipus d'influències	47	57,3	20	46,5
Hàbits d'estudi a casa	38	46,3	19	44,2
Activitats escolars i extraescolars	28	34,1	16	37,2
La situació familiar (divorci...)	25	30,5	9	20,9
Altres temes	1	1,2	2	4,7

De quins temes parla realment amb el tutor/a dels seus fills?

La mitja de temes que les famílies parlen amb el tutor/a dels seus fills és de 5,15, essent 1 el mínim i 10 el màxim. A continuació, es presenta una taula amb cadascun dels temes que les famílies més parlen amb els tutors dels seus fills, ordenats segons la seva freqüència i percentatge. Com es pot observar, l'ordre es manté exactament igual: els temes que les famílies creuen més necessaris de parlar amb els tutors dels seus fills són els que vertaderament més es parlen. No obstant, la freqüència és més baixa, el que significa que malgrat són els temes que generalment més es tracten, algunes famílies no tenen la oportunitat de conversar-ne al respecte amb els tutors dels seus fills. Val a dir que de les tres persones que han afirmat parlar “altres temes” amb els tutors només una ha especificat el contingut d'aquestes converses afegint al qüestionari “*nada importante*”.

Temes parla amb el/la tutor/a	Freqüència	Percentatge
Actitud i comportament	115	92,0
Relació amb companys i professors	104	83,2
Rendiment escolar	105	84,0
La situació emocional del nen/a	85	68,0
Actuació front problemàtiques concretes	70	56,0
Amistats, tipus d'influències	53	42,4
Hàbits d'estudi a casa	52	41,6
Activitats escolars i extraescolars	36	28,8
La situació familiar (divorci...)	21	16,8
Altres temes	3	2,4

Si comparem aquests resultats segons el tipus de mostra i la titularitat del centre educatiu ens adonem que en el cas de la mostra A es parlen de mitja 5,29 temes, mentre que en el cas de la mostra B es parlen 4,88. Pel que fa a la titularitat del centre, en el cas de les escoles públiques es tracten una mitja de 4,84 temes, mentre que en el cas de les escoles concertades es tracten una mitja de 5,74 temes (pràcticament un tema més).

A més a més, si fem l'anàlisi per cada tema que es parla segons el tipus de mostra, podem observar com, tot i que la distribució no varia gaire, la mostra A presenta uns percentatges superiors en pràcticament la totalitat dels temes que la mostra B. La qual cosa significa que existeix un major percentatge de la mostra A que tracta aquests temes amb els tutors dels seus fills i filles en comparació amb la mostra B.

Temes parla amb el/la tutor/a	Mostra A		Mostra B	
	F	F	P	P
Actitud i comportament	78	92,9	37	90,2
Relació amb companys i professors	70	83,3	34	82,9
Rendiment escolar	72	85,7	33	80,5
La situació emocional del nen/a	62	73,8	23	56,1
Actuació front problemàtiques concretes	49	58,3	21	51,2
Amistats, tipus d'influències	35	41,7	18	43,9
Hàbits d'estudi a casa	34	40,5	18	43,9
Activitats escolars i extraescolars	29	34,5	7	17,1
La situació familiar (divorci...)	13	15,5	8	19,5
Altres temes	2	2,4	1	2,4

En comparar ara els resultats segons la titularitat dels centres s'observa un fenomen similar. En general, les famílies afirmen parlar dels diferents temes, no obstant això, les famílies amb fills estudiants a centres concertats presenten un major percentatge. Això significa que existeix un major percentatge de famílies amb fills a centres concertats que parlen aquests temes amb els tutors dels seus fills i filles en comparació amb les famílies amb fills a centres públics.

Temes parla amb el/la tutor/a	Centres públics		Centres concertats	
	F	F	P	P
Actitud i comportament	75	91,5	40	93,0
Relació amb companys i professors	66	80,5	38	88,4
Rendiment escolar	68	82,9	37	86,0
La situació emocional del nen/a	50	61,0	35	81,4
Actuació front problemàtiques concretes	43	52,4	27	62,8
Amistats, tipus d'influències	31	37,8	22	51,2
Hàbits d'estudi a casa	33	40,2	19	44,2
Activitats escolars i extraescolars	18	22,0	18	41,9
La situació familiar (divorci...)	12	14,6	9	20,9
Altres temes	1	1,2	2	4,7

Pregunta 13. De quins temes rep habitualment informació per part de l'escola dels seus fills?

Pràcticament la totalitat de la mostra afirma rebre informació sobre les sortides i viatges que fan els alumnes a l'escola (96%). Seguidament, un 89,6% afirma rebre informació sobre les festes i celebracions, i un 72% sobre activitats extraescolars. Segueix la informació sobre campanyes (51,2%), sobre cursos de formació (21,6%) i altre tipus d'informació (8,8%). Únicament una persona ha afirmat no rebre cap tipus d'informació per part de l'escola.

Temes rep informació habitualment	Freqüència	Percentatge
Sortides i viatges	120	96,0
Festes i/o celebracions	112	89,6
Activitats extraescolars	90	72,0
Campanyes	64	51,2
Cursos de formació	27	21,6
Altres tipus d'informació	11	8,8
No rebo informació	1	0,8

Les persones que han marcat “altre tipus d’informació” han especificat quin tipus d’informació, aquests són les seves respostes:

Respostes “altre tipus d’informació”
El AMPA comunica mejor que la escuela
Activitats de l'AMPA
Reunions
Activitats AMPA
En paper, reunions. A través de la pàgina web, fotos, blocs, activitats paral·leles (First Lego League)
Material necessari per certes activitats, celebracions
Comportament, assimilació de continguts, menú, etc.
Activitats Escola Pares i Mares
Deures i activitats programades per a casa, funcionament de l'escola per part de les comissions de l'ampa i del consell escolar
Activitats escolars
Normalment si es produeix algun incident

Com es pot observar, en la majoria de casos es fa referència a les activitats de l’AMPA. En un cas, una persona exposa fins i tot que l’AMPA comunica millor que l’escola. Dues persones especifiquen que l’escola els informa de les reunions i en un cas es fa èmfasi en les vies de comunicació que s’empren (pàgina web, fotos, blocs, etc.). També es fa referència a la informació que ofereix l’escola de cara a que els alumnes puguin portar el material necessari per fer activitats programades pel centre educatiu.

Ara bé, aquests resultats varien segons el tipus de mostra. A la taula es pot veure com els dos tipus de mostra estan informats en major o menor mesura sobre tots els temes. No obstant, el percentatge del nivell d’informació de la gran majoria d’ítems és superior per al tipus de mostra A, el que vol dir que la mostra B es percep menys informada.

Temes rep informació habitualment	Mostra A		Mostra B	
	Freq.	%	Freq.	%
Sortides i viatges	83	98,8	37	90,2
Festes i/o celebracions	76	90,5	36	87,8
Activitats extraescolars	64	76,2	26	63,4
Campanyes	45	53,6	19	46,3
Cursos de formació	18	21,4	9	22,0
Altre tipus d’informació	0	0,0	1	2,4
No rebo informació	8	9,5	3	7,3

Comparant els resultats segons la titularitat dels centres educatius succeeix quelcom semblant: les famílies estan informades en major o menor mesura sobre tots els temes però, no obstant, el percentatge de nivell d’informació de la gran majoria d’ítems és superior per a les famílies amb fills a escoles de titularitat concertada.

Temes rep informació habitualment	C. públics		C. concertats	
	Freq.	%	Freq.	%
Sortides i viatges	77	93,9	43	100,0
Festes i/o celebracions	73	89,0	39	90,7
Activitats extraescolars	57	69,5	33	76,7
Campanyes	37	45,1	27	62,8
Cursos de formació	18	22,0	9	20,9

Altres tipus d'informació	1	1,2	0	0,0
No rebo informació	6	7,3	5	11,6

Pregunta 14. Com valora la relació que manté actualment amb l'escola dels seus fills?

En aquesta pregunta, l'adjectiu que més famílies han emprat per descriure la seva relació amb l'escola ha estat "satisfactòria" amb un 71,2%, seguit de "propera" amb un 47,2%, "necessària" en un 28,8%, útil en un 27,2%, "escassa" en un 12% i tensa únicament en un 0,8%

Com valora la relació que manté amb l'escola	Freqüència	Percentatge
Satisfactòria	89	71,2
Propera	59	47,2
Necessària	36	28,8
Útil	34	27,2
Escassa	15	12,0
Tensa	1	0,8

Si comparem aquests resultats segons el tipus de mostra, els resultats més destacables són els següents:

- La Mostra A percep la seva relació amb l'escola dels seus fills més propera que la mostra B (52,4% enfront de 36,6% respectivament).
- La Mostra A percep la seva relació amb l'escola dels seus fills més com a satisfactòria que la mostra B (75% enfront de 63,4% respectivament).
- La Mostra A percep la seva relació amb l'escola dels seus fills més útil que la mostra B (31% enfront de 19,5% respectivament).
- La Mostra A percep la seva relació amb l'escola dels seus fills més necessària que la mostra B (31% enfront de 24,4% respectivament).

Fent ara la comparació per titularitat de centre, els resultats més destacables són:

- Les famílies amb fills a centres concertats valoren la seva relació amb l'escola com a satisfactòria en un major percentatge que les famílies amb fills a centres públics (88,4% enfront de 62,2% respectivament).
- La valoració de la relació amb l'escola dels seus fills com a "escassa" es multiplica en el cas de les famílies amb fills a centres públics respecte de les famílies amb fills a centres concertats (14,6% enfront de 7% respectivament).
- Les famílies amb fills a centres concertats, pel general, valoren amb major freqüència la relació amb les escoles dels seus fills com a útil i propera que les famílies amb fills a centres públics.

Pregunta 15. Col·labora amb l'AMPA de l'escola?

Un 80,8% dels enquestats afirmen col·laborar amb l'AMPA de l'escola dels seus fills. Aquest percentatge ascendeix a 82,9% quan parlem de la Mostra B, i descendeix a 79,8% en el cas de la Mostra A. No obstant, no és una diferència gaire significativa.

La diferència s'incrementa quan parlem de la titularitat del centre educatiu: un 84,1% de les famílies amb fills a centres públics col·labora amb l'AMPA, mentre que en el cas de les famílies amb centres concertats, el percentatge de famílies que col·laboren amb l'AMPA baixa a un 74,4%.

En cas afirmatiu, indiqui de quina manera:

Pel que fa al tipus de col·laboració que aquestes famílies mantenen amb l'AMPA, es destaca que el 25,6% de la població total afirma col·laborar econòmicament i puntualment, donant recolzament a activitats de manera voluntària; el 18,4% participa únicament pagant la quota i 10,4% mostra una actitud més activa col·laborant de manera econòmica i també de manera regular, assistint a reunions, assemblees i debats, i organitzant i gestionant activitats i serveis.

En el cas de les famílies amb fills a centres públics es manté la mateixa distribució segons el tipus de col·laboració que manté la totalitat de la mostra. En el cas de les famílies amb fills a centres concertats, però, existeix un major percentatge de famílies que únicament col·laboren pagant la quota (concretament un 30,2%).

*La distribució del tipus de col·laboració amb l'AMPA no varia segons el tipus de mostra (A i B).

Pregunta 16. Quins serveis ofereix l'escola dels seus fills?

Pràcticament la totalitat de la mostra afirma que les seves escoles ofereixen servei de menjador (124 de 125 persones). El segon servei més ofert per les escoles són les activitats extraescolars (86,4%), seguit del servei d'acollida matinal (71,2%), les activitats d'informació i formació per a les famílies (46,4%), el servei de reforç i suport escolar personalitzat (28,8%) i servei de traducció per a les famílies (1,6%).

Segons el tipus de mostra la distribució d'aquests resultats no varia, si bé es fa palès que la Mostra A presenta percentatges inferiors, la qual cosa vol dir que hi ha un menor nombre d'escoles a les que assisteixen els fills de la Mostra A que ofereixin aquests serveis.

Servei	Total		Mostra A		Mostra B	
	Freq.	%	Freq.	%	Freq.	%
Servei de menjador	124	99,2	83	98,8	41	100
Activitats extraescolars	108	86,4	70	83,3	38	92,7
Servei de reforç i suport escolar personalitzat	36	28,8	21	25	15	36,6
Servei d'acollida matinal	89	71,2	56	66,7	33	80,5
Servei de traducció per a les famílies	2	1,6	1	1,2	1	2,4
Activitats d'informació i formació per a les famílies	58	46,4	35	41,7	23	56,1

Pel que fa al tipus de titularitat dels centres, la distribució del tipus de serveis tampoc varia significativament. Alguns resultats interessants, no obstant, són els següents:

- El nombre d'escoles públiques que ofereixen activitats extraescolars és menor que en el cas de les escoles concertades (82,9% respecte un 93%).
- El nombre d'escoles públiques que ofereixen servei d'acollida matinal és molt major que en el cas de les escoles concertades (89 respecte un 37,2%).

- El nombre d'escoles públiques que ofereixen activitats d'informació i formació per a les famílies és major que en el cas de les escoles concertades (50 respecte un 39,5%).

Servei	Total		C. Públic		C. Concertat	
	Freq.	%	Freq.	%	Freq.	%
Servei de menjador	124	99,2	82	100	42	97,7
Activitats extraescolars	108	86,4	68	82,9	40	93
Servei de reforç i suport escolar personalitzat	36	28,8	22	26,8	14	32,6
Servei d'acollida matinal	89	71,2	73	89	16	37,2
Servei de traducció per a les famílies	2	1,6	1	1,2	1	2,3
Activitats d'informació i formació per a les famílies	58	46,4	41	50	17	39,5

Creu que n'hauria d'oferir més?

Un 36,8% de la mostra opina que les escoles dels seus fills han d'oferir més recursos. Aquest percentatge s'incrementa quan tractem les dades segons el tipus de mostra (un 41,7% de respostes afirmatives a la Mostra A i un 56,1% a la Mostra B).

No succeeix el mateix, en canvi, quan comparem segons la titularitat dels centres: un 35,4% de les famílies amb fills a centres de titularitat pública opina que l'escola ha d'oferir més recursos, enfront d'un 39,5% de famílies amb fills a centres de titularitat concertada.

En cas afirmatiu, quins?

D'aquestes 36,8% de la població total que opina que les escoles dels seus fills han d'oferir més recursos (46 persones en total), 39 han respost quelcom en referència a quins han de ser aquests recursos. Aquestes són les seves respostes: com es pot veure, 5 persones fan referència a la necessitat de disposar de més activitats extraescolars, 8 persones demanden servei de reforç i suport escolar personalitzat, 6 fan referència al servei d'acollida matinal i també de tarda, 7 persones volen més activitats d'informació i sobretot formació per als propis pares i mares i 13 persones tenen la percepció que les seves escoles haurien d'oferir altre tipus de servei: millorar els equipaments del centre, casal d'estiu, més activitats conjuntes amb les famílies i els nens i nenes o inclús mediació de conflictes entre famílies.

En referència a activitats extraescolars

1. Las actividades extraescolares podrían ser más interesantes
2. Extra-escolares diferentes
3. Más variedad de actividades extraescolares
4. Más variedad d'extraescolars
5. Altres opcions d'activitats extraescolars

En referència a servei de reforç i suport escolar personalitzat

1. Suport escolar personalitzat
2. Reforç personalitzat
3. Reforç i suport escolar personalitzat
4. Reforç escolar
5. Servei de reforç i suport escolar personalitzat

6. Classes de reforç
7. Formació en tècniques d'estudi
8. Més individualització, més recursos

En referència a servei d'acollida matinal
1. servicio de acogida matinal y de tarde
2. L'AMPA hauria de posar servei de mainadrea els dies d'assemblea per facilitar la presència de mares i pares
3. Acollida matinal
4. El servei d'acollida es proposa cada any però no es duu a terme fonamentalment per escassa demanda. L'escola és petita
5. Servei d'acollida
6. Acollida matinal

En referència a activitats d'informació i formació per a les famílies
1. Información y formación para las familias
2. Alguna classe para padres
3. Formació
4. Formació per les famílies
5. Activitats d'informació i formació per les famílies
6. Escola de pares i mares
7. Tenir coneixements i saber com identificar, i tractar, els nens amb trastorns de l'aprenentatge, dislexia, TDAH. Donar suport als nens amb aquests problemes i a les famílies. Coordinació escola: família/reeducadors actualment ni tenen coneixements ni ganes de tenir aquests coneixements, ni els professors ni els integrants de l'EAP que són de una gran inoperància

Altres
1. Mejorar equipos de informática, pero es un problema de presupuesto. Ayudas con las comidas y desayunos a los niños de familias con dificultades
2. Tenim moltes idees, però falta temps per dur-les a terme. Especialment fer una proposta pedagògica més atractiva per l'espai de menjador
3. Més activitats per nens/es i per famílies
4. Casal d'estiu
5. Xerrades d'informació sobre (us de pantalles, alcohol i drogues, posar límits, hàbits d'estudi) extraescolar d'anglès
6. Accés als mestres via telèfon o e-mail
7. Atenció personalitzada als infants amb necessitats particulars que l'EAP reconeix però no considera dictaminables com a "necessitats especials". Aquests alumnes es queden en un limb i depenen, per falta de recursos, d'un sobre esforç per part de la plantilla corrent de mestres. Això fa que treballin més angoixats o es perdin pel camí per falta de l'atenció necessària
8. Idiomes
9. L'escola no permet activitats que interfereixin en la part docent: reforç, anglès...
10. Mediació en conflictes entre famílies ocasionats per conflictes entre nens
11. Però com a AMPA no donem a l'abast
12. Sexualitat, tabac, TIC, nutrició...
13. Altres activitats de lleure, com jocs

Pregunta 21. En quin dels següents temes, com a pare o mare, l'agradaria rebre assessorament per part de l'escola dels seus fills?

La primera dada rellevant en relació a aquesta pregunta és que únicament un 11,2% de la mostra ha afirmat que no els agradaria rebre assessorament o que ja reben el que necessiten, el que significa que un 88,8% de la mostra si tenen la percepció de necessitar algun tipus d'assessorament per part de l'escola dels seus fills.

La gran part dels pares i de les mares han seleccionat més d'un tipus d'assessorament; de fet, existeixen cinc ítems en els que més d'un 40% de la població ha afirmat que voldrien assessorament, aquests són: com detectar inquietuds i/o problemes dels fills (65,6%), com ajudar-los a fer deures a casa (47,2%), com prevenir la drogoaddicció, l'alcoholisme i altres hàbits perjudicials (41,6%), informació sobre l'ús i abús de les xarxes socials, internet... (40,8%) i informació dels canvis físics i psicològics de les diferents edats (40,8%).

Entre els assessoraments menys demandats per les famílies es troben: com evitar males companyies (26,4%), com posar límits i normes a la llar (26,4%), formació de matèries específiques (16%) i com prevenir l'ús de vocabulari groller (11,2%). A més a més, dues persones exposen necessitar altre tipus d'assessorament: "Com potenciar aptituds de cada nen" i "Com millorar la comunicació".

Tipus d'assessorament	Freqüència	Percentatge
Com detectar inquietuds i/o problemes dels fills	82	65,6
Com ajudar-los a fer deures a casa	59	47,2
Com prevenir la drogoaddicció, l'alcoholisme i altres hàbits	52	41,6
Informació sobre l'ús i abús de les xarxes socials, internet...	51	40,8
Informació dels canvis físics i psicològics de les edats	51	40,8
Com evitar males companyies	33	26,4
Com posar límits i normes a la llar	33	26,4
Formació de matèries específiques	20	16,0
Com prevenir l'ús de vocabulari groller	15	12,0
No m'agradaria rebre assessorament o ja rebo el que necessito	14	11,2
Altre tipus d'assessorament	2	1,6

Pel que fa al tipus d'assessorament que necessiten les famílies segons el tipus de mostra, s'ha elaborat aquesta taula, en la que podem observar que la distribució segons el tipus d'assessorament no varia gaire en funció del tipus de mostra. L'assessorament més demandat torna a ser "com detectar inquietuds i/o problemes dels fills" amb un 64,3% de la mostra A i un 68,3% de la mostra B; seguit de "com ajudar-los a fer deures a casa", amb un 46,4% de la mostra A i un 48,8% de la mostra B.

Tipus assessorament	Mostra A		Mostra B	
	Freq.	%	Freq.	%
Com detectar inquietuds i/o problemes dels fills	54	64,3	28	68,3
Com ajudar-los a fer deures a casa	39	46,4	20	48,8
Com prevenir la drogoaddicció, l'alcoholisme i altres hàbits perjudicials	33	39,3	19	46,3
Informació sobre l'ús i abús de les xarxes socials, internet...	32	38,1	19	46,3
Informació dels canvis físics i psicològics de les edats	34	40,5	17	41,5
Com evitar males companyies	22	26,2	11	26,8
Com posar límits i normes a la llar	24	28,6	9	22,0

Formació de matèries específiques	16	19,0	4	9,8
Com prevenir l'ús de vocabulari groller	10	11,9	5	12,2
No m'agradaria rebre assessorament o ja rebo el que necessito	10	11,9	4	9,8
Altre tipus d'assessorament	1	1,2	1	2,4

Comparant aquests resultats segons la titularitat dels centres observem com la distribució queda pràcticament igual. En el cas de les famílies amb fills a centres educatius públics, l'assessorament més demandat és com detectar inquietuds i/o problemes dels fills (65,9%), seguit de com ajudar-los a fer deures a casa i, com a novetat, també informació dels canvis físics i psicològics de les diferents edats (45,1% en els dos casos). En el cas de les famílies amb fills a centres educatius concertats, l'assessorament més demandat és com detectar inquietuds i/o problemes dels fills (65,1%), seguit de com ajudar-los a fer deures a casa i com prevenir la drogoaddicció, l'alcoholisme i altres hàbits perjudicials (51,2% en els dos casos).

Tipus assessorament	C. públics		C. concertats	
	Freq.	%	Freq.	%
Com detectar inquietuds i/o problemes dels fills	54	65,9	28	65,1
Com ajudar-los a fer deures a casa	37	45,1	22	51,2
Com prevenir la drogoaddicció, l'alcoholisme i altres hàbits perjudicials	30	36,6	22	51,2
Informació sobre l'ús i abús de les xarxes socials, internet...	32	39,0	19	44,2
Informació dels canvis físics i psicològics de les edats	37	45,1	14	32,6
Com evitar males companyies	21	25,6	12	27,9
Com posar límits i normes a la llar	19	23,2	14	32,6
Formació de matèries específiques	12	14,6	8	18,6
Com prevenir l'ús de vocabulari groller	11	13,4	4	9,3
No m'agradaria rebre assessorament o ja rebo el que necessito	11	3,4	3	7,0
Altre tipus d'assessorament	1	1,2	1	2,3

7.2.4. Pregunta oberta final

Pregunta 22. Espai per comentar altres qüestions que l'hagi suscitat les preguntes del qüestionari

Finalment, al qüestionari es va habilitar un espai final on els enquestats que volguessin poguessin fer comentaris oberts al respecte del contingut del qüestionari. En total 24 persones han introduït comentaris individuals, els quals es passen a comentar a continuació.

Les diferents aportacions dels enquestats es poden dividir en quatre grans categories:

1. Comentaris generals en relació al qüestionari
2. Comentaris d'altres necessitats i demandes
3. Comentaris sobre els resultats de la recerca
4. Comentaris de caire general

Comentaris generals en relació al qüestionari

Com es pot veure als comentaris, nou persones en total han escrit quelcom en relació al format del qüestionari. Una gran part exposa que se'ls ha fet difícil escollir únicament tres valors a les preguntes 19 i 20, d'altres, comenten el format del qüestionari i fan aportacions i/o propostes de millora. Aquests són els comentaris:

1. Es fa molt difícil compartimentar i posar etiquetes a les coses. Per exemple, escollir tres opcions és tremendament limitant.
2. En les preguntes 20 i 21 m'ha costat decidir-me, crec que la companyia també és important i hauria de pensar-me una estona més les possibles diferències entre els valors de l'escola i de casa. L'enquesta l'any passat hauria sigut diferent, teníem una professora que no encaixava a l'escola.
3. En les preguntes 19 i 20 és pràcticament impossible només escollir 3 valors! Els marcaria quasi tots... el que trobem a faltar més del canvi llar d'infants-escola "de grans" són els vincles que es creen quan els pares poden estar a l'aula jugant amb els propis fills i els altres nens
4. Quan es demanen valors (19 i 20), he hagut de triar tres, segons s'indica, però hagués triat dos o tres més d'una importància gairebé igual als tres triats (sensibilitat, llibertat i bondat). En la pregunta 17, he marcat "família" com a responsable principal d'educar en creences religioses, però consti que considero que l'Escola ha de contribuir eficaçment a que l'alumne conegui les religions presents a la societat, valori i respecti la importància de la religió en la societat i en la vida de moltes persones, així com el paper efectiu de les tradicions religioses en l'educació de les persones en actituds i valors ètics.
5. Com a pares ,en la opció dels valors familiars (pregunta 19) a transmetre, crec que marcar-ne tres és poc. La pregunta 18 limita molt ja que hi ha opcions que haurien d'estar en la mateixa posició: que sigui bona persona i sigui amable amb els nens es el mateix, Ningú vol tenir un mestre mala persona.
6. Em sembla un qüestionari massa sesgat, massa religiós. Cal més escoles laiques que ja n'hi ha prou de la influència nefasta de la religió cristiana
7. El fet que els meus fills vagin a una escola petita, (parvulari-primària-ESO) d'una sola línia crec que facilita la comunicació amb els pares, perquè hi ha pocs professors i sovint ja coneixen els alumnes d'altres cursos. Crec que la mida de l'escola pot ser un biaix important pel que fa a la comunicació escola-pares i que s'havia d'haver considerat. Per altra banda, a la pregunta 8, assumeixes que tots els fills van a la mateixa escola. La teva tutora t'ha revisat aquest qüestionari? És un comentari (espero que constructiu) que et faig com a director de treballs de Màster d'altres disciplines
8. Crec que seria important per l'estudi l'edat dels fills/es, les necessitats segons les edats varien
9. Tinc cinc fills, i van a escoles diferents. he respost pensant en l'escola de la filla petita, que és del lloc on ens han enviat el qüestionari. Gràcies i sort!

Comentaris d'altres necessitats i demandes

Alguns pares han aprofitat aquest últim espai per a fer èmfasi en algun dels problemes amb els que es troben amb l'escola dels seus fills i filles i/o en general en l'educació (manca de recursos econòmics, manca de comunicació i poc ús dels mitjans tecnològics, etc.).

1. L'escola pública no rep recursos suficients. És necessari personal no només docent (per descomptat!) també personal auxiliar que ajudi a gestionar el dia a dia dels mestres i de les famílies. En el nostre cas, accedir a l'escola és complicat ja que per motius laborals no podem recollir els nens al sortir del *cole* i pel matí fan permanències. La mestra, per tant, gairebé no la veiem. No ens podem comunicar amb ella ni per telèfon ni per e-mail... i entrevistes se suposa que en tenim 1 l'any! És penós.
2. Estoy preocupado por la falta de sensibilidad de las autoridades al respecto de lo importante que es dotar de recursos a las escuelas para la educación de los niños y de que falten medios económicos en las escuelas para seguir mejorando la enseñanza y los recursos de que disponen los maestros
3. Les escoles podrien aprofitar millor les noves tecnologies per millorar la comunicació amb els pares. A la meva escola l'Ampa ja ens envia correus amb tot tipus d'informació, tenim un blog una revista etc... i està molt bé. Potser faltaria més comunicació amb la mestra directament. Però entenc que seriem moltes famílies per atendre. I sempre hi han els pares plastes de torn. Valoro molt que si es dona un fet especial a la vida del nen(mort d'un avi..etc.) la mestra esta oberta a comentar-ho i aconsellar-nos. Es molt important la comunicació amb la mestra, es passa moltes hores al dia amb el nens i podem veure coses que els pares no veiem i al contrari poden notar aptituts que si els pares li expliquéssim potser entendrien i podrien encarar amb més recursos. Es nota mooolt quan una mestra sap o no sap portar una classe.
4. No debería haber sistemas de entregar notas, evaluando de 1-5, a niños tan pequeños. No ayuda ni al niño, ni a los padres, y no ayuda a la escuela de profesionalizarse. Es mejor hablar de forma continua, de tu a tu, de estas cosas... pero no hay tiempo. A veces parece que la escuela comunica mejor de lo que hacen, por que es el AMPA que hace la comunicación.
5. Me gustaría que a mi hijo no se le obligue a hablar en una sola lengua en su colegio, ya que maneja perfectamente las dos que ya hay. Me gustaría que le dejaran expresarse como él quiera y se sienta cómodo, sin ningún tipo de presiones.
6. M'agradaria que augmentés la vessant pràctica de les assignatures a casa i a l'escola.
7. Un aspecte que jo considero fonamental i que no es tracta quasi mai en cap context, és la influència que té la "salut mental" dels pares en els nens. Qualsevol incidència en el desenvolupament del nen es tracta només des de la banda del nen (com si qualsevol "alteració" pogués "ser culpa" d'un nen de 4, 5 o 6 anys) i no es treballa amb el "estat mental" dels pares i la seva situació que és en definitiva l'origen de tot el que és, i en gran part serà, la vida dels seus fills (en quant a com els nens perceben el mon, els seus primer hàbits d'alimentació, oci, relació amb els altres, etc). Jo trobo a faltar tallers que ensenyin als pares a conèixer-se a si mateixos perquè no traspassin als seus fills les seves "emocions" negatives. Gràcies
8. Trobo que acadèmicament, tot està pensat només per créixer intel·lectualment, no s'ensenya a viure.
9. Tenim molts mestres mediocres de la meva franja d'edat, en part ocasionat per la divisió ciències lletres o mixtes de la meva època i en la sortida professional relativament fàcil que suposava la diplomatura de magisteri. El mestres haurien de ser excel·lents i vocacionals. El sd burnt out en un mestre és intolerable. M'he trobat situacions d'abús i assetjament per part de mestres cap a l'alumne. L'educació per part de molts pares és lamentable i es tradueix en el comportament dels seus fills. Trobo que els tòpics escolars no han canviat

des que anava a l'escola. També trobo que tenim mestres del sXX i alumnes del XXI. Les TIC fan que els alumnes utilitzin internet per a fer feines de l'escola sense que hagi assessorament per part del professorat sobre la webgrafia a consultar i els pares no en sabem prou. Potser aquest darrer seria un aspecte important relativament fàcil de millorar, ja que els altres malauradament no veig que vagin pel camí del canvi. Gràcies per l'esforç de buscar informació per millorar.

Comentaris sobre els resultats de la recerca

Dues persones han destinat aquest comentari final per demanar si podran rebre els resultats d'aquesta recerca i desitjar-nos sort:

1. Rebrem informació dels resultats de l'estudi? Sort!
2. Que el vostre treball sigui reixit i tingueu èxit. Podem conèixer les conclusions a través de l'escola? Gràcies!

Comentaris de caire general

Per últim, quatre persones han fet aportacions valuoses entorn del tema de la relació família-escola. Aquests són:

1. Crec que una bona relació entre la família i l'escola és bàsica perquè els nostres fills treguin el màxim profit de l'escolarització. L'escola no substitueix a la família, totes dues es complementen i són igual d'important. A l'escola dels meus fills hi ha unes relacions família-escola molt fluides i els pares hi podem participar de forma molt activa i crec que és molt positiu. Però crec que el sistema educatiu no garanteix aquestes bones relacions sinó que depèn del projecte educatiu i de la direcció de cada centre.
2. Per tal de crear una societat millor, cal reforçar als mestres amb nous educadors i professors per aula. Fer de l'escola un ent social que permeti una millor evolució de la nostra futura humanitat. fer que el mestre sigui un professional de primer ordre i que l'escola sigui un pilar social en tots els àmbits.
3. Una obvietat: les retallades econòmiques en el sistema educatiu són una profunda preocupació per a tots aquells que volem una societat cohesionada, formada i sensible.
4. Com fer que l'educació sigui realment una tasca conjunta escola-família. L'escola demana molta col·laboració de les famílies però la línia divisòria entre escola-família està molt marcada. Estem en una escola amb famílies molt col·laboradores però hi ha poques activitats conjuntes.

8. CONCLUSIONS

Havent finalitzat l'anàlisi de les dades obtingudes, a continuació s'especifiquen les conclusions principals que s'han extret en base a cadascun dels objectius que es van proposar a l'inici de la recerca.

La concepció de la tasca educativa que tenen les famílies

El primer objectiu general que es va formular va ser: *Copsar quina és la concepció de la tasca educativa que tenen les famílies i les expectatives que se'n deriven al respecte.* Per tal de conèixer quina és la concepció de la tasca educativa de les famílies de Barcelona es van formular les següents preguntes al qüestionari:

- ¿Qui creu que és el principal responsable d'educar als nens i nenes en els següents aspectes?
- Què és el que més valora d'un mestre/a?

Amb les respostes de les famílies a aquestes preguntes s'ha pogut constatar que, en general, les famílies conceben l'educació com a una tasca compartida entre elles i l'escola. És especialment en relació a l'educació sexual, els hàbits d'estudi i la transmissió de costums i tradicions culturals que les famílies posen més de relleu aquesta responsabilitat compartida. Tanmateix, existeixen dos ítems en els que les famílies si identifiquen clarament un sol responsable: pel que fa a l'ensenyament de coneixements acadèmics, les famílies assenyalen a l'escola, mentre que en el cas de la transmissió de creences religioses admeten el seu paper protagonista. En l'anàlisi de les dades també s'han pogut constatar altres particularitats interessants: el cent per cent de les famílies es consideren responsables de l'educació moral, la transmissió de regles i normes i l'educació sexual i dels bons modals dels seus fills i filles, malgrat en alguns casos aquesta responsabilitat es consideri compartida també amb l'escola.

Pel que fa als objectius específics: identificar les possibles confluències entre la concepció de la tasca educativa que tenen les famílies i el seu nivell socioeconòmic, el seu nivell formatiu, les seves característiques constitutives i la tipologia de centre educatiu dels seus fills (titularitat i caràcter a/confessional); cal explicar que ha resultat impossible assolir-los en la seva totalitat. Degut a l'homogeneïtat que presenta la mostra d'aquesta recerca pel que fa al nivell formatiu (72,8% amb estudis universitaris), a l'organització de la llar familiar (84,8% de llars nuclears) i la titularitat de l'escola a la que assisteixen els seus fills (65,6% d'escoles públiques), els resultats de la mostra total s'han pogut comparar únicament segons el nivell socioeconòmic de les famílies i la titularitat dels centres educatius dels seus fills (públiques i concertades).

Dit això, s'ha constatat que la concepció de la tasca educativa de les famílies no varia significativament segons el seu nivell socioeconòmic. Els resultats són força similars per ambdues mostres i tan sols es troben diferències pel que fa als hàbits d'estudi. Mentre que les famílies amb nivell socioeconòmic alt atribueixen la responsabilitat de promoure hàbits d'estudi de manera més prioritària a la família, les famílies amb nivell socioeconòmic baix se'n senten menys responsables.

Pel que fa a la concepció de la tasca educativa de les famílies segons titularitat, tampoc s'han observat diferències altament significatives. Únicament s'han trobat petites diferències en dos aspectes: pel que fa a la responsabilitat d'educar en valors morals, les

famílies amb fills a centres de titularitat concertada consideren en un major percentatge que les famílies amb fills a centres de titularitat pública que aquesta tasca correspon a ambdues institucions per igual. Aquest fet pot ser explicable en tant que aquestes famílies han tingut l'oportunitat d'escollir un centre educatiu acord amb els seus valors preferents, pel que és probable que el sistema de valors del centre educatiu i el seu concordin. En canvi, les famílies amb fills a centres de titularitat pública poden no haver tingut la oportunitat d'escollir un centre que concordi a la perfecció amb els seus valors, pel que sembla natural que reivindicuin el paper principal de la família en aquesta tasca. En relació als hàbits d'estudi, els resultats mostren que les famílies amb fills a centres de titularitat pública es consideren a elles mateixes responsables d'aquesta tasca en un percentatge superior respecte les famílies amb fills a centres de titularitat concertada.

Amb la segona pregunta referent a la concepció de la tasca educativa i a les expectatives de les famílies, s'ha constatat que el que més valoren les famílies d'un/a mestre/a és que ensenyi bé la seva assignatura. D'aquesta manera, es reafirma la concepció que tenen les famílies de l'escola com la principal responsable de transmetre coneixements acadèmics, tal i com s'ha comentat anteriorment. La segona cosa que les famílies més valoren en un mestre és la seva amabilitat amb els nens i les nenes. Així com aquests dos ítems estan clarament considerats com el primer i el segon aspecte que les famílies més valoren, els altres tres ítems que contempla el qüestionari (que posi ordre i disciplina, que sigui bona persona i que es comuniqui amb la família) no es prioritzen tan específicament.

Les característiques més valorades en un mestre no varien significativament segons el nivell socioeconòmic de les famílies. Únicament és destacable el fet que les famílies amb un nivell socioeconòmic baix valoren en major percentatge que les famílies amb un nivell socioeconòmic alt el fet que el mestre posi ordre i disciplina a l'aula.

Tampoc varien segons la titularitat del centre educatiu dels fills. Per la distribució de les dades es pot dir que, malgrat la comunicació amb la família no és l'ítem més valorat per les famílies, les famílies amb fills a centres de titularitat pública ho valoren més que les famílies amb fills estudiants en centres concertats.

Els valors a la família i els valors a l'escola

El segon objectiu general que es va formular a l'inici va ser: *Conèixer si existeixen diferències entre els valors preferents de les famílies i els valors que creuen que l'escola ha de promoure*. Per aconseguir aquesta informació, es van formular les següents preguntes:

- Quins són els valors que, com a pare o mare, transmet als seus fills?
- Quins valors creu que l'escola ha de transmetre als seus fills?

Amb aquestes preguntes s'han obtingut dades força rellevants pel que fa als valors preferents de les famílies de Barcelona. En general, i donant resposta a l'objectiu principal, a través de les diferents proves estadístiques s'ha constatat que no sempre existeix una correspondència entre els valors preferents de les famílies i els que creuen que els mestres han d'educar a l'escola.

Tot i així, malgrat no existir una correspondència estadística, amb la recerca hem vist que els valors preferents que, en general, les famílies de Barcelona transmeten als seus

fills a la llar són pràcticament els mateixos que els que volen que eduquin les escoles, pel que es pot concloure que existeix un cert consens entorn d'uns valors "clau" (respecte, responsabilitat i esforç) que ambdues institucions han d'educar i, paral·lelament, creuen que cada institució ha d'educar en uns valors més concrets. En el cas de les llars, les famílies han afirmat educar més per a la felicitat i la justícia i, en canvi, defensen que l'escola eduqui més per a la companyonia i l'excel·lència.

Fora dels objectius de la recerca, s'han analitzat també els valors preferents de les famílies segons la titularitat del centre educatiu dels seus fills i el seu nivell socioeconòmic. No s'han trobat diferències significatives en els valors preferents de les famílies segons la titularitat del centre educatiu dels seus fills; pel que fa al nivell socioeconòmic, però, les famílies transmeten en general els mateixos valors clau, si bé existeixen diferències en els valors situats en un segon plànol. Així, més enllà del respecte, la responsabilitat i l'esforç, els valors preferents de les famílies amb un nivell socioeconòmic baix són la felicitat i la justícia, mentre que els de les famílies amb un nivell socioeconòmic alt són la bondat i amb un percentatge considerablement inferior, també la justícia.

Les necessitats de les famílies respecte les escoles dels seus fills

El darrer objectiu general que es va formular en iniciar aquesta recerca va ser: *Identificar les diferents necessitats que tenen les famílies de Barcelona amb fills estudiants d'Educació Primària respecte les escoles dels seus fills*. Per tal de donar-ne resposta es van formular un seguit de disset preguntes les quals ens condueixen a extraure les següents conclusions:

Les famílies, a priori, defineixen la relació amb els centres educatius dels seus fills com a satisfactòria i propera. Aquest fet pot venir donat per una sensació força generalitzada d'estar informats del que ocorre a les escoles. De fet, pràcticament la totalitat de les famílies es senten informades, sobretot pel que fa pel que fa a les sortides i els viatges, les festes i/o celebracions i les activitats extraescolars que es desenvolupen als centres educatius.

La situació canvia, però, si parlem de la comunicació individual amb els tutors/es. S'ha observat que tot i l'existència de múltiples vies per a la comunicació entre famílies i tutors, en general només s'empren dues o tres: les entrevistes individuals, les notes a l'agenda i les reunions de grup. D'aquestes, la via que les famílies consideren més efectiva són les entrevistes individuals; no obstant això, la mitja d'entrevistes que es mantenen amb el/la tutor/a al llarg del curs és inferior a dos. Això ens alerta de l'existència d'una manca de freqüència comunicativa entre famílies i escoles, sobretot si considerem que la mitjana d'entrevistes a països com Alemanya és de 6. En general, els continguts que es tracten en aquestes entrevistes són l'actitud i el comportament dels nens, el seu rendiment escolar així com la seva relació amb companys i professors. Tanmateix, més de la meitat de les famílies consideren necessaris tractar molts altres temes en aquestes entrevistes: la situació emocional del nen/a, l'actuació front problemàtiques concretes, les amistats i el tipus d'influències, així com els hàbits d'estudi a casa.

En relació als serveis que ofereixen les escoles, pràcticament el 40% de la mostra creu que els seus centres educatius haurien d'oferir-ne més. Si bé la gran majoria de centres

gaudeixen de servei de menjador i d'activitats extraescolars, moltes famílies troben a faltar un servei de reforç i suport escolar personalitzat, un servei d'acollida matinal, més varietat d'activitats extraescolars i també més activitats d'informació i formació per a les famílies. A aquestes demandes es sumen els temes sobre els que les famílies han afirmat que els agradaria rebre assessorament. Quasi el 90% de les famílies enquestades han afirmat tenir la percepció de necessitar algun tipus d'assessorament. Concretament, existeixen cinc temes sobre els que més de la meitat de les famílies els agradaria ser formats: com detectar inquietuds i/o problemes dels fills, com ajudar-los a fer deures a casa, com prevenir la drogoaddicció, l'alcoholisme i altres hàbits perjudicials, informació sobre l'ús i abús de les xarxes socials així com informació dels canvis físics i psicològics de les distintes edats (infància, adolescència...).

Pel que fa als objectius específics: es fa difícil determinar si les necessitats de les famílies varien segons el seu nivell socioeconòmic. Donat l'ampli nombre de qüestions relacionades amb aquest tema, es fa necessari parar atenció als matisos de cadascuna d'elles. Així, pel que fa al nivell d'informació, sembla que les famílies amb nivell socioeconòmic alt es perceben menys informades que les famílies amb nivell socioeconòmic baix. Això és fàcilment relacionable amb el fet que les famílies amb nivell socioeconòmic baix valorin la relació amb les escoles dels seus fills més com a satisfactòria, propera i útil que les famílies amb nivell socioeconòmic alt, i també com a més necessària.

En relació a la comunicació amb els tutors, és destacable el fet que la meitat de les famílies amb un baix nivell socioeconòmic mantenen una mitjana de dues entrevistes amb els tutors al llarg del curs escolar, mentre que més de la meitat de les famílies amb un alt nivell socioeconòmic únicament mantenen una. Els temes que es creuen necessaris parlar no varien segons el nivell socioeconòmic de les famílies; si varia, en canvi, el percentatge dels temes que vertaderament es parlen en les tutories. El percentatge de famílies que tracten els diferents temes amb els tutors dels seus fills és sempre superior en el cas de les famílies amb baix nivell socioeconòmic, el que significa que existeixen més famílies amb alt nivell socioeconòmic que no parlen amb els tutors dels seus fills tots els temes que voldrien.

La situació canvia quan parlem de recursos i serveis. Els serveis més comuns que ofereixen les escoles (servei de menjador, activitats extraescolars i servei d'acollida matinal) són els mateixos independentment del nivell socioeconòmic de les famílies, si bé el percentatge d'escoles que ofereixen aquests recursos és inferior en el cas de les famílies amb baix nivell socioeconòmic. Sorprenentment, però, el percentatge de famílies que creuen que les escoles dels seus fills han d'oferir més recursos és superior en el cas de les famílies amb un alt nivell socioeconòmic. El mateix succeeix entorn dels temes sobre els que les famílies demanen assessorament: aquests temes són els mateixos independentment del nivell socioeconòmic de les famílies, tot i que són les famílies amb nivell socioeconòmic alt les que més assessorament demanen.

Pel que fa a l'anàlisi de les necessitats de les famílies segons la titularitat de l'escola dels seus fills, s'ha pogut constatar que les famílies amb fills a escoles concertades es senten informades en un percentatge superior a les famílies amb fills a centres públics; això concorda amb el fet que les famílies amb fills a centres concertats valorin la seva relació amb l'escola com a més satisfactòria, útil i propera que les famílies amb fills a escoles públiques. Aquesta mateixa línia segueix la comunicació amb els tutors: les

famílies amb fills a escoles concertades afirmen parlar els diferents temes que els interessin amb el tutor dels seus fills en un percentatge superior que les famílies amb fills a centres de titularitat pública.

En relació a serveis i recursos s'ha observat que, malgrat les escoles concertades solen oferir serveis en un percentatge superior a les escoles públiques, les famílies amb fills a aquest tipus d'escoles es mostren més exigents i en demanen més. En relació a la demanda d'assessorament de les famílies, els temes no varien segons la titularitat del centre dels seus fills, si ho fa, de nou, el percentatge: les famílies amb fills a centres concertats demanen assessorament en un percentatge superior a les famílies amb fills a centres públics, sobretot pel que fa a com prevenir la drogoaddicció, l'alcoholisme i altres hàbits perjudicials, informació sobre l'ús i abús de les noves tecnologies i com posar límits i normes a la llar.

Apunts finals

Com hem vist al llarg d'aquestes pàgines, es fa difícil determinar si les concepcions, les expectatives, els valors i les necessitats i les demandes de les famílies depenen de variables concretes o no. Malgrat tot, el vertaderament important és que aquestes concepcions, aquestes necessitats, i sobretot aquests valors existeixen realment, pel que no podem restar indiferents al respecte.

L'aproximació quantitativa que s'ha realitzat en aquesta recerca no deixa de ser això, una aproximació. La realitat actual se'ns ofereix com un gran repte però també com una gran oportunitat; no ho oblidem. El fet que la realitat estigui canviant no ha de ser necessàriament un fet negatiu; de fet, estic segura que els canvis poden ser positius si cadascú aporta el seu granet de sorra. Jo he intentat aportar el meu amb aquesta recerca. Vaig començar l'aventura amb l'objectiu de trobar respostes, i la més important que he trobat ha estat aquesta: el canvi està a les nostres mans. Està a les mans de les mares, dels pares, dels professors i dels mestres, dels pedagogs i, al cap i a la fi, a les mans dels ciutadans i ciutadanes. No existeix una fórmula que ens descobreixi el secret de les relacions humanes, i segurament tampoc arribi a existir. Tot i així, crec que un bon primer pas pot ser fer-nos conscients que tots tenim una veu per fer sentir i moltes veus per escoltar.

8.1. Propostes de millora

Finalment, aquest útil apartat està destinat a fer un exercici d'autocrítica i recollir les principals limitacions amb les que ens hem trobat al llarg de la recerca, per així poder pensar de quina manera podria ser millorada i/o continuada en un futur.

Com s'ha comentat en nombroses ocasions, la major limitació d'aquesta recerca ha estat el poc volum de mostra que s'ha obtingut en relació a les diferents variables que es volien tenir en consideració (nivell formatiu, característiques constitutives de les famílies i titularitat i opció a/confessional dels centres educatius). La poca participació de famílies heterogènies podria ser explicada pel fet que el tipus de mostreig que hem emprat no assegura el contacte amb famílies de totes les característiques que es desitjaven, o al menys no en una mostra limitada com la nostra. No obstant això, també és cert que tot i que s'ha insistit en contactar amb alguns centres educatius en més d'una ocasió, molts no han mostrat interès per participar en la recerca. Aquesta manca d'interès pot venir donada per una sobrecàrrega de feina o bé per que el tipus

d'investigació no els interessava considerant el seu context individual. Així, la millora més evident de cara al futur seria deixar un marge temporal més ampli de cara a que les escoles puguin decidir en quin moment del curs els aniria millor col·laborar amb nosaltres i, d'altra banda, cercar altres vies de contacte amb els centres educatius (trucades telefòniques, visites presencials, entre d'altres) per aconseguir arribar a totes les famílies.

El segon aspecte millorable en el procés de recerca ha estat el seguiment del pla de treball. Al llarg d'aquests mesos l'activitat ha estat incessant i ha resultat pràcticament impossible seguir la temporització que es va marcar a l'inici. Precisament per aquesta raó no s'ha elaborat una prova pilot del qüestionari. Tanmateix, donat el caràcter d'aquest TFM com el primer pas cap a una futura tesi doctoral, aquesta mateixa recerca pot ser contemplada com una fase prèvia o una prova pilot; pel que els resultats de les dades i les aportacions que han fet alguns membres de la mostra poden considerar-se per a millorar el qüestionari. També seria interessant de cara a l'anàlisi d'informació, i més contemplant el caràcter quantitatiu d'aquest estudi, reduir el nombre de preguntes categòriques i/o afegir-ne algunes preguntes tipus escala. Aquest tipus de preguntes ens permetrien fer una anàlisi estadística més rica i calcular, alhora, la fiabilitat i la validesa de l'instrument.

A més a més, de cara a enriquir la fonamentació teòrica de l'estudi, podria ser interessant recollir la opinió de diferents autors i autores experts en la matèria a través d'entrevistes. Si bé aquesta va ser una de les primeres idees en iniciar la recerca, es va desestimar ateses les limitacions temporals i de recursos en que s'ha emmarcat. No obstant, si aquesta recerca continués en un futur i es disposés de més temps, seria interessant reprendre la idea i comptar amb testimonis professionals de primera mà.

Per últim, en una futura millora de la recerca, o com a complement indispensable d'aquesta, convindria fer un treball paral·lel amb els mestres de primària. Així com s'ha escoltat la veu de les famílies, escoltar-ne la dels mestres és fonamental per a complementar l'anàlisi d'aquesta realitat a la ciutat de Barcelona. Parlar amb els mestres ens aportaria els ingredients necessaris per a començar a sentar les bases d'una vertadera relació entre famílies i escoles.

Com tota recerca, aquesta presenta punts forts i també punts de millora. En tot cas, el treball d'aquests mesos ha estat útil per a donar resposta als interrogants més fonamentals amb els que s'iniciava aquesta aventura, i també ha servit per obrir-ne molts d'altres. Així, finalitzo aquest treball satisfeta amb la feina realitzada i il·lusionada per continuar millorant i aprenent, sempre.

9. AGRAÏMENTS

La darrera pàgina d'aquest treball va dedicada a agrair a totes les persones que amb la seva col·laboració, recolzament i suport l'han fet possible.

En primer lloc dono les gràcies a totes les escoles, les AMPA i sobretot a les famílies que han cercat un moment per participar en aquesta recerca; i especialment als membres de l'AMPA i l'equip docent de l'escola Pere Vila, que des del primer moment ens han obert les seves portes i han participat amablement en el nostre estudi.

En segon lloc vull donar les gràcies als meus companys de màster. Els moments de reflexió, de debat i, per suposat, de riallades incontrolables han estat una de les coses més valuoses d'aquests mesos. Expresso aquest agraïment especialment a la Maria López-Dóriga, una de les primeres persones que vaig conèixer en arribar a la facultat ja fa cinc anys i amb la que espero fer un llarg camí juntes en aquesta aventura pedagògica.

També he d'agrair als companys i companyes de *Família i Valors*, les converses amb els quals van inspirar aquesta recerca i, per suposat, a tots els professors i les professores que han posat al nostre servei els seus coneixements i ens han animat sempre ha anar un pas més enllà i replantejar-nos pràcticament tot el que ens envolta. Dono les gràcies especialment a les professores Maria Rosa Buxarrais, Montserrat Payà, Marta Sabariego i Mercedes Torrado per la seva comprensió i el seu suport, dins i fora de l'aula.

Finalment, dono les gràcies als meus amics, a la meva família i al Gabi, per tot i més.

10. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- Adorno, T.W. i Horkheimer, M. (1969). *La sociedad*. Buenos Aires, Proteo.
- Ajuntament de Barcelona (2012) *Distribució territorial de la Renda Familiar Disponible per càpita a Barcelona*. Barcelona, Gabinet Tècnic de Programació, Gerència Adjunta de Projectes Estratègics.
- Aguilar, M. C. (2002) «Familia y escuela ante un mundo en cambio». *Revista Contextos de Educación* (Córdoba, Universidad de Río Cuarto), pp. 202-215.
- Alguacil, M. i Pañellas, M. (2009) «Implicación de las familias en los institutos de enseñanza secundaria». *Magis. Revista Internacional de Investigación en Educación* (Bogotá, Pontificia Universidad Javeriana), 2(3), pp.111-128.
- Altarejos, F., Martínez, M., Buxarrais, M.R. i Bernal, A. (2004) «Familia, valores y educación» a Santos Rego, M.A. i Touriñán, J.M. (Eds.) *Familia, Educación y Sociedad Civil*. Santiago de Compostela, Universidade de Santiago
- Ballen, J. i Moles, O. (1994). *Strong families, strong schools: Building community partnerships for learning*. Washington, D.C, U.S.A. Department of Education.
- Bas, E. i Pérez de Guzmán, M.V. (2010) «Desafíos de la familia actual ante la escuela y las tecnologías de información y comunicación». *Educatio Siglo XXI* (Murcia, Ediciones de la Universidad de Murcia), 28 (1), pp. 41-68.
- Belardinelli, S. (2013) «La familia como recurso insustituible de una sociedad abierta y plural». *Estudios sobre educación*, (Navarra, Universidad de Navarra), 25, pp.85-94.
- Benso, C. i Pereira, C. (2007). *Familia y escuela: el reto de educar en el siglo XXI*. Ourense, Concellería de Educación.
- Blanch, S. (2010) «Familia y escuela, de entrada, colaboradores». *Aula de infantil* (Barcelona, Universitat Autònoma de Barcelona), 58, pp.18-19.
- Bradshaw, J. (1972) «The concept of Social Need». *New Society*, 30, pp. 640-643.
- Bronfenbrenner, U. (1978) *The ecology of human development*. Cambridge, Harvard University Press.
- Burton, J.K. i Merrill, P.F. (1977) «Needs Assessment: Goals, Needs and Priorities», a Briggs, L. (edit.) *Instructional Design*. USA, Educational Technology Publications, pp. 21-45.
- Buxarrais, M.R. (et al.) (2004) *La familia, un valor cultural. Tradiciones y educación en valores democráticos*. Bilbao, Desclée de Brouwer.
- Buxarrais, M.R., y Zeledón, M.P. (Coords) (2007). *Las familias y la educación en valores democráticos*. Barcelona, Claret.

- Cabrera, F. (2000) *Evaluación de la formación*. Madrid, Síntesis Educación.
- Cantera, L., Herrero, J., Montenegro, M. i Musitu, G. (2004) *Introducción a la psicología comunitaria*. Barcelona, Editorial UOC.
- Cardona, V. (2012). *¿Quién educa a mi hijo? Familia y escuela en los años decisivos de su formación*. Barcelona, Viceversa retos.
- Carrillo, I. (2007). *És possible educar en valors en família?*. Barcelona, Graó.
- Carter, H., Moles, O. i Cross, M.(1982) *The Home-School Connection: selected Partnership Programs in Large Cities*. Boston, Institute for responsive Education.
- Caspe, M., López, M.E. i Wolos, C. (2006) «Family involvement in elementary school children's education» *Harvard Family Research Project* (Cambridge, Harvard Graduate School of education), 2, pp.1-12.
- Chacón, F. i Bestard, J. (dirs.). (2011). *Familias. Historia de la Sociedad Española (del final de la Edad Media a nuestros días)*. Madrid, Cátedra.
- Colectivo IOÉ (2010). *Posiciones y expectativas de las familias en relación al sistema educativo. Exploración cualitativa*. Madrid, IFIIE, Estudios e informes. Gobierno de España, Ministerio de Educación.
- Comellas, M.J. (2009). *Família i escola: compartir l'educació*. Barcelona, Graó.
- Consorci d'Educació de Barcelona (2013) *L'escolarització a la ciutat de Barcelona. Curs 2012-2013. Recull estadístic. Maig 2013*. Barcelona, Consorci d'Educació de Barcelona.
- Delors, J. (1996.) «La educación encierra un tesoro». *Informe a la UNESCO de la Comisión Internacional sobre la educación para el siglo XXI*. Madrid, Santillana, Ediciones UNESCO.
- Del Rincón, D., Arnal, J., Latorre, A. i Sans, A. (1995). *Técnicas de investigación en Ciencias Sociales*. Madrid, Dykinson.
- Díez, J. (1982). *Familia-escuela una relación vital*. Madrid, Narcea.
- Elzo, J. (2006) «La dificultad de educar hoy en familia: aportando soluciones». Aula de cultura virtual. Vizcaya, Acció Familiar Vizcaína y UNICEF País Vasco. (conferència).
- Epstein, J. L. (1995). «School/family/community partnerships: Caring for the children we share». *Phi Delta Kappan*, 76(9), pp. 701-712.
- Figueras, C. (1997). *Familia i escola: col·laborar en l'aprenentatge dels fills*. Barcelona, Barcanova.

- Flaquer, Ll. (1996) «Noves famílies i canvi d'ordre social», *Revista d'Etnologia de Catalunya* (Barcelona, Generalitat de Catalunya), 8, pp. 48-53.
- Fontana, M., Gil, F. i Reyeró, D. (2013) «La perspectiva pedagògica de la vida familiar. Un enfocament normatiu». *Estudios sobre educación*, (Navarra, Universidad de Navarra), 25, pp.115-132.
- Fronzizi, R. (1958) *¿Qué son los valores? Introducción a la axiología*. México, Fondo de Cultura Económica, 1972.
- Fundació Jaume Bofill (2014) *Dossier de premsa: S'impliquen les famílies a l'escola? Les xifres de la participació de mares i pares en educació que desmunten tòpics*. Barcelona, Fundació Jaume Bofill.
- García-Bacete, F. (2003). «Las relaciones escuela-familia: un reto educativo». *Infancia y Aprendizaje*, 26 (4), pp. 425-437.
- González, O. (2014) *Familia y escuela escuela y familia. Guía para que padres y docentes nos entendamos*. Bilbao, Desclée de Brouwer.
- Hernández, Mª A. et al. (2006) «Análisis del enfoque actual de la cooperación padres y escuela». *Aula Abierta* (Oviedo, Universidad de Oviedo), 87, pp.3-25.
- Issó García, David (2011) *La participación de las familias en la Escuela Pública Española*. Granada, Universidad de Granada. Departamento de Sociología (Tesi doctoral; Diego Becerril Ruiz).
- Kim, K. i Rohner, R. P. (2002). «Parental warmth, control, and involvement in schooling». *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 33, pp. 127-140.
- Kñallinsky, E. (1999) «La participación educativa: familia y escuela». *El Guiniguada* (Palmas de Gran Canaria, Universidad de Las Palmas de Gran Canaria), pp. 134-138.
- Kñallinsky, E. (2003) « Familia-escuela: una relación conflictiva». *El Guiniguada* (Palmas de Gran Canaria, Universidad de Las Palmas de Gran Canaria), 12, pp. 71-93.
- Levi-Strauss, C., Spiro, M. I Gough, K. (1974). *Polémica sobre el origen y la universalidad de la familia*. Barcelona, Anagrama.
- Martínez González, R.A. (1996) *Familia y educación*. Oviedo, Servicio de Publicaciones de la Universidad de Oviedo.
- Martínez, F. (2002) *El cuestionario. Un instrumento para la investigación en las ciencias sociales*. Barcelona, Laertes Psicopedagogia.
- Murdock, G.P. (1949) *Social Structure*. Nueva York, Macmillan.
- Muscott, H. (2002) «Exceptional Partnerships: Listening to the Voices of Families». *Preventing School Failure* (Philadelphia, Taylor & Francis), 46(2), pp. 66-69.

- Oliver, C. (2010). *Familia y escuela en la tarea común de educar: un modo de superar la incomunicación*. Barcelona, Davinci.
- Ortega, P. i Mínguez, R. (2003) «Familia y transmisión de valores». *Ediciones Universidad de Salamanca* (Salamanca, Universidad de Salamanca), 15, pp. 33-56.
- Parellada, C. (2008) «Escuela y familia, ¿se invaden o se necesitan...?». *Cuadernos de pedagogía* (Madrid, Wolters Kluwer España), 360, pp. 1-6.
- Riera, J. (2011) «Las familias y sus relaciones con la escuela y la Sociedad frente al reto educativo, hoy». *Educación social* (Barcelona, Fundació Pere Tarrés), 49, pp.11-24.
- Rivera, M. (2006) «Alianza Familia-Escuela: Percepciones, Creencias, Expectativas y Aspiraciones de Padres y Profesores de Enseñanza General Básica». *Psykhé* (Santiago, Pontificia Universidad Católica de Chile), 15(1), pp.119-135.
- Ruiz, A. (2009) «Método de encuesta: construcción de cuestionarios, pautas y sugerencias». *REIRE: Revista d'Innovació i Recerca en Educació* (Barcelona, Universitat de Barcelona), 2, pp.96-110.
- Ruiz, D. (2004) «Nuevas formas familiares», *Portularia* (Huelva, Universidad de Huelva), 4, pp. 219-230.
- Sáez, Ll. (2008). *Família i valors: la institució familiar en temps de canvi*. Barcelona, Barcino.
- Sallarés, R. et al. (2009) «Família i escola: dos sistemes que s'han de trobar i entendre's». *Aloma: Revista de Psicologia, Ciències de l'Educació i de l'Esport* (Barcelona, Universitat Ramon Llull), 23-24, pp.163-173.
- Sánchez, A. (1997) «La colaboración escuela-familia: un estudio de campo». *Investigación en la Escuela* (Huelva, Universidad de Huelva), 33, pp. 59-66.
- Seginer, R. i Vermulst, A. (2002). «Family environment, educational aspirations, and academia achievement in two cultural settings». *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 33, pp. 540-558.
- Torío, S. (2004) «Familia, Escuela y Sociedad». *Aula abierta* (Oviedo, Universidad de Oviedo), 83, pp.25-52.
- Torralba, F. (2004) «Los valores en la familia de tradición cristiana», en Buxarrais, M.R. (et al.) *La familia, un valor cultural. Tradiciones y educación en valores democráticos*. Bilbao, Desclée de Brouwer.
- Vila-Mendiburu, J. I. (1998) *Familia, escuela y comunidad*. Barcelona, Horsori.
- Zeledón Ruiz, María del Pilar (2005) *Cultura familiar en los procesos de configuración de la personalidad moral de los niños y niñas de 5 a 6 años: hacia la construcción de una ciudadanía democrática*. Barcelona, Universitat de Barcelona. Departament de Teoria i Història de l'Educació (Tesi doctoral; Maria Rosa Buxarrais).